

www.e-rara.ch

**Ars chemica, quod sit licita recte exercentibus, probationes
doctissimorum iurisconsultorum. Septem tractatus seu capitula
Hermetis Trismegisti, aurei. Eiusdem Tabula Smaragdina, in ipsius
sepulchro ...**

Hermes

[Strasbourg], [1566]

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Shelf Mark: Online

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-4315>

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

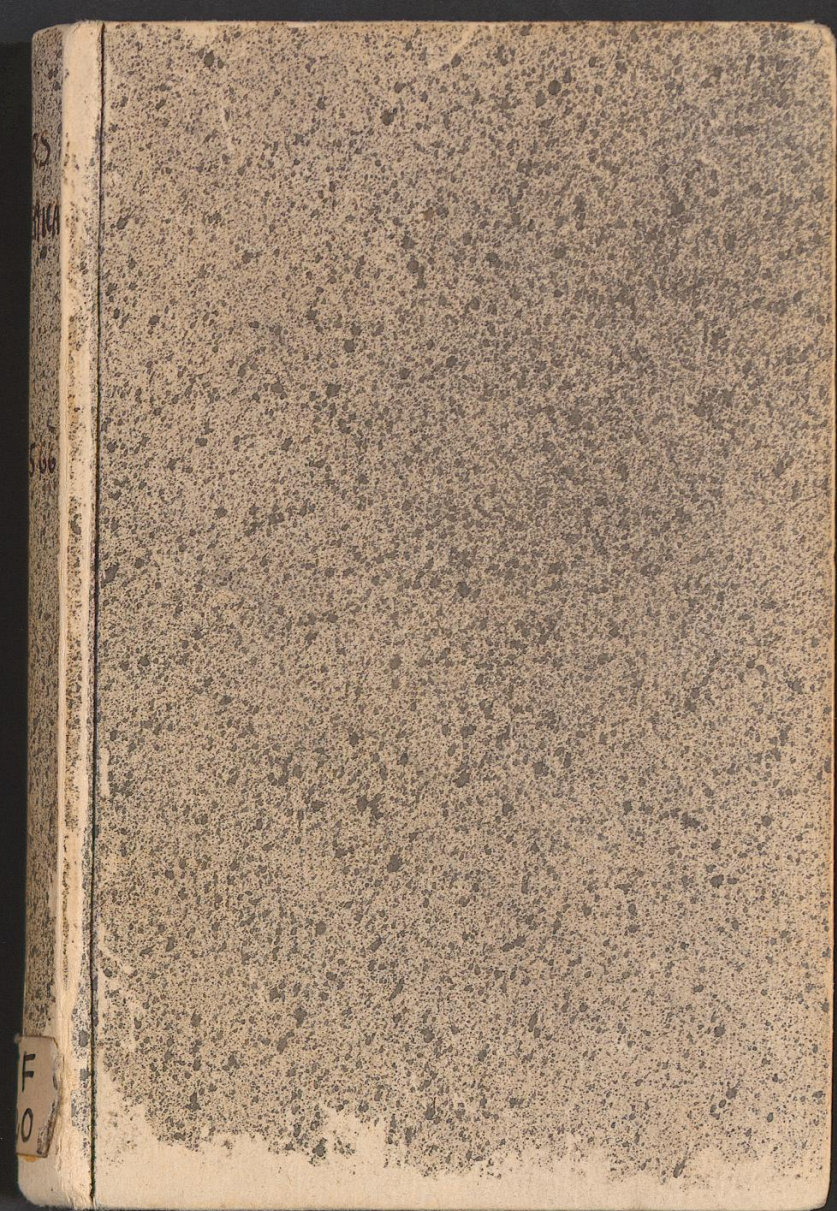
e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

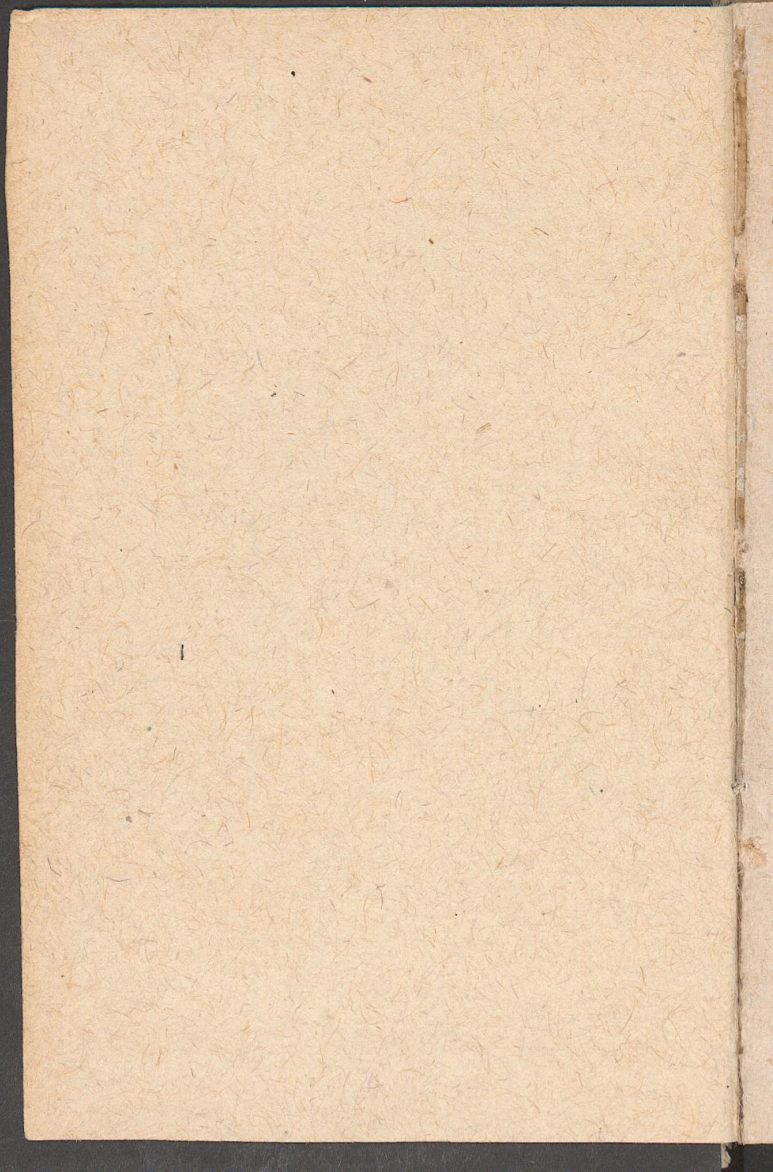
Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

CF 20

Ars Chemica,

QVOD SIT LICIT

TA RECTE EXERCEN

tibus, probationes doctissi

morum Iuriconsul

torum.

SEPTEM TRACTATVS SEV CA

pitula Hermetis Trismegi

sti, aurei.

EIVSDEM TABVLA SMARAG

dina, in ipsius sepulchro inuenta, cum

commento Hortulani

Philosophi.

STVDIVM CONSILII CON

iugij de massa Solis &

Lunæ.

OPVSCVLA, STVDIOSIS AR

tis secretissimæ, ut summè necessaria,

ita lectu iucundis

sima.

ANTEHAC TYPIS NON

excusa.

1566

Artis Chimicae

Quarta Editio

Libri

Chemici

Libri

Chemici

SEPTIMA TRACTATUS

Chemici

Chemici

SEPTIMA TRACTATUS

Chemici

Chemici

Chemici

STUDIIUM

Chemici

Chemici

OPUSCULA

Chemici

Chemici

Chemici

ANTHAC

Chemici

3

TESTIMONIA DO CTORVM LEGVM, ARTEM

*Chymicam esse licitam, pro-
bantia.*

LDEND. DE PONTE IN
suo cōsilio 74. incip. An Al
chymista, asseuerat. Quod
Alchymiste, qui ex stanno,
plumbo uel alio uili metallo, producūt
argentum uel aurum, repræhendendi
nō sint, sed potius laudibus prosequens
di, dummodo hoc non faciant per ar-
tem Magicam, uel aliam artē odiosam
legibus. De quibus artibus habetur in
L. i. C. de thesaur. lib. x. Quemadmo-
dum enim qui metallorum inuestiga-
tione exercentur, multis priuilegijs à
Legumlatoribus decorantur, ut tot. tit.
C. de metallis lib. xi. Sic quoq; Alchy-
miam, tanquam naturæ ipsius imitatri-
cem propter publicam utilitatem, quæ
ex ea resultare uidetur, magno leges fa-
uore prosequuntur.

Nec dicendum est, quod Alchymiste
a ij mutent

mutent unam speciem in aliam, (hoc enim solius est Creatoris.) ut est lex in c. episcopi in fine xxvi. q. v. Sed ex una uili specie metalli, scilicet ex stanno, produ-
ducitur alia metalli species præciosior,
scilicet aurum.

Nec hoc inconueniens uideri debet, cum multoties ex rebus mortuis, uideamus generari res uiuentes. Sic ex bombicibus sericum, ex herba uitrum produ-
ducitur. Multo autem magis in metal-
lis hoc fieri potest, in quibus maior est
similitudo & conuenientia. Sicuti enim
traditur in libro de proprietatibus, cap.
de Alchymia. Certe omnia metalla pro-
cedunt ex eodem fonte, scilicet ex sul-
phure, & argento uiuo. Sed ex uirtute
elementorum, quædam habent maio-
rem influentiam in uno loco quam in
alio. In una minera fit stannum, in alia
argentum, in alia aurum, & sic de alijs.

Cum ergo ars imitetur Naturam. §.
minore. Iust. de adopt. L. adoptio ff. eo-
dem tit. Non uidentur peccare Alchy-
mistæ, si per uirtutem istam, quæ est in
herbis, lapidibus uel elementis, uolunt
ex stanno

ex stanno facere argentum. Nam cum sint quasi ex eodem fonte, ex eodem principio, in illis, tanquam idem symbolum habentibus, facilius est transitus arg. §. i. Instit. quibus mod. oblig. cum similibus.

Insunt namq; rebus corporeis, per omnia elementa, quædam occultæ & seminariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & causalis, prorumpunt in species debitas, suis modis & temporibus, ut ex textu Augustini de ciuitate Dei, descriptum, in cap. Nec mirum xxvi. q. v.

Hæc sunt uerba domini Oldendorp, quem Ioannes Andreæ in additio: ad specul. lib. de crimine falsi, de uerbo ad uerbum recitat, uenditans ea pro suis, sicuti solet. Addens quoq; quod suo tempore, fuerit in curia Romana, quidam summus Medicus & Theologus, nomine Arnold. de uilla noua, qui cum magnus quoq; esset Alchymista, fecit quasdam uirgas aureas, quas permisit submitti omni probationi.

Huic sententiæ subscribunt quoque

a iij

Ioan:

Ioannes de Ifernía, Bald. & Iacobus Aluarot in tit. que sunt regalia, in feud. collat. x. Et Abbas Panormitanus ac alij Canone in c. i. & ij. tex. de sortilegijs.

Item Fabianus de monte S. Sabina, in tractat. suo de emptione & uenditione, in quinta quaest. princip. num. 8. Et inquit Andreas de Ifernía loco allegato. Quod nulla lege prohibetur, quominus arte, & naturalibus causis, producantur ueri, & naturales effectus. Et Baldus ibi subiungit, quod Alchymia est Ars perspicaci ingenio, tanquã à Philosopho, inuenta.

Sequuntur 7. tractatus
Hermetis.

SEPTEM TRACTATVS SEV

Capitula Hermetis Trismegisti,
aurei.

IN historijs diuinarum rerum, tres præclaros uiros Philosophos, quemlibet uocatum Hermetem, legimus. Horū primus Enoch ante diluuium fuit, qui angelis comitantibus igneo curru, cœlum abiit. Secundus autem Noë, qui in archa, Dei iussu à diluuiō multarum aquarum, saluus euasit. Eorum enim alteruter, alio nomine Hermes, alio nomine uocatus est Mercurius, ad differentiam Hermetis qui post diluuium regnauit in Aegypto, hos introduximus. Hic enim tertius clarissimus uir, qui regali diademate decoratus, diu rex Aegypto imperauit. A trina uirtute ter magnus dictus est. Ipsum namq̃ ferunt regem, Philosophum, atq̃ Prophetam fuisse, qui & totius liberalis, mechanicæq̃ discipline inuentor fertur extitisse. Ipsum Geber Philosophus qui fuit Persarū rex, prin-

a iiii cipem.

cipem. Albertus uero magnus, Alexandrum magnum esse dicit. Ipsius sepulchrum, in quo omnes mundi metalla aut mineralia, litteris scripta in tabula, Zarach nominata, reperisse fama est. Horum alij principem, postremus uero patrē omnium philosophorum, testatur fuisse. Omnes enim uirtutum sectatores, hunc imitati sunt, huius nos clarissimi uiri mirabilia gesta, cum non etiam tenuis ingenij nostri ad illa explicanda sufficiat, enarrare suscepimus. Illius tamen memoriam, in huius libri prologo introducere uoluimus, quod non modo huius libri, sed & scientiæ primus inuentor fuit. Hic enim liber diuinus, diuinitateq; plenus, qui lectitando intellectum ex literis, & illas intellectui accommodauerit, utriusq; uitæ modum, noui, ueterisq; testamenti perfectam probationem reperiet. Extat adhuc liber de uerissima compositione, quæ Græce Alkimia, Latine uero principalis scientia dicitur. Nec enim hactenus, quæ sit eius compositio, Latinitas cognouit. In præsentia autem sermone, ex

ne, ex quo cōficiatur hoc mirabile mysterium, intelligenti clare patebit. Hermes, & quā plurimī Philosophi ipsum imitantes, in libro de substantiarum commotione dicunt, & ipse inquit. Alkimia est substantia corporea, ex uno & per unum composita, præcipua per effectum, & cognationem ad inuicē coniungens, modoq; naturali commistione, in melius genus conuertens. Nosq; sequuti in tractatu hoc clarissime sapienti pandemus. Et quamuis in nobis latinitas præmodica, tenuēq; sit ingenium, septem tractatus Hermetis sapientiā triplicis, in arte uero ab omnibus insipientibus occultatos, de Arabico in Latinum transfere conati sumus.

CAPITVLVM I.

Hermes enim inquit. In tam longa ætate non destiti experiri, nec animæ à labore peperci, artē, & hanc scientiam solius Dei uiui inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est. Verum rationabilibus iudicare uim arbitrando tribuit, sed ne-

a v mini

mini occasionem delinquendi reliquit. Ego autem nisi iudicii diem, aut animæ damnationē, ob absconſionem huius ſcientię metuerē, nihil de hac ſcientia patefacerē, nec cuiquā Prophetiſarē. Volui uero debitū fidelibus reddere, uti auctor fidei mihi largire dignatus eſt.

Intelligite filij ſapientum præteritorum Philoſophorum, non corporaliter nec imprudenter 4. elementorum ſcientiam, quę ſunt patientia ſuis rationibus, & cum ſua abſcondita operatione. Eſt enim eorum occulta operatio, nam nihil agit niſi componatur, quia non perficitur, niſi prius ſui colores peragantur.

Scitote filij ſapientum, quod priſcorum Philoſophorum aqua eſt diuiſio, quę diuidit ipſam in alia 4. unam duobus, & tria uni, quarum colori tertia pars eſt, humori ſcilicet eum coagulantis duę uero tertię aquę, ſunt pondera ſapientum. Accipe de humore unciam unā & mediā, & de rubore meridionali id eſt, anima Solis, quartā partē, id eſt, unciam mediam, et de ſeyre citrino, ſimiliter

ter unciam mediam, & de Auripigmen-
to dimidium, quæ sunt octo, id est, un-
tiæ tres. Scitote quod uitis sapientum in
tribus extrahitur, eiusq; uinū in fine tri-
ginta peragitur. Intelligite igitur ope-
rationem, decoctio ipsum diminuit,
tinctura ipsum augmentat, quia Luna
post 15. dies diminuitur, & in tertio aug-
mentatur. Hoc igitur est initium & fis-
nis. Ecce uobis exposui, quod celatum
fuerat, quoniam opus uobiscum, & ap-
ud uos est, quod intus arripiens et per-
manens in terra uel in mari habere pos-
tes. Custodi igitur arg. uiuū, quod fit in
intimis thalamis in quibus coagulātū
est. Ipsum enim est arg. uiuū, quod dici-
tur de terra residua. Qui igitur uerba
mea nunc audit, ipse ab eo inquirat, qui
nullius malefactoris opus iustificat, &
nullum benefactorem præmijs priuat.
Quia omne quod celatum fuerat de
hac scientia detexi, maximum archas-
num & scientiam, intellectum habentis
bus patefeci.

Scitote ergo rumoris inquisitores, &
sapientiæ filij, quod uultur super mon-
tem

tem existens, clamat uoce magna. Ego sum albus nigrí, & rubeus albi, & citrinus rubei, & certe ueridicus sum. Et scitote quod caput artis est coruus, qui in nigredine noctis & claritate diei uolat, sine alis. Ex amaritudine in suo gutture existente, coloratio accipitur, a suo uero corpore, rubor exiit, & de suo dorso mera aqua accipitur.

Intelligite ergo & donum Dei accipite, & ab omnibus insipientibus celate. De cauernis metallorum occultus est, qui lapis est uenerabilis, colore splendidus, mens sublimis, & mare patens. Ecce uobis exposui. Deo gratias agite qui hanc scientiam uos docuit, gratos enim diligit.

Ponite igitur eum in humido igne, & coquere facite, qui humoris calorem augmentat, & incombustionis siccitate necat, donec appareat radix, deinde rubedinē, et partem leuem ab ipso extrahite, quousque tertia pars remaneat.

Fili sapientum, Philosophi hac de causa inuidi dicti sunt, non quod inuideant moratis, nec religiosi, nec legitimis,

mis, aut sapientibus, uerum ignaris, uiti-
tiosis, lege & benignitate carentibus, ne
mali potentes fiant ad peccata perpe-
tranda, & inde Philosophi sint Deo
reddituri rationē, nam omnes mali in-
digni sunt sapientia.

Scitote quod hunc lapidem, nomine
uoco, nam ipsum foeminam magnesiæ
nuncuparunt, siue gallinam, siue quod
saluam candidam, lac uolatilium, & ci-
nerem incombustum, ut ab insipienti-
bus, intellectu, lege, benignitateq; caren-
tibus, celent ipsum, quem tamen sapien-
tibus uno noto nomine nominaui, qui
est lapis sapientum. Conserua igitur in
eo mare, ignem, & cœli uolatile, ad mo-
mentum exitus. Deprecor autem uos
omnes filios Philosophorū, per nostrū
benefactorem, donante uobis suæ gra-
ciæ decorem, ut nemini fatuo, ignaro,
aut cuiquam inepto, huius nomen pan-
datis. Nemo quicquam mihi tribuit cui
non reddiderim, quod ipse dederit, nec
ipsum honorare destiti, et in hunc opti-
mam posui significationem. Fili mi hic
lapis est celatus, multorum colorum,
natusq;

natusq; in uno colore, cognoscite illum,
& celate. Omnipotente cōcedente, mor-
bum maximum, tristitiam, omne nos-
cumentum, & angustiam, eò euadetis,
de tenebris ad lucem, de deserto ad ha-
bitaculum, & de angustia ad dilatio-
nem, ipsius auxilio uenietis.

CAPITVLVM. II.

Fili mi, ante omnia moneo te Deum
timere, in quo est n̄sus tuæ disposi-
tionis, & adunatio cuiuslibet seque-
strati. Fili quidquid audis, ratiocinare,
nō enim te puto ratione priuatum, nec
insipientem. Igitur meas adhortationes
suscipe, & meditare, & sic cor tuum co-
apta, ac si exhortationum author esses.
Cui enim natura calida est, si frigidus
fiet, non ei nocebit, similiter qui ratio-
nalis est, claudat à se hostium ignoran-
tiā, ne securus decipiatur. Fili accipe
uolatile, uolans submerge, & diuide
ipsum à sua rubigine, quæ ipsum inter-
ficit, extrahe & repelle eam ab ipso, ut
fiat uiuū, ac tibi respondeat non uolan-
do, in regionibus, sed uolans aperte
conti-

contineat. Si enim extraxeris ab angustia post angustiam, in diebus tibi notis, ratione rexeris, conueniens comes tibi esset, & eris ei dominus superans, eo decoratus.

Fili, extrahe à radio umbram suam, & sordidum, eò quod nebulæ ei supereminet, coinquinant, & à luce retinent, quia angustia, & sua rubedine comburitur. Fili accipe hunc ruborem aqua corruptum, quemadmodū ignis lator est, cinis uiuus, quem si ab eo semper auflers, quousq; rubor tibi purificetur, fit tibi societas, qua calefcit, & in qua quiescit.

Fili, carbonem uita extinctum, redde aquæ 30. diebus tibi notis, proinde tu es rex coronatus, quiescens super puteum, ab illo Auripigmento, humore carente. Iam gauisa feci corda audientium, sperantium in te, & oculos tuos te intuentes, spe eius quod contines.

Fili notum habeas quod aqua prius erat in aëre, deinde in terra, redde tu quoq; eam ad superiora, per suos meatus non inepte eam muta, deinde spiritui

spiritui suo rubeo priori collecto , & parce eam coniungas.

Scito fili, quod terre nostre unguentū est sulphur, Auripigmentū sireth, & colcothar, quod est sulphur, Auripigmentum, sulphura & similia quorū quodlibet est uilius altero, in quibus diuersitas est. Ex quibus etiam est unguentū colle, quod est pili, ungues & sulphur, de quibus etiam est oleum petrarum, & cerebrum, quod est Auripigmentum, de quibus etiam est unguis feliū, quod est sireth, de quibus etiam est, unguentum alborum, & unguentum duorum argentorum uiuorū orientalium, quæ uenantur sulphura, & corpora continent.

Amplius dico, quod sulphur tingit & figit, & continetur, & est per tincturarum connectiones. Unguenta autē tingunt & fugiunt, quæ corpore continentur, quod est fugientū coniunctio uncie sulphuribus aluminaris, quæq; fugientia continent.

Fili, inquisita dispositio à Philosophis una est, in ouo nostro, hoc autem
in ouo

in ouo gallinæ minime inuenitur. Ne autem extinguatur in ouo, tanta gallinæ sapientia diuina, ex 4. elemētis compositio cooptata, & composita est.

Scito fili, quod in gallinæ ouo maximum subsidium est, & in natura propinquitas, in eo namq; est spiritualitas, & elemētorum collatio, ac terra natura aurum est.

Filius ad Hermetem inquit. Sulphura nostro operi conuenientia quæ sunt, coelestia an terrena? Et ille, quædā sunt coelestia, quædam uero terrena. Filius. Pater, puto cor in superioribus esse cœlum, in inferioribus terram. Pater, Non est sic, uerum masculus est cœlum foemina, & foemina terra masculi. Filius, pater quidquid istorū est dignius altero, an esse cœlum, uel terram? Respondit, uterq; altero indiget, mediocre enim propositum est præceptis. Ac si dicerēs, Sapiens imperat omnibus hominibus. Mediocris enim est melior, eò quod omnis natura cū sua coadunatur socia. Inuenimus in uirtute sapientiæ, quod mediocre coadunatur. At ille, Pa-
ter,

ter, at quid illorum est mediocre? Respondit. Vnicuique naturæ tria sunt duorum. Primo utilis aqua, deinde unguentum, inferius uero fex remanet. Draco autem in omnibus his habitat, eius autem domus sunt tenebræ, & nigredo in eis, & peream in aërem ascendit, qui est eorum cœlum ex suo oriente, dum autem fumus eis permanet, non sunt perpetua. Sed ex aqua fumū depone, & ex unguento nigredinē, & ex fece mortē. Et habita dissolutione munere triūphali, quo scilicet possessores uiuunt. Scito fili, quod unguentum mediocre, quod est ignis, est medium inter fecem & aquam, & perscrutator aquæ, quia unguenta & sulphura dicta sunt, quia inter ignem, oleum, & sulphur proxima propinquitas est, quia quemadmodum ignis accendit, sic & sulphur.

Scito fili, quod omnes sapientiæ quę in mundo sunt, huic meę sapientię subditę sunt. His in mirabilibus occultis elemētis, artes casuū sunt, quas finita & consecuta est. Oportet igitur illum, qui introduci uult in hanc nostram occultam

tam sapientiam, arrogantiæ uitiū à se
expellere, & pium, & probum, & pro-
funde rationis esse, hominibus propin-
quum, sereni uultus, salutare diligenter,
& sibi patentium archanorum esse ob-
seruantem.

Et hoc scias fili, nisi sciat mortificare,
 generationem inducere, spiritus uiuifi-
 care, mundare, & lumen introducere,
 quousq; bellentur, incolorentur, & à
 maculis mudentur, uelut à nigredine
 & tenebris, nihil scit, nec ei perficitur. Si
 autem hoc sciuerit, magnæ dignitatis
 erit, adeo ut reges ipsum uenerentur.
 Hæc archana fili, oportet nos custodi-
 re, & ab omnibus improbis, & insipien-
 tibus celare.

Et scias fili, quod lapis noster ex plu-
 ribus rebus, & uarijs coloribus, & ex 4.
coadunatus & compositus est elemen-
tis, quæ nos oportet diuidere, et per mē-
bra scindere, & artus sequestrare, par-
 tim mortificare in eo naturam, quæ in
 eo est, aquam & ignem in eo habitan-
 tem custodire, qui ex 4. elementis, &
 eorum aquis, sua aqua continere, scili-

cet, quæ non est aqua, forma, sed ignis, aquas ascendens, & continens in uase sincero, & ne fugiant spiritus à corporibus, nam sic tingentes fiunt ei permanentes. O benedicta aquina forma, pontica, quæ elementa dissoluis. Oportet autem nos cum hac aquina anima, ut formam sulphuream possideamus, aceto nostro eam miscere. Cum enim aque potentia, cōpositum nūc soluitur, clauis restorationis est. Tunc ab eis mors & nigredo fugiunt, & sapientia procedit.

CAPITVLVM III.

SCito fili, quod Philosophi nexibus ad pugnandum contra ignem, uinculant roboratis, quia spiritus ablutis corporibus desiderant inesse, & ipsis gaudent. Habitis autem ipsis, ipsos uiuificant, & in eis habitant & corpora eas continent, nec ab eis unquam separantur. Tunc elementa mortua uiuificantur, & corpora composita tingunt, & alternantur, & mira opera permanentia operantur, ut inquit Philosophus. O aquina

aquina forma permanens, regalium
 creatrix elementorum, quæ tuis fratri-
 bus regimine mediocri tinctura habi-
 ta, & iuncta quiescis. Lapis noster pre-
tiosissimus in stercore eiectus, est cha-
 rissimus, uilis, & uilissimus, quia opor-
tet nos duo simul argenta uiua mortifi-
care, & uenerari, scilicet argentū uiuū.
 Auripigmenti, & orientale argentum
 uiuū magnesiæ. O natura maxima na-
 turarum, creatrix, quæ continet, & se-
 parat mediocria naturarum, cum lumi-
 ne uenit, & cum lumine genita est, &
 quam tenebrosa nebula peperit, quæ
 omnium mater est. Vbi autem regem
 coronatum filiæ nostræ rubeæ ei con-
 iungemus, & in leui igne nondum
 nocentibus, cōcipiet, & filium coniun-
 ctum, & super eminentem, quo igni-
 culo permanentem cibatur illa, & uiuit
 igne nostro. Cum autē dimittis ignem
 super folium sulphuris, intret super il-
 lum terminus cordium, abluatur eo, &
 eius coinquinatio extrahatur, tunc al-
 teratur, & eius tinctura ex igne rema-
 neat rubea, ut carnes. Filius autem no-

b iij ster

ster rex genitus, sumit tincturam ex igne, illum uero mors, & mare fugiunt, & tenebrae. Solis radios draco fugit, qui foramina obseruat, filiusq; noster mortuus uiuet, rex ab igne ueniet, ac coniugio gaudebit, & occulta patebunt, & lac uirginis dealbabitur. Filius noster iam uiuificatus fit bellator ignis, & supereminens tincturis. Filius enim est beneficium, & Philosophiam habens. Venite filij sapientum, & nunc gaudeamus, & simul laetemur, quia mors consummata est, & filius noster regnat, & iam rubea toga, & Chermes indutus est.

CAPITVLVM III.

INtelligite filij sapientum, quod hic lapis clamat, protege me, & protegam te, largiri uis mihi meum, ut adiuuem te. Sol meus & radij mei sunt in me intimi. Luna uero propria meum lumen est, omne lumen superans, & bona mea omnibus bonis meliora sunt, gaudium, laeticiam, gloriam, diuitias, & delicias

delitias intelligentibus largior, & quod inquirunt agnoscere & intelligere facio, ac diuina possidere. Ecce quod Philosophi de scientijs celauerunt litteris septem scribitur, duas enim sequitur alpha yda, & librum, similiter sequitur Sol, uolens tamen dominare, artem custodire, iungere bubæ aquæ filium, qui est Iupiter, quod est occultum archanum.

Auditores intelligite, & deinceps nostris utamur opinionibus, & quæ scripti subtilissima inuestigatione, & contemplatione uobis demonstraui, quoddam unum noui, nam quis intelligit quod sincera inuestigatione, & ratione inquiritur? Ex homine nō fit nisi quod ei simile est, et ex tauro idem. Et si quod animal, cum aliena specie cubat, nascitur quod neutro simile est.

Iam Venus ait, Ego genero lumen, nec tenebræ meæ naturæ sunt, & nisi meum esset metallum siccum, omnia corpora mei indigerent, quia ea liquefacio, & eorum rubiginē deleo, et substantiam extraho. Me igitur & fratri

b iiii meo

meo iunctis nihil melius ac uenerabilius. Rex autem dominatur, suis fratribus testantibus, ait. Ego coronor & diademate ornor, & regno uestro induor, & cordibus latitiam ingero, & ego uinctus ulnis & pectori meæ matris & substantiæ eius, continere, & quiescere meam substantiam facio, & inuisibile ex uisibili compono, tunc occultum apparebit, & omne quod Philosophi occultauerunt, ex nobis generabitur. Hæc uerba, ô auditores, intelligite, custodite, meditamini, & nihil aliud inquirete. Homo à principio natura generatur, cuius uiscera carnea sunt, & nō ex alio. In hac littera meditamini, superflua uero respuite. Vnde dicit Philosophus. Both fit ex citrino quod extrahitur ex nodo rubeo, & non ex alio, quod si sit citrinum, tua erit sapientia, non sit tibi curæ, si de rubeo extrahere nō studeas. Ecce non circumscripsi, si intelligitis paulo minus patefecit.

Filij sapientum, comburite corpus
 ☉ & aris, nimio igne, & imbuet uos gratia
 quam quæritis. Et facite quod fugiens
 non

non uolet à non fugiente. Et quod super ignē quiescat, licet sit ignis æstuans, & quod calore ignis æstuantis corrumpitur, est Cābar. Et scitote quod huius aque permanentis ars est æs, eiusq; tinctura & nigredinis coloratio, tunc in uerū uertitur rubeum. Per Deum confiteor me non dixisse, nisi ueritatem. Quod deuantia sunt emendantia, & inde corruptio uidetur in emendato, & inde emendatio apparebit, & utrumq; est signum artis.

CAPITVLVM V.

Flli, quod ex coruo nascitur, huius artis est principium. Ecce circumscribendo dictum uobis obscurauī, & lumine priuauī, & hoc dissolutum, hoc iunctum, hoc proximum longissimum nuncupauī. Assate ergo ea, deinde coquite in eo quod procedit à uentre equorum per 7. dies, uel 14. uel 21. Tunc fit draco suas alas comedens, & seipsum mortificans. Hoc peracto ponite in petia panni, & in igne furni,

b v & ne

& ne exeat à uase, diligentius custodite. Et scitote quod tempora terræ sunt in aqua, & sit quousq; ipsum ei super ponas. Eo igitur liquefacto & combusto, accipite cerebrum eius, & acerrimo terite aceto, uel urina puerorum, donec obscuretur. Hoc peracto uiuit in putrefactione, fusa nubes quæ in ipso fuerant, antequam moreretur in suo corpore, conuertentur. Reiteratus autem pro ut descripsi iterum moritur, & ut dixi, inde uiuit. In eius autem uita & in morte spiritibus utimur. Sicut enim moritur spiritibus ablati, sic restituti uiuificatur, & ipsis latatur. Ad hoc autem peruenientes, id quod quæritis, affirmatione uidebitis. Narro etiam uobis lætificationis signa, & quod suum corpus figit. Hac aut figuratiōe priores uestri quemadmodū ad propositum perueniunt, ecce mortui sunt. Iam uobis meam demonstraui & peritis librum aperui, occultas res celauī, sequestrata continere feci, diuersas figuras coniunxi, & spiritus sociaui. A Deo hoc munus accipite.

CAPITVLVM VI.

O Portet uos Deo gratias agere, qui
omni sapienti ipsam largitur, quæ
de miseria, & paupertate liberat
nos, omnibus eius substantiis, probabi-
libus miraculis sum tentaturus, et Deū
suppliciter deprecaturus, ut dum uiui-
mus ad eum perueniamus. Exinde filij
Philosophorum unguenta quæ extra-
himus, ex unguibus, pilis, uiridi æris
tragacantho, & ossibus, in antiquorum
libris sunt scripta.

Amplius unguenti quod tincturas
continet, fugientia coagulat, & sulphu-
ra decorat, dispositionem oportet nos
exponere, & omnibus alijs perfectis
unguentis, præferre. Scimus enim sui
ualis præciositatem & essentiam, quod
diuinum sulphur nuncupatur, & alijs
unguentis figura, quod est unguentum
occultum & sepultum, cuius nulla ui-
detur dispositio, & habitat in corpore
suo, sicut ignis in arboribus, & lapidis
bus, quod subtilissima arte & ingenio
nos oportet extrahere, absq; combu-
stio

stione. Oportet autem nos duo sulphura ab alijs separare. Scito fili quod qui non differentiam nouit, duo sulphura minus nouit. Non quod duo sulphura sunt, quæ ex lapidum unguento sublimantur, ad tincturam complendam. His autem duobus corpori commixtis, fit perfectum corpus. Et sciendum, quod duo sulphura tingunt, sed fugiunt quæ oportet optime separare, & a fuga cohibere. Et scitote quod mediocriter coelum cum terra iungitur. Mediocre autem est figura cum coelo & cum terra, quod est aqua. Omnium autem prima est aqua quæ exit, de hoc lapide. Secundum uero aurum. Tertium autem fex & mediocre aurum, quod aqua & fece nobilius. In his autem tribus sunt fumus, nigredo, & mors. Oportet ergo nos ab aqua fumum superexistentem, ab unguento nigredinē, & a fece mortem depellere, & hoc dissolutione. Quo peracto, maximam habemus Philosophiam, & omnium secretorum secretum.

Capitulum

CAPITVLVM VII.

O Filij, Philosophorū corpora sunt septem, quorum primum est aurum eorum perfectissimum, rex, & caput, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes deuastant, nec aqua alterat, quia eius complexio, est temperata, et natura directa in caliditate, frigiditate, & humiditate, nec superfluum quicquam in eo est. Ideo Philosophi ipsum prætulerunt, magnificauerunt, dicentes, aurum sic haberi in corporibus, sicut Sol in Stellis suo lumine est splendidior, eo enim Dei nutu, omne uegetabile, omnis terræ fructus perficitur. Sic aurum omne corpus continet, uiuificat, quod Ixir fermentum est, sine quo nequaquam perficitur.

Sicut enim pasta sine fermento fermentari non potest, sic cum corpus sublimaueris, mundaueris, & turpitudinē à fece separaueris, cum coniungere, & simul miscere uolueris, pone in eis fermentum, & aqueam terram confice, do nec Ixir fermentetur, & ut pasta fiat ferment-

fermentū. Ac si diceret qualiter aurum
fiat fermentum. Meditamini & uide-
te, utrum rei fermentum fiat de alio, quam
de sua natura. Inspicite ergo quomodo
fermentum non est, nisi de pasta ipsa.
Et nota quod fermentum confectionē
dealbat, combustionem uetat, tincturam
ne fugiat continet, & corpora laxi-
ficat, & inuicem coniungi & ingredi
facit. Et hic est clauis Philosophorum,
& finis operum, & hac scientia corpo-
ra emendantur, & eorum opus Deo
annuente peragitur. Negligentia uero,
& mala de eo opinione, opera corrup-
puntur, ut fermentum massę, & coagu-
lum lacti ad caseum, & moschus in a-
romatibus. Certus aurei color ad rube-
dinem, & natura non est dulcedo. Ideo
de eo sericum constituimus, quod est
Ixsir. Et de eo constituimus encau-
stum quod scripsimus, & sigillo re-
gis lutum tingimus, et in eo colorem
coeli posuimus, qui se uidentibus uis-
um augmentat. Aurum ergo præcio-
sissimus est lapis, carens maculis, tem-
peratus quoque, nec ignis, nec aer, nec
terra,

terra, nec aqua corrumpere potest, fermentum uniuersale, cuncta rectificans temperata compositione, quod flatui siue ueri citrini coloris est. Aurū sapiens tum coctum, et bene digestum, ignea aqua Ixsir conficit. Aurum enim sapientum est pendentius plumbo, quod est temperata compositione fermentum Ixsir. Et ē contrariū distemperatum, distemperata compositione. Primum enim opus ex uegetabili fit, secundum ex animali in gallinæ ouo, maximum est subsidium, et elementorum constantia, ac terra nostra aurum est de eo

omne sericum constitui-
mus, quod est fer-
mentum
Ixsir.

TABV

TABVLA SMARAG

DINA HERMETIS TRISME-

gisti. Περὶ Χημείας. Incerto

interprete.

ERBA SECRETO-
rum Hermetis, quæ
scripta erant in tabu-
la Smaragdi, inter ma-
nus eius inuenta, in
obscuro antro, in quo
humatū corpus eius
reperitum est. Verum sine mendacio,
certum, et uerissimum. Quod est infe-
rius, est sicut quod est superius. Et quod
est superius, est sicut quod est inferius,
ad perpetranda miracula rei unius. Et
sicut omnes res fuerunt ab uno, medi-
tatione unius. Sic omnes res natæ fue-
runt ab hac una re, adaptatione. Pater
eius est Sol, mater eius Luna. Portauit
illud uentus in uentre suo. Nutrix eius
terra est. Pater omnis telesmi totius
mundi est hic. Vis eius integra est, si
uersa fuerit in terram. Separabis terram
ab igne, subtile à spisso, suauiter cum
magno

magno ingenio. Ascendit à terra in
 cœlum, iterumq; descendit in terram, et
 recipit uim superiorum et inferiorum.
 Sic habebis gloriam totius mundi. Ideo
 fugiet à te omnis obscuritas. Hic est to-
 tius fortitudinis fortitudo fortis, quia
 uincet omnem rem subtilem, omnemq;
 solidam penetrabit. Sic mundus crea-
 tus est. Hinc erunt adaptationes mira-
 biles, quarum modus hic est. Itaq; uo-
 catus sum Hermes Trismegistus, ha-
 bens tres partes philosophiæ totius mû-
 di. Completum est quod dixi de opera-
 tione Solis.

HORTVLANI PHI

LOSOPHI AB HORTIS MA-

ritimis, *Commentariolus in Tabulam*

Smaragdina Hermetis Tris-

megisti πρὸ Χρ=

μεταγ.

Precatio Hortulani.

LAus, honor, uirtus, et gloria, sit tibi
 Domine Deus omnipotens, cum
 dilecto

dilecto filio tuo Domino nostro Iesu Christo , et Spiritu sancto paracleto. Trinitas sancta , qui es solus Deus & unus, homo perfectus, tibi gratias ago. Quia cum aduersarij huius mundi transitoria pernouissem, ne suis delectationibus prouocarer , me ab eodem tua summa misericordia sustulisti. Sed quia uideo infinitos in hac arte deceptos, qui directam non ingrediuntur semitam, placeat tibi Domine Deus meus , ut de scientia quam mihi tradidisti , charos meos ab hoc errore diuertam , ut cum perceperint ueritatem, laudent nomen tuum sanctum & gloriosum , quod est benedictum in æternum, Amen.

PRAEFATIO.

EGo dictus Hortulanus , ab hortis maritimis nuncupatus, pelle Iacobina inuolutus , indignus uocari discipulus philosophie. Motus dilectione chari mei. Declarationem certissimam Sermonis patris philosophorum Hermetis intendo dicere. Qui sermo, quan

quanquam sit occultus, tamen exercitium ueri operis in fatigatione meorum digitorum totam expositionem declarauit uerissime. Nihil enim prodest occultatio philosophorum in sermonibus, ubi doctrina Spiritus sancti operatur.

QVOD ARS ALCHEMIAE

fit uera & certa.

CAPVT. I.

Dicit autē philosophus: VERVM, scilicet est, quod nobis data est ars Alchemiæ. SINE MENDACIO. Hoc dicit ad detestationem illorum, qui dicunt artem esse mendacem, id est falsam. CERTVM, id est expertum. Nam quicquid est expertū, certissimum est, ET VERISSIMVM. Quia uerissimus Sol per artē procreatur. Et dicit uerissimum in superlatiuo gradu, quia Sol generatus per hanc artem, excedit omnē Solem naturalem, in omnibus proprietatibus medicinalibus & alijs.

ε ιι

QVOD

QVOD LAPIS DEBEAT DI=

uidi in duas partes.

CAPVT II.

Consequenter tangit operationem lapidis dicens: QVOD EST INFERIVS, EST SICVT QVOD EST SVPERIVS. Et hoc ideo dicit: Quòd iste lapis diuiditur in duas partes principales per magisterium. In partem superiorem, quæ superius ascendit, & in partem inferiorem, quæ inferius remanet fixa & clara. Et tamen istæ duæ partes concordant in uirtute. Et ideo dicit: QVOD EST SVPERIVS, EST, SICVT QVOD EST INFERIVS. Illa aut diuisio necessaria est, AD PERPETRANDA MIRACVLA REI VNIVS, scilicet lapidis. Quia pars inferior est terra, quæ Nutrix dicitur & fermentum. Et pars superior, est anima, quæ totum lapidem uiuificat, & resuscitat, et ideo facta separatione et celebrata coniunctione, multa miracula perpetrantur in opere secreto naturæ.

QVOD

QVOD LAPIS HABEAT IN

se quatuor elementa.

CAPVT III.

ET SICVT OMNES RES FVE-
RVNT AB VNO MEDITATIO-
NE VNIVS. Hic dat exemplū di-
cens: Sicut omnes res fuerunt ab uno,
scilicet globo confuso, siue massa con-
fusa, meditatione, id est cogitatione &
creatione. Vnius, id est omnipotentis
Dei. SIC OMNES RES NATAE FVE-
RVNT, id est exiuerunt, AB HAC VNA
RE, id est, ex una massa cōfusa. ADAP-
TATIONE, id est solo præcepto Dei &
miraculo. Ita lapis noster est natus, &
exiuit ab una massa confusa, in se con-
tinens omnia elementa, quæ à Deo crea-
ta est, & suo solo miraculo lapis noster
est inde natus.

QVOD LAPIS HABEAT PATREM

& matrem, scilicet Solem &

Lunam.

CAPVT. IIII.

ET sicut uidemus quòd naturaliter
c iij unum

unum animal generat plura animalia
 sibi similia. Ita artificialiter Sol generat
 Solem, uirtute multiplicationis lapidis
 prædicti. Ideo sequitur PATER EIVS
 EST SOL, id est aurum Philosopho-
 rum. Et quia in omni generatione na-
 turali debet esse receptaculū idoneum
 & conueniens, cum quadam cōsonan-
 tia similitudinis ad patrem. Ita & in ista
 generatione artificiali oportet quod Sol
habeat sui spermatis, & suae tincturæ
idoneum receptaculum, & sibi conso-
 nans, & hoc est argentum philosopho-
 rum. Et ideo sequitur, MATER EIVS
 LVNA.

QVOD CONIVNCTIO PAR=
*tium lapidis dicatur im=
 pregnatio.*

CAPVT V.

QVæ duo, cum sese receperint in
 coniunctione lapidis, impregna-
 tur lapis in uentre uenti, & hoc
 est quod postea dicit: PORTAVIT IL-
 LVD VENTVS IN VENTRE SVO.
 Planum

Planum est, quod uentus est aër, & aër
est uita, & uita est anima. Et ego iam su-
 perius loquutus sum de anima, quæ tot-
 um lapidem uiuificat. Et sic oportet,
 quod uentus portet totum lapidem &
 reportet, et pariat magisterium. Et tunc
 sequitur quod alimentum recipiat à nu-
 trice sua, id est, à terra. Et ideo dicit phi-
 losophus : NUTRIX EIVS TERRA
EST. Quia sicut infans sine alimento
 nutricis nunquam ad ætatē perueniret.
Ita lapis noster sine fermentatione suæ
terræ, nunquā perueniret ad effectum.
 Quod quidem fermentum, alimentum
 dicitur. Sic enim generatur ex uno pa-
 tre, cum coniunctione matris. Res, id
 est, filij similes patri, qui si longa deco-
ctione caruerint, erunt matri similes in
albedine, & patris pondus retinebunt.

QVOD LAPIS PERFECTVS

*fit, si anima in corpore fixa
 fuerit.*

CAPVT VI.

POstea sequitur : PATER OMNIS
 TELESMI TOTIVS MVNDI
 c. iij EST

EST HIC, hoc est, in opere lapidis est
 uia finalis. Et nota. Philosophus uocat
operationem patrem omnis telesmi, id
 est omnis secreti, uel omnis thesauri, to-
 tius mundi, id est omnis lapidis inuenti
 in hoc mundo. EST HIC. Quasi dicat,
 ecce ostendo tibi. Postea dicit philoso-
 phus: Vis quod te doceam, quando for-
 titudo lapidis est perfecta & completa?
 quando scilicet fuerit in suam terram
 uersa. Et ideo dicit: VIS EIVS INTE-
GRA EST, id est, perfecta & completa.
SI VERSA FVERIT IN TERRAM,
 id est, si anima ipsius lapidis, de qua su-
 perius facta est mētio (quod anima dica-
tur uentus & aēr, in qua est tota uita la-
 pidis & fortitudo) conuersa fuerit in ter-
 ram, scilicet lapidis, & fixetur, ita quòd
 tota substantia lapidis sic sit cum nutri-
 ce sua, scilicet terra, quòd totus lapis uer-
 tatur in fermentum. Sicut in operatio-
 ne panis, modicum fermentum nutrit
 & fermentat magnam copiam paste, &
 ita totum substantiam pastæ conuertit
 in fermentum. Ita uult philosophus,
 quòd lapis noster sic sit fermentatus,
 quod

quod ad multiplicationem lapidis, sic
fermentum.

DE MVNDIFICATIONE

lapidis.

CAPVT VII.

Consequenter ponit, quomodo de-
beat multiplicari. Sed primo po-
nit lapidis mundificationem, &
partium separationem, dicens: SEPA-
RABIS TERRAM AB IGNE, SVBTI-
LE A SPISSO, SVAVITER CVM
MAGNO INGENIO. Suauiter, id est
paulatim, non per uiolentiam, sed cum
ingenio, scilicet in fimo philosophico.
Separabis, id est, dissolues. Quia disso-
lutio, est separatio partium. Terram ab
igne, subtile à spisso. Id est, feces & im-
mundicias, ab igne, aëre & aqua, & à to-
ta substantia lapidis, ita quod lapis ibi
remaneat mundissimus sine sorde.

QVOD PARS LAPIDIS NON FI-
xa, debeat superare partem fixam,
eamq; eleuare.

CAPVT VIII.

ET lapis sic præparatus, est idoneus
c v ad

ad multiplicandum. Et nunc ponit eius multiplicationem, & facilem liquefactionem in uirtute ingressibili, tam in duris corporibus, quā mollibus, dicens: ASCENDIT A TERRA IN COELVM, ITERVMQVE DESCENDIT IN TERRAM. Hic est ualde notandum, quod quamuis lapis noster in prima operatione diuidatur in quatuor partes, quæ sunt quatuor elementa, tamen sicut dictum est superius, Duæ eius sunt partes principales. Vna quæ ascendit superius, quæ dicitur non fixa, & alia quæ remanet inferius fixa, quæ dicitur terra, siue fermentum, quæ totum lapidem nutrit & fermentat, ut dictum est. De illa uero parte non fixa oportet habere magnam quantitatem, & dare lapidi, qui factus est mundissimus absq[ue] sorde, toties per magisterium, donec totus lapis uirtute spiritus deferatur superius, sublimando & subtiliando. Et hoc est, quod philosophus dicit, ASCENDIT A TERRA IN COELVM.

QVOMODO LAPIS VOLA=

latis sit iterum fi=
gendus.

CAPVT IX.

Postmodum, hunc ipsum lapidem sic exaltatum oportet incerari cum oleo ab ipso lapide in prima operatione extracto, quod dicitur aqua lapidis, & toties assare sublimando, donec uirtute fermentationis terræ cum ipso exaltatæ, totus lapis iterato descendat de cœlo in terram, & remaneat fixus & fluens. Et hoc est quod dicit philosophus: ITERVMQVE DESCENDIT IN TERRAM, ET SIC RECIPIT VIM SUPERIORVM sublimando, ET INFERIORVM descendendo, id est, quod corporeum est, fiet spirituale sublimando, et quod spirituale est, fiet corporeum descendendo.

DE FRVCTV ARTIS, ET
efficacia lapidis.

CAPVT X.

SIC HABEBIS GLORIAM TOTIVS
MVNE

MVNDI, id est, hoc lapide sic compo-
 sito, gloriam huius mundi possidebis.
 IDEO FVGIET A TE OMNIS OBSCV
 RITAS. Id est omnis inopia, & ægritu-
 do. Quia lapis sic factus, omnis ægritu-
 dinis est curatiuus. HIC EST TOTIVS
 FORTITVDINIS FORTITVDO FOR-
 TIS. Quia nulla est comparatio aliarū
 fortitudinum huius mundi, ad fortitu-
 dinem huius lapidis. QVIA VINCET
 OMNEM REM SVBTILEM, ET O-
 MNEM REM SOLIDAM PENETRA-
 BIT. Vincet, id est uincendo conuertet
 Mercurium uiuū congelando, qui sub-
 tilis est, & alia corpora dura, solida, et
 firma penetrabit.

QVOD MAGISTERIVM IMI-
tetur creationem uni-
uersi.

CAPVT XI.

POstea dat exemplum philosophus
 de Compositione lapidis sui, dicēs:
 SIC MVNDVS CREATVS EST,
 hoc est, Sicut mundus creatus est, ita &
 lapis

lapis noster factus est. Quia primitus totus mundus, et omne quod fuit in mundo, fuit una massa confusa, seu chaos confusum, ut superius dictum est, et postea per artificium summi creatoris, diuisa est ista massa in quatuor elementa, mirabiliter separata et rectificata, propter quam separationem diuersa fiunt. Ita possunt fieri diuersa, aptatione nostri operis per separationem diuersorum elementorum a diuersis corporibus. HINC ERVNT ADAPTATIONES MIRABILES. Id est, si separueris elementa, fient mirabilia composita, apta nostro operi in nostri lapidis compositione, per coniunctionem elementorum rectorum. QVAVM, id est, de quibus mirabilibus aptis ad hoc, MODVS, scilicet operandi datus, EST HIC.

INSINUATIO AENIGMATICA,

que sit materia lapidis.

CAPVT XII.

ITAQVE VOCATVS SVM HERMES TRISMEGISTVS. Postquam
philos

philosophus docuit compositionem lapidis, hic docet occulto modo, de quo fiat lapis noster. Prænominaſ ſeipſum, ut diſcipuli ſui ad hanc ſcientiam peruenturi, de eius nomine perpetuo recordarentur, tū tangit, de quo ſit, dicens: HABENS TRES PARTES PHILOSOPHIAE TOTIVS MVNDI. Quia quicquid eſt in mundo, habens materiam et formā, compoſitum eſt ex quatuor elementis. Vnde infinite ſunt partes mundi, quas omnes philoſophus in tres partes principales diuidit, ſcilicet in partem Mineralem, Vegetabilem, et Animalem, de quibus coniuñctim uel diuiſim, philoſophus habuit ſcientiam ueram in opere Solis. Et ideo dicit, habens tres partes philoſophiæ totius mundi, quæ partes continentur in unico lapide, ſcilicet Mercurio philoſophorum.

QVARE LAPIS DICATUR
perfectus.

CAPVT XIII.

ET ideo uocatur lapis iſte perfectus,

ctus, quia in se habet naturam mineralium, uegetabilium, et animalium. Est enim lapis trinus et unus, quatuor habens naturas, scilicet quatuor elementa, et tres colores, scilicet nigrum, album et rubeum. Vocatur etiam granum frumenti, quod nisi mortuum fuerit, ipsum solum manet. Et si mortuum fuerit, ut dictum est superius, cum coniungitur in coniunctione, multum fructum affert, uidelicet completis operationibus supra dictis. O lector chare, Si scis operationem lapidis, tibi dixi ueritatem, et si nescis nihil tibi dixi. COMPLETVM EST QVOD DIXI DE OPERATIONE SOLIS, id est, completum est, quod dictum est de operatione lapidis, trium colorum, et quatuor naturarum existentium, ut dictum est, in unica re, scilicet in solo Mercurio philosophico.

FINIS.

INCIPIT LIBER

CONSILII CONIVGII

de massa Solis & Lunæ,

cum suis compen-

dijs.

Liber I.

ON LEGITVR A DIVINA
munificentia maius emas-
nasse donum sapientie, un-
de Hamuel, Recommenda
memoriae, exorna conscientiam, ma-
gnifica scientiam. Qui enim spernit sci-
entiam, spernit illum deus sublimis, &
gloriosus. Sapientes uero, & electi ser-
ui Dei, quorum unus post alium hanc
sibi hereditauit sapientiam, gratia & do-
no Dei, cuius nomen domini sit bene-
dictum, ut sibi memoriam facerent per-
petuam posteris, de hac libros suos con-
scripserunt, typicis & tropicis locutio-
nibus uelatos. Nisi enim hanc sapien-
tiam posteris descripsissent saeculis, ob-
liuioni dedita perissent, sicut & domini
eius mortui sunt. Sunt enim libri uasa
memoriae & fama perpetua sapientum.
Ne

Ne autem hæc sapientia & donum Dei
 altissimi hilariter elargita microcosmo,
 ad interitum tenderet, Deo uolente, phi-
 losophi & Prophetæ scientiarum do-
 mini huius sapientiæ series in scripturis
 deposuerunt, uelatas, propter plures
 causas. Prima est Hamuelis in seniore,
 Ut attribueret illā domino glorioso, ut
 reuelaret illā cui uellet, & prohiberet eā
 a quo uellet. Nam ut dixit Morienes ad
 regem Kalid. O bone Rex scire te con-
 uenit quod hoc magisteriū, nihil aliud
 est, nisi secretum secretorum, & archa-
 num Dei altissimi & magni. Ipse enim
 hoc magisteriū suis Prophetis man-
 dauit, quorum animas in Paradyso suo
 collocauit. Si autem sapientes qui post
 illos fuerunt, suas dispositiones de qua-
 litate uasis in quo conficerent non in-
 uenissent, nunquam ad huius magiste-
 rij perfectionem peruenire potuissent.
 Et in eodem libro postea alibi dicitur:
 Et scire te conuenit quod intentio om-
 nis hominis, hanc scientiam puram &
 diuinam inquirentis, nihil aliud arbi-
 trari debet, nisi donum Dei altissimi &
 d magni

Prima cō
 uelationis

magni, qui eam seruis suis commenda-
dat, cuius nomen semper sit benedictum.

*Secunda
causa.*

*Secunda
causa.*

Secunda causa est, in libro luminum
Rasis. Postquam multa de dispositione
artis docuisset, dicit. Quamuis omnia
dilucide præmissa sint, idoneum tamen
arbitror quam plurima sub ænigmati-
specie inuolui. Si enim omnia prout se
habent, uellem enodare, nullus ultra
prudentiæ locus esset, cum insipiens fa-
pienti æquaretur, nec sub circulo solari
seu Lunari quisquam mortalium pau-
pertate nouerca, medias angustias de-
heret. *Tertia causa* uelationis huius
scientiæ legitur, ne detur occasio mali-
gnandi prauis, hæc scientia occultatur
in uerbis obscuris, unde bonis celari
non debet. Dicit Aspidius, Quidam ex
Philosophis dominum timentes, non
tam sublime, nec tam præciosum hoc
magisterium habuerunt. Immo opus suum
potens, & manifestum scribere uolue-
runt. Sed expauescebant hæc agere, eo
quod mundum deleret, & opus arandi
& serendi plantarum periret. Ergo non
frustra libros suos scripserunt uelatos,
nec

Tertia.

nec euentui composuerunt. Quarta
causa obscuritatis, legitur in fine turbae
 Philosophorū. Vbi dicitur, Nisi enim
 nomina multiplicarentur in hac arte
 nostra, sapientiam nostram pueri deri-
 derent. Quinta causa est Mundi Philo-
 sophi in turba, dicit enim, Si plebi uen-
 ditores hanc mineram agnoscerent, nō
 uenderent eam tam uili praeio, Arsub-
teres in eodem libro, Et si Reges eam
 agnoscerent, non sinerent eam ad pau-
 peres deuenire. Libri autem Philoso-
phorum quanquam obscuri, tamē ual-
de utiles sunt ingeniosis hanc scientiam
inquirentibus, quae sine literarum co-
gnitione haberi non possunt. Vnde Pi-
 tagoras in turba. Quanto plus libros
 legebam, tanto magis agnoscebam. Et
 Mirtiganus ad Horsoicum. Narrasti
 frater de argēto diuio, & intus quod est
 magnesia, & iussisti libros Philosopho-
 rum legi, & experiri. Et Morienes ad
 Kalid regem dixit. Quod iam diximus
 tu bene intellige, & intellectum memo-
 riae commenda, & iuxta suum ordinem
 illa dispone, & in eorum dispositione

*Quarta.**Quinta.*

.atque frequenter stude , quia eius frequens
 studium uiam rectam tibi ostendit. Ita
 ut eam uideas , nec amplius à te celari
 possit. Rasis in libro luminum. Cum
 ergo nostrorum statuum scripta omnia
.etiam diligenter & serio prospexeris , si uni-
 uersa ad propriam formam reducere
 studeas, uoti nullatenus cessabitur effe-
 ctus. Propterea artificii summe uidetur
 necessarium scrutari, æstimare, diligere,
 nam inquirendo & eliciendo libros no-
 stros sic appetunt, quod amando reper-
 tos colligant, & seruent. Nec in his ali-
 cuius temporis dispendium impende-
 re te pigebit. Cui autem hæc tria defi-
 ciunt, nec librorum delitijs ditari mere-
 bitur. Hamuel commentator Senioris
 se excusans , quod sapientiam suam in
 figuris descripsit, dixit, Propinquius est
 illud intellectui subtiliter prospicientis,
 & cognoscentis terminos sapientiæ, ex
 sermonibus typicis & obscuris , cum
 contulerit illos sermones , illis imaginis
 bus & figuris , unum aperiet tibi reli-
 quum , nec tegitur aliquid super lapide
 occulto. Idem etiam commentator sua-
 dens

dens libros legere suos, diffuse loquitur, caussam subiungens, dicit. Ego autem ut portaretur memoria mea a posteris in ista arte, sedi solitarius, considerans libros antiquorum, inquirens a quolibet nobiscū sedentibus, scientiam hanc inquirentibus, quos cū alloquerer, non intelligebant me, habebant enim præ manibus libros qui describunt eis species, & res uanas, quas noscunt, qui his occupantur. Et hæ sunt res quæ deteriorant occupantes, & ipsi incumbunt suis commixtionibus, deuiantes a ueritate, & ignorantia excæcati, quorum nullus ausus est exponere, nec litteram unam ex dictis Philosophorum. Est autem opus cum sapiens sim, & aperta mihi cætera sint, & nouerim occulta, ut exponam uerba sapientum, et perueniam per illam expositionē ad ueritatis manifestationem. Post eorum manifestationem, ut manifestaretur studentibus in illis, & aperirentur fastidientibus in illis, & impatientibus, & sufficientiam habentibus in his, quæ præ manibus habent ex ignorantia. Sed cum non ex-

d in plano

plano aliquid ex eis, erit liber meus tanquam ipsius sapientis, & uerba mea, & uerba sua, uel illorum, & mihi attribui, quod est inconueniens, & dedecus illi qui hoc facit, quia appetit iactantiam. Veruntamen si fui cum magno labore in scientia, & aperti sunt mihi tropi eorum occulti, & manifestum est mihi quod occultauerunt, & apprehendi per scientiam quod occultauerunt, debeo hoc appropinquare intellectui successorum meorum, sermonibus in aperto uelatis, significantibus intellectum occultum, & uelatum, ut hoc sit apertum & uelatum.

Est enim apertum studiosis & sapientibus, & intelligentibus, & inuestigantibus. Occultum autem insipientibus, quod nisi sic fecero, non manifestabo industriam meam, præ ceteris, & erunt dicta mea tanquam propositio sine demonstratione, quod non feci sic. Et scito quod qui percipit scientiam uno modo, non latebunt ipsum dicta expositionis meæ, & maxime ad quos peruenerint libri mei. Et Deus sit mihi testis super

per

per uos, ut nō prohibeatis eos qui sunt
digni ex fratribus nostris, & non pan-
datis ea indignis, aliās indigne agerets,
& contra conscientiam, & merebimini
pœnam à Deo, cuius nomen glorifi-
cetur.

Commiffa enim est uobis hæc scien-
tia, ut subueniatis fratribus nostris pau-
peribus, & Deus retribuet. O quantum
est honoratum ex his assignationibus,
& argumentis Philosophorum, per li-
bros eorundem inquirendos. Hæc om-
nia dixit Senior. Ego inter sapientiæ a-
matores minimus ipforum ex eo inui-
tatus, quorum experientiam non attin-
go, ocium cupiens euitare fructum stu-
dij mei longinqui, & laboris immensi,
propter quod multis annis laboraui cū
diligentiā, & assiduitate, inquirendo, &
æstimando, & multas noctes insomnes
dixi, degendo diebus multis. Iam ha-
bito dono domini mei Dei consecutus,
dignum duxi non solum intellectui qui
locus est specierum intelligibilium, uer-
um scripturæ quæ gazophilatium sa-
pientiæ Dei est, fore mandandum, ne

quam avarum possessorem, & degenerem me scientia dignaretur deponere, procuravi. Primo in laudē Dei datoris scientiæ, & ad utilitatem fidelium eius. Hanc etenim scientiam inquirentibus, necessarium est habere mentes purificatas Deo, cum sit donum & secretorū secretum Dei, & soror Philosophiæ, ac Philosophorum, quia habet esse à Deo per inspirationem. Singulariter uero motus, ut proprium munus habeat, uirtus societatis, non errantis, sed uere existentis in intelligentia principiorum, & scientiarum & conclusionum artis per expositionem trium uerborum, & Clauis sapientiæ maioris, uolui specialissime declarare, ut multorum sapientum dubiam aciem mentis figat. Quia uero problema diuersorum Philosophorum commutando exponere decreui, de uiro artis, & muliere eius. Hunc librum Consilium coniugij de massa Solis & Lunæ uolui nuncupare. In quo prius de mīnera artis eloquar, exponendo secreta secretorum.

Secundo de Regimine eius. Tertio
ponam

ponam Carmē trecentorum uersuum,
 & commentabor, dicta Philosophorū,
 & exponendo societati quidquid ob-
 scurauerunt pro posse suo, & celauerūt
 prae patribus & filijs, comprehendens
 in summa, quod ipsi in millibus passi-
 bus librorum expanderunt sepultum,
 tropicis & typicis locutionibus, & ma-
 gnis obscuritatibus inuolutum. Sed
 quia lapis sapientum in cauernis pla-
netarum occultatus est, id est in defini-
tionē Solis & Lunæ, ac Planetarum re-
liquorum, à quibus ducam exordium.

Sol, ut dicit Algahel, est mundi oc-
 culus, splendor firmamenti, pulchritu-
 do cœli, orbium uiator, fons totius ea-
 loris, Planetarum rector, horarum di-
 uisor, gratia & honor Dei. Luna, ut ait
 idem, est cœli purpura, Solis sectatrix,
 & emula, malefactorum reuelatrix, na-
 uigantium solamen, roris nutrix larga,
 præsagium tempestatis, domina humi-
 ditatis. Sol dicitur quasi super omnia
 lucens, Luna quasi luce lucens aliena,
 quia ipsa non lucet de se, sed omnem
 splendorem suum à sole mutuatur. Her-

mes, Sol etiam est dominus corporum,
 & lapidum, & est nobilior eis, quo-
 niam est rex eorum, & ipsorum copia,
 quod non corrumpit terra, nec aqua,
 nec ignis, nec minuitur in igne. Sed i-
 gnis ipsum rectificat, & humectat, &
 non comburunt ipsum sulphura cor-
 rumptentia, quia natura ipsius est æqua-
 lis, clara, & recte temperata, propter
 quod extulerunt ipsum Sapientes, &
magnificauerunt ipsum, & posuerunt
ex ipso compositionem Elixir magni
lapidis, quoniam est substantia æqua-
 lis, permanens, fixa, longitudine æter-
 nitatis. Hoc quidem Elixir est de com-
 plexione substantiæ auri, quia est cali-
 dum & humidum, & est Elixir hoc in
 corporibus, sicut Sol in Stellis, quare
 Sol est rex Stellarum, & lumen earum,
 & per eum complentur res terræ, ex
 plantis, fructibus, & mineris. Etenim
 retinet omne corpus, & retinetur ab eo.
 Et est fermentum duorum Elixirum, al-
 bi & rubei, & non rectificantur nisi per
 ipsum, & non complentur per aliud, si-
 cut pasta, quæ non completur nisi per
 fermentum.

fermentum. Et est hoc fermentum in Elixir, sicut coagulum in lacte, & sicut muscus in colore bono.

Luna uero sponsa Solis est, coloris coelestini, uicina complexioni Solis, & est domina humiditatis, ex qua cuncta procreantur adiutorio Solis. Mercurius uero mercantium dominus est, qui aurum & argentum, & gemmas latere uolentia in luto, mercatoribus adinuenit. Et Mercurius est pars materiae omnium metallorum. Et est ex sicco terreo, & subtili, & humido unctuosum, inadustibili, uehementer & optime uniuersaliter complexionato, nisi quod uergit ad humidum aquosum, unde ratione humidi humidantis fluit in frigido, querens iter alienum, & fugit in igne. Et ratione humidi unctuosi, inadustibilis, & uehementis complexionis, non aduritur, sed totum sublimatur. Nam humidum unctuosum motum ab igne, trahit secum subtile suum siccum omnino, ita quod post se nullas reliquit feces, & ratione siccifluit globose, & non madidat illud quod tangit, nec adharet ratione uehementi.

*Y. quisi
mercatum
negros
dr.*

uehementissimæ complexionis, & ex
soliditate partium densarū priuatarum
raritate, pōderosum est. Et super ipsum
natant lapides, & metalla omnia, præter
aurum quod petit fundum. Ex quo elis-
cere poteris maximum secretum, scili-
cet naturarum symbolum, & similitu-
dinem magnā. Et sciendum quod Sol
& Luna & Mercurius digesta sunt ca-
lore temperato. Mars uero & Venus
calore igneo excedente temperiem adu-
stiuam. Et hic calor dicitur optesis. Ca-
lore uero molendesi, qui est defectiuus,
ac eius parte digeritur Iupiter & Satur-
nus. Et sciendum quod Mercurius pu-
rus, id est optime complexionatus, est
in Sole & Luna, & seipsum soluere re-
peritur, licet sit materia, uel potius pars
materiæ omnium aliorum. Et postquā
ad suam speciem est productus, natu-
ræ beneficio ratione suæ optimæ com-
plexionis, ultra corrumpi non potest,
sed alia corruptibilia metalla, ex eo ha-
bent generari. Contingit ex eo quam-
diu est in fieri, non in facto esse, scilicet
digestione optesi & molendesi. Et ex
his

his & per hæc, quæ dicta sunt, preparauerunt sapientes lapidem suum de meliori minera, quam possunt inuenire. Vnde Geber, qui prima naturalia ignorauit, iam multum remotus est ab arte nostra, quia radicem non habet ueram, super quam intentionem suam fundet. Qui uero principia sciuerit naturæ & causas, & essentias, non tamen adeptus est uerum finem & profectum artis huius occultissimæ, habet tamen faciliorem aditum. Et hic parum remotus est ab artis introitu. Qui uero sciuerit omnia principia, & causas mineralium, & generationis modum, quæ ex intentione naturæ consistunt, parum quidem auferretur ab eo de operis complemento, quibus non potest scientia nostra perfici.

Lapis Philosophorum est rex de cœlo descendens, cuius montes sunt argentei, & riuuli aurei, & terra lapides, & gemmæ præciosæ. Ecce iam omnes species artis enumeratæ sunt. Assiduus, scito fili quod opus Philosophorum & Prophetarum non fit nisi in solo
argenti

argento uiuo , quoniā illis in omnibus
 rebus cogitantibus , & ad argenti uiui
 scientiam peruenientibus , nesciebant
 quod argentum uiuum accipiant , quō
 operantur. Ideoq; in naturis , & in acci-
 dentibus , quæ omnia alterant , cogita-
 tionem & complexionem iterauerunt.
 Cum autem super lapidem eorum qui-
 euerit intentio , & notum habuerunt,
 quod ex hoc lapide procedit argentum
 uiuum, quod uoluerūt quidam ex ipsis
ualde celare , omnibus nominibus no-
 minauerunt , & omni operi , & rebus
ipsum assimilauerunt. Quidam uero
 tantum uno nomine , quod est lapis , as
quam uero quæ ex eo uel ex ea uel ab
 eo extrahitur , argentum uiuum nomi-
 nauerunt, quod diuiserunt in duas par-
 tes , quas illos oportuit duobus nomi-
 nibus nominare. Quidam enim dixe-
 runt cœlum & terram. Quidam masculum
& foeminam , quidam lapidem &
aquam , quidam spiritū & corpus , qui-
 dam ouum & gallum , quidam homi-
nem & magnesiā , quidam uile ac cas-
rum & stercore tectum , ad quod uix
 poterit

poterit perueniri, quod homines ac
pueri in plateis et vijs pretereunt, id est,
humidum, quorū expositio in sequen-
tibus apparebit. Vnde Rasis in lumine
luminum. Sapientes quidam in uno
scilicet humido, quidam in duobus scilicet
masculo & foemina, quidam in tribus,
scilicet spiritu, anima & corpore,
scilicet aqua, terra, & tinctura, quidam
in quatuor, scilicet elementis, subsistere
uolunt. Sapientes tamen dicunt, quo-
modo quinq; elementa ex radice una
scilicet aere Philosophico pullulant, sci-
licet quatuor elementa, calidum, frigi-
dum, humidum, & siccum, & quinta es-
sentia, quę nec est calida, nec frigida, nec
humida, nec sicca, nullo alterius genes-
ris adueniente. Nam & seipsum dissol-
uit, & coagulat seipsum, albescit, & ru-
bore decoratur, seipsum croceum facit,
& nigrum, praeterea seipsum despon-
sat, id est, spondet uniri, quia natura na-
turæ congaudet, propter uicinitatem, id
est proximitatem naturæ, inter illa, & à
seipso concipit, quia unum est genus
omnium illarū specierum, scilicet ma-
sculi

sculi & foemine, & spiritu Lune, & natura naturam uincit, & natura naturam continet, quousq; finem operis acceleret. Adomat. Sciatis quod non est nisi res una, quæ patrem habet & matrem, & eius pater & mater eum nutriunt, atq; pascunt, nec ipse à suo patre & matre in aliquo differre potest. Hermes, cuius pater est Sol, mater uero Luna. Et Arsidius cuius mater est uirgo, & pater non concubuit, ergo est generatio casta. Et iterum Hermes dicit, nō conuenit rei, nisi quod propinquius est ei ex natura. Et statim adiunxit. Humiditas autem est ex dominio Solis. Et dicit Dantinus. Quod omnis res artis huius, non est nisi de eo, & cum eo. Quia omnis tinctura à suo simili procedit. Et Actorienes, Quod tres species ad totū magisteriū sufficiunt, scilicet fumus albus, id est uis quinta, id est aqua celestis, & Leo uiridis, id est æs Hermetis & aqua foetida, quæ mater est omnium, ex qua, & per quam, & cum qua præparant ipsum in principio & in fine. Has igitur species tres, & eius confessiones

ctiones nemini detegas. Sed stultis hoc
magisterium circa quamlibet aliam
rem querere, & quærendo errare con-
tingit, quia ad eius perfectionem non
peruenient, donec Sol & Luna in unū
corpus redigantur, quod nisi Deus uo-
luerit, nunquam fiet. Et Aristoteles in
epistola ad Alexandrum dicit. Quod
huius artis duo sunt lapides principa-
les, albus et rubeus, mirabilis naturæ.
Albus in occasu Solis incipit apparere
super facies aquarū, abscondens se usq;
ad mediam noctem, et postea uergit in
profundum. Rubeus uero ex opposito
operatur, quia incipit ascendere super
aquas in ortu Solis, usq; ad meridiem,
et postea descendit in profundum. Et
in alia epistola dicit, Aqua instrumen-
talis in arte intelligitur esse duorum,
quorum unum soli, alterum Lunæ de-
putatur, et iam archanum cœleste pa-
refeci. Et Kalid in his duobus lapidibus
quos designauit, est quatuor naturarū
relictarum perfectio, quorum alter est
uir, id est Sol; alter uero uxor, id est Lu-
na, Et Hamuel commentator. Hæc est
e magnesia

magnesia nobilis, quam commenda-
 uerunt omnes Philosophi, quæ ex mul-
 tis uocabulis una est res, et sunt duæ a-
 quæ diuinæ, Lunarîs scilicet et Solaris.
 Nec una ex eis operatur sine alia. Et
 Hermes dicit. Quod lapis iste est secre-
 tum totum, & uita uniuscuiusq; rei, &
 omnis homo indiget eo. Et hæc est a-
 qua, quæ est in tritico fermentum, &
 oliua oleum, & in persicis gummi, & in
 omnibus arboribus fructus diuersi, &
 principium generationis hominis est
 ex ea, & est uiuum, quod non moritur,
 quam diu mundus est, quia est caput
 mundi, id est humor. Rasis in libro luz-
 minum, Superuacue uidetur tibi illud
 nominare, et designare, quia nunquam
 à te recedit, quia si morieris, tecum mo-
 rietur. Sed si interierit, cum ipso obibis
 mortē. Et in eodem libro de minerarū
 arte, sic loquitur, sed diffusus est sermo.
 Oleum quoq; suscipiens colorem, id
 est splendorem solarem, ipsum sulphur
 est. Idem etiam est æs. Ergo Plato dicit,
 omne argentū uiuum sulphur, sed non
 e conuerso, et omne aurum æs, et non
 omne

Omne æs aurum. Textus. Sed omne os-
 leum soli comparatur atq; auro. Ergo
Hermes pinguedo est ex dominio So-
lis. Et humiditas ex dominio Lunæ,
quia omnis frigidi oleum est humidi-
tas, et omnis calidi oleum est pinguedo.
 Textus. Atq; secundo mortem re-
 spiciendo ab ipso oleum exprimitur,
sed propter siccitatem terræ, postquam
totus uapor æris, est extractus in aqua
sibi simili. Dicitur etiam opus mortis,
 propter rubiginē. Vnde Theophilus,
Dico uobis quod ferrum non fit rubi-
ginosum, nisi per aquam illam. Et ipsa
 est quæ laminas tinxit, Et Bonellus.
 Ego autem dico uobis, Sumite ferrum
 facientes inde tabulas, postea aspergite
 eas ueneno, & ponantur in uas, cuius
 os bene claudatur &c. Et propter nigre-
 dinem in opere primo & secundo ap-
 parentem, dicitur Mars. Vnde Florus.
 Et scitote quod prima nigredo ex na-
 tura Martis fit, & ex illa nigredine ex-
 ortus est rubor, qui nigrum emundas-
 uit, & pacem interfugiens, & non sua-
 giens ordinauit.

Est enim Mars deus belli. Textus. Quod autem fex, id est nigredo atque tinctura emittitur, aqua uocatur perpetua & incorruptibilis, fex ipsa dum nigrescit, magnesiæ nomen usurpat. Glosa in turba. Ablue donec exeat nigredo, quã quidam nummos uocauerunt. Et Grædinon ait. Rebus artis nostre semel contritis, & coctis inuenietis nigredinem, & illud est plumbum sapientum, de quo dixerunt, nummi nostri nigri sunt. Textus. Alba fex ipsa plumbum album nominatur, id est stagnum. Ipsa quidẽ Mercurio ascribitur, & ipsa est oleum, quod cum digniori administratione præparata, ipsum aurum uiscosum, & attramentum nominant, & gummi rubicundum, & Auripigmenti rubei sibi nomen assumit, quia est pinguedo auri, & tota eius tinctura. Textus. Natura quinta ipsa est Veneris apud Philosophos, quæ nec calida nec frigida, nec humida, nec sicca est, sed medium. Ea etiam Auripigmentum croceum, & Iris, pro multiplici eius colore dicitur. Est enim lapis à quo procedit omnis color,

color, ipsa est aqua perpetua, alba quidem, quando primo candida apparet, hinc etiam albumen oui, & acetum, aqua marina & alimizadir, & similia his nomina attribuunt. Ex hac quidem aqua, & ex hoc corpore argentū uiuum mutatur. Et sicut candor in rubeum se transformatur, sic hoc oleum occultum, & secretum in candido amplius argenti uiui quod iam prædictum est, totius operis exordium & radicem firmat. Et cum perfectum fuerit stagno, uel plumbo uel aëri supra positum, in argenti optimi speciem conuertit. Ipsum quoque deinceps de auri tinctura produci possibile est. Et tandem rubescente, oleum scilicet sulphuris cū argento uiuo, quod de candido corpore habet esse, desponsandum erit ex aqua aëris candor, et serenitas argenti uiui, quæ album efficit, et ipsa est rubea, post candorem, namque rubescit. Hoc itaque oleum et argentum uiuum in unum redacta, unum quiddam constituunt, unde uetus et commune sentit prouerbiū, et est sermo sapientis, Seruus rubicundus candida

Lavinia
 duxit uxorem, et per conceptionem feminis grauida, peperit filium, qui omnes suos progenitores, id est Solem et Lunam, superat. Cum igitur Argentum uiuum ex candido corpore procedit, oleo, id est sulphuri sociatur. *♀* Glofa, argentū uiuum de argento sociatur oleo, id est pinguedini solari, quæ masculus est, et illa foemina. Textus. Etiam habet argentum uiuum nomine ulterius designandum. Nam quæ corpora candida et rubea sunt commixta uel admixta, totum hoc, corpora quatuor nuncupamus. Sic igitur de argento uiuo in corpore magnesiæ, id est per corpus candidi, et rubicundi solutum, cognoscunt congelari. Etiam Hermes in libro ducatus, qui est unus de 7. dicit. Fiducia in duabus rebus consistit, quibus tertium adiungitur, et est idem dictum quod prius. Et idem alibi dicit, Tres facies, id est, spiritus uidi, ex uno patre natus, id est una progenie, quia ipsorum est unum genus, quarum una est in igne, altera in aëre, tertia in aqua. Quia scilicet Hamuel commentator senioris,

rioris dicit. Est aqua uitæ triplex, quia
est unum in quo sunt, scilicet aer, ignis,
et aqua, in qua est anima exorta, quam
uocant aurum, et uocant eam aquam
diuinam. Textus. Quas scilicet facies
pater eorum coniunxit, pater id est ge-
nus unum, quia homogenea sunt, ideo
symbola, et cum uidit eas esse coniun-
ctas, scilicet naturas tres, quia sese con-
gaudent, tunc uno ore locuti sunt, scilis-
cet illæ tres naturæ coniunctæ in aqua,
dicentes, eas quæ situm quatuor elemē-
torum naturas, scilicet in terra, quia in
corpore mortuo sunt quatuor, Calidū,
humidum, frigidum, et siccum, et ista
uniuntur per aquam illam, quæ omnia
operatur, scilicet uiuificat, mortificat
calcinando, et cætera soluit, et se cum
terra coagulat. Textus. Quas scilicet
naturas quatuor formicæ, id est nigre-
do de uentre terræ æris Philosophici,
prius eduxerunt in aquam, quæ nec est
calida, nec humida, nec frigida, nec sic-
ca, sed medium omnium in corruptibilis
le, coniungens tincturas fixas. Et Lu-
cas philosophus. Comburi æs, id est

comburite argentum, et comburite aurum, quod nō est nisi unum, combure, combure, quia comburere est dealbare, scilicet prima et secunda dealbatione. Et rubeū facere est uiuificare, quod est ultimū operis. Et idem subiungit. Definitio artis huius est, corporis liquefactio, id est solutio in aquam, et animæ à corpore diuisio, animæ quoq; corpori suo mundo reassotiatio. Aes enim nostrum habet animam, et corpus, sicut homo. Oportet ergo dirui corpus, et animam separare ab eo, quod non penetrat corpus, sed anima, id est tinctura in aqua, quæ est subtilis et tingens ipsum corpus, id est terram mortuam, penetrat, et ita est corpus, et anima in natura. Et subiungit pulchrū ænigma et obscurum, quod splendor Saturni, id est nigredo solaris, quæ est spiritus eius, et tinctura, dum scandit in aëra, id est, dum resoluitur in uaporem aëreum in aqua sua, ex qua est prius, non apparet nisi tenebrosus, id est, uiget, et tunc nascitur proles Philosophorum. Textus. Mercurius, id est Stilbon, quasi stillans bonum

Stilbon.

bonum, radio solari, id est splendori So-
lis, occurrit, ut coniungatur lumen lu-
mini, et albificetur post summā nigredi-
nē. Textus. Et argentū uiuum, id est a-
qua uiua uirtute sua ignea, id est solari,
quæ potentior est igne, corpus scilicet
mortuum uiuificat, id est rubificat, et
perficit, id est, figit. Præterea de lapide
isto impari, Castis in turba dicit. Si uul-
tis ad perfectionē nummum nostrum,
id est æs experiri, inspicite, si est aqua
inpalpabilis, id est munda, & purgata à
nigredine, scilicet quod est oleū, quod
quasi frustra desuper natate conspex-
ris, & congregatur, & in aquam candi-
dam conuersum fuerit, quod si tale in-
ueniatur, est aptum, quia aliter non tin-
git. Rasis. Spiritus in corpora habet in-
gressus, quum adeo munda & purgata
subiaceant. Et hæc radix est præcipua
huius negocij. Sequitur. Et scitote quod
si aliud quidquam præter æs nostrum,
& aquam nostrā sumitis, & in aquam
nostram rigatis, nihil uobis proficit. Si
uero æs nostrum per aquam nostram
rigatis, ueritatem inuenietis. Et subdit,

Per Aes nostrum, & aquam nostram,
permanentem, Philosophi significaue-
 runt in hoc lapide, quem etiam lento i-
 gne coqui iusserūt, quæ utiq; duo sunt,
 lapis noster nummosus, scilicet æs & a-
 qua. Et sunt etiam id de quo dixerunt
 sapientes, quod natura, natura lætatur,
propter propinquitatem naturæ in illa
 duo, id est masculinum & foeminam, ac
 aquam nostram, & est eiusdem naturæ
 scilicet aqua illorum duorum, id est So-
 lis & Lunæ, inter quæ maxima consistit
 propinquitas, quæ nisi esset tam cito,
 non conuerterentur, scilicet in unum.
 Et Castis in turba. Quod non exit ab
 homine nisi homo, nec ex uolatili nisi
 uolatile. Et natura non emendatur, nisi
per naturam. Ex ea quidem & non ex
 alia colitur ars, quam nisi capiatis, & ri-
 gatis, non bene agitis. Iungite ergo ma-
 sculum, id est Solem filium, scilicet so-
 rori suæ, id est Lunæ odoriferæ, id est
 per odorem seu fumosam euaporatio-
 nem, & uobis artem gignent, & nolite
 eis alienum ingerere puluerem, nec
 rem aliam, præter aquam suam, & sub-
 dit,

dit. O quam præciosissima, & mirifica est, serui huius rubei, id est Mercurij rubificati, natura. Ipse enim est sine quo regimen operis stare non potest. Et dicit Rasan. Quod natura illa masculus est, & foemina, & inuidi uocauerunt eam magnesium, eo quod in eo est maximum archanum.

*Magne-
sia.*

Et Assaracus. Qui ueritatem uult consequi, capiat Solis humorem & spiritum Lunæ, quia sulphur sulphure continetur, & humiditas humiditate. Et Ars uberes, sulphur sulphure, id est argentum uiuum cum ære. Omne enim argentum uiuum sulphur est, sed ambo sulphura sunt incombustibilia, & humiditas humiditate, id est Mercurius humiditate æris. Et Constans dicit, Nihil aliud curare, nisi quomodo duo sunt argenta uiua, uidelicet fixum in ære & uolatile fugiens in Mercurio. Et inuidus dicit, quod hoc sulphur, id est argentum uiuum, consueuit fugere, & sublimatur sicut uapor. Oportet enim alio argento uiuo sui generis, id est eris, retinere, & fugā cohibere, quod si cum

albo

albo uel rubeo sulphure sui generis nō
misceatur, id est, auro uel argento, pro-
cul dubio fugiet Argentū ergo uiuum,
argenti uiui sui generis iungite, quo
peractō maximum habebitis archanū.
Et Parmenides. Dimittite aquas, bro-
dia, corpora, & lapides, sed nummos
causate, & æs pro nigredine, & stagnū
pro liquefactione sumite, id est, factas
bulas, id est folia de auro, & pro nigres-
dine sumite, id est cum Mercurio deni-
grate, & computrescite, & stagnum pro
liquefactione sumite, id est, quando uis-
deris ipsum album totū, tunc est lique-
factum, id est, in aquam conuersum.
Subdit idem Parmenides, dimittite ser-
mones superfluos, & accipite argen-
tum uiuum, id est aquam compositam,
& congelate eam in corpore magnes-
iæ, id est in terra aquæ diuinæ, & fiet
album & rubeum, id est aurum & ar-
gentum. Et dicitur lapis magnesie, quia
secundum Pythagoram, est res illa con-
sequens socium suum, sicut magnes fer-
rum. Quoniam sicut propinquitas est
magnetis cum ferro, sic consimilis est
aquæ

aquæ cum terra. Et sicut anima cum corpore letatur, sic natura quidem cum natura sibi compari cōgaudet. Et Eximius dicit. Dico uobis ueraciter, quod non est tinctura uerax, nisi in ære nostro, nolite ergo pecunias uestras in uasnum consumere, cordibus & animabus uestris tristitiam inducendo. Et Hermes ait. Quod Azoth, id est argentum uiuum, & ignis putredinis, qui est ignis sapientum, latonem, id est æs abluunt atq; mundificant, & eius obscuritatem ab eo penitus eripiunt. Quod si recte ignis modum disposueris, Azoth & ignis in hac dispositione huius rei tibi sufficiunt, unde Ewo intersector ait, Dealbate latonem, id est æs, & non potest dealbari, nisi soluatur in Azoth, & libros rumpite, ne corda uestra rumpantur. Et Dantinus inquit, Laton quamuis prius sit rubeus, tamen inutilis, sed si post rubedinem in album uariatur, multum ualebit. Et Hermes. Inprimis est nigredo, & postea cum sale & anatron, id est igne & Mercurio sequitur albedo, & inprimis fuit rubeum, & in

& in ultimo album. Et supra dicta nigredo, omnino aufertur, ac deinde uertitur in rubeum, lucidum nimis pulchrum. Et Marion dixit, quum Laton noster, id est es nostrum, cum Aekibrie comburitur, id est cum sulphure nostro humido, albo, incombustibili, & molli-
 ties Azoth super ipsum funditur, ita ut feruor, id est pinguedo calida eius tollitur, tunc omnis obscuritas atq; nigredo ab illo aufertur. Humor enim in igne generat nigredinem, quo humore digesto, sequitur albedo, sic est in proposito. Et cum in aurum purissimum conuertitur, id est in colorem aureum in effectu non aspectu, quia aurum viscosum & album est in aspectu uel uisu. Non igitur in uanum testimonia de minera artis ad loca adduxi diuersa. Quia dicit Morienes. Ego autem dico tibi, quod in specierum ponderibus nihil expendas, & maxime in auri artificio. Quia si quidquid aliud ab hoc lapide quis in hoc magisterio quaesierit, assimulatur uiro per scalas atq; gradus ascendere nitenti, qui cum neque-
 rit,

rit, super faciem suam pronus in terram cadit.

Et postea dicit quod in hoc lapide sunt quatuor elementa, & assimulatur mundo, & mundi compositione, nec in mundo alius lapis inuenitur, qui huic assimuletur in effectu uel natura. Quicumque autem alium lapidem ab hoc magisterio quaesierit, eius opera omnia frustrabuntur. Hamuel, iam demonstrauerunt tibi sapientes modum manifeste per prohibitionem à rebus uanis, unde lucratus es multum, & redemisti pecuniam tuam, ne expendatur in uanum. Et hæc est magna utilitas, si intellexeris. Vt autem plenius pateat hoc capitulum, figuras minerarum & compositiones earum cum distinctione operis duplicis, quas senior in domo sua in imagine sua descripsit, scientiam pulchriorem, sed obscure, ego exponam breuiter. Dicit Senior, Intraui ego domum quandam subterraneam, quæ domus est thesaurorum. Et uidi in tectis nouem imagines aquilarum, habentes alas expansas, ac si uolarent, pedes extentos

tentos habentes, & apertos, & in pede
 uniuscuiusq; aquilæ, similitudo arcus
 ampli, quem solent ferre sagittarij. Et à
 dextris, & à sinistris domus, imagines
 hominum erant, prout possent esse per
 fectiores, stantium, induti diuersis spe
 ciebus, & coloribus, habentes manus
 extentas ad interiorem thalamum, im
 minentes ad quandam statuam intus
 in domo. Et in interiore parte thalami,
 erat imago sapientis, quæ habebat ta
 bulam unam marmoream in longitu
 dine unius brachij, & latitudine unius
 palmæ, in manibus suis super genua
 sua. Et digiti manuum eius desuper re
 flexi, et desubtus, ac si innueret respicere
 in eam, sicut in libris apertum cuiuslibet
 uidebatur intuenti. Et habebat tabula
 illa columnas sicut liber, diuisa enim e
 rat per medium, & in parte in qua se
 debat sapiens, erant imagines diuersar
 um rerum, & litteræ barbaricæ. Et in
 prima medietate tabulæ erant quinque,
 in inferiori parte tabulæ. Prima sphaera
 ex duabus auib; pectoribus inclina
 tis, quarum una habebat alas abscisas,
 scilicet

ſcilicet maſculus. Alia uero ſuper iſtam
erat alata, ſcilicet foemina, & utraq; te-
nebat roſtro caudam alterius, ac ſi uo-
lans uellet uolare cum altera, & illa uel-
let retinere uolantem. Et erant iſtæ duæ
aues homogeneæ in una ſphæra. De-
inde alia ſphæra & Luna plena. Supe-
rius in prima tabula erant duo iuxta
caput uolantis, imago erat Lunæ cre-
ſcentis, & ex altera parte Luna plena
in ſphæra. In altera uero medietate ta-
bulæ ſecundæ, erant ſimiliter quinque,
tria ſuperius, & duo inferius. Superius
Sol cum duobus radijs, qui eſt Sol du-
plex & imago duorum in uno. Et ex
altera parte imago Solis cum uno ra-
dio, qui eſt Sol ſimplex, quaſi imago u-
nius in uno, & radius ſcendebat cir-
cumdans terram nigram, in inferiori
parte diuiſam per tria. Tertia eius ha-
bebat Lunam creſcentem, pars interior
alba ſine nigredine, & ſphæra nigra
circumdabat eam. Et hæc ſunt duo ſci-
licet terra ex duabus naturis, ſcilicet
ſphæra nigra, & Luna quam circum-
dabat, & ſuperius tria, ſcilicet Sol cum
f duobus

duobus radijs, & Sol simplex, cum uno
 radio, & hæc sunt omnia decem, secun-
 dum numerum nouem aquilarum, &
 terre nigræ. Glosa. Domus hæc thesau-
rorum, est uas artis in fumo pendens,
sterquilinij, de quo postea diffusius di-
cetur. Nouem uero aquile sunt nouem
partes aceti, seu maris nostri, quia sicut
pennæ aquilæ suscipiunt aurum cum
deaurantur, ita nulla alia res potest sol-
uere solem, nisi aquila nostra, nec ulla
alia aqua fit aurea. De quo dicit Mas-
 rson. Nihil est, quod à latone suam obs-
 curitatem, uel suum odorem auferre
 potest, sed Azoth est quasi suum tegu-
 mentum primo uidelicet, quando deco-
 quitur, nam & eum colorat, & album red-
 dit, & iterum laton dominatur Azoth-
 on, quia eum rubicundum reddit.
 Alius quoque Philosophus dicit. Et A-
 zoth nequit substantialiter Latoni aufe-
 rre suum colorem, uel eum mutare,
 nisi quantum ad uisum, sed Laton ab
 Azoth suam aufert substantialiter al-
 bedinem, quoniam inest ei mirabilis
 fortitudo, quæ super omnes colores ap-
 paret,

paret, Laton quidē Azoth dominatur,
 & eum reddit rubicundū, cum nouem
 aquilis, id est nouem partibus aquæ, uo-
 lat tinctura æris nostri, & sublimando
 in illo uase suo dealbatur totum, unde
 Rasis. Substantia omnium rerum de-
 cimæ adæquatur parti, si autem totum
 signare uolueris, nouem decimas sui
 necesse est fieri de substantia aquæ. Et
 Moises in turba. Iungite primo nouem
partes de aceto, hæ enim aquilæ habent
arcus extētos, mortificantes corpus, &
extrahentes eius animam quæ est tin-
ctura æris. Parmenides. Hoc mare ru-
 beum uertit aurum in rubeum ignem,
 eò quod natura, natura latatur. Coqui-
 te igitur in humore, donec appareat na-
 tura abscondita, id est donec priuetur
 nigredine quæ fuerat Ethel, de Ethel, id
 est de argento. Rosen. Si fuderitis, id
 est solueritis in aquam nostram, cor-
 pus album, id est æs nostrum, extra-
 hentur ab eo flores, id est tinctura eius.
 Et Aristeus in turba. Accipite corpus
 quod magister sumi iussit, facientes in
 de tabulas tenues. Deinde in aqua mas-

ris nostri ipsas ponite, quæ postquam reguntur, aqua permanens dicitur. In igne leui decoquas, donec confringatur corpus, & fiat aqua, et projicite Ethelie, id est argentum uiuum iungite, & lento igne simul assate, donec fiat brodiũ, saginatum ex pinguedine solari, & in suum proprium Ethelie conuertite, scilicet ex quo fuit, & natura est composita, donec fiat nummus bonus, id est nigredo, quam Solis florem nuncupamus, coquite eum etiam donec priuetur nigredine, & appareat albedo, & est æs combustũ, & auri flos. Pythagoras in turba dicit. Est acetum acerrimum, quod aurum merum spiritum facit esse, quò habito nec albedo, nec nigredo, nec rubigo consistit. Et cum istud acetum miscetur corpori, uertit ipsum in spiritum. Ipsum quoque tingit tinctura spiritali, quæ nunquam deleri potest. Et filius Azir. Hoc acetum comburit corpus, & uertit ipsum in cinerem, & dealbat eum similiter, & si coquitur, donec bene priuetur nigredo, fiet lapis & nummus albißimus. Postea subiungit.

git. Nunc per istam dispositionem, ostensa est uobis natura fortior omnibus naturis, atq; potentior, ac nobilior, quā sola Dei miseratione acetum purum noui esse, & quanto plus libros legēbam, tanto plus agnoscebam. Homines uero pro ut possent esse perfectiores, induti diuersis speciēbus, & coloribus sunt Philosophi, & Prophetæ serui Dei, qui annuunt ad legendam & intelligendam sapientiam Dei altissimi, ut percipiant, quod qui seruus Dei est, quod thesaurus eius nunquam deficiet. Litteræ uero barbaricæ, & infinitæ species, sunt ænigmata & obscura sophismata infinita sapientum, ut ea à malignis celarēt hominibus. Vnde in Turba. Cum enim infinita habeant nomina, uno tamen nomine nominantur, in quo non est fallacia, nec diuersitas. Et hoc ubi non prodest, magnifice nominatur, & ubi prodest ibi celatur. Est enim lapis & non lapis, & quia spiritus, anima & corpus, est albus, uolatilis, concavus, quo ad porositate terræ. Et quia totam combibit terram suam sal-

fus, pilis carens, quem nemo infrigidat
 tum ualde, id est sublimatum, tangere
 potest sine magna offensa, quem si uo-
 lare facis, uolat, & si dixeris ipsum esse
 aquam, uerum dicis, et si dixeris ipsum
 non esse aquam, falsum ^{non} dicis. Non igitur
 pluralitate nominum decipiaris, sed
 certum habe, quod unumquodque est,
 cui nihil alienum infertur. Eius igitur
socium inuestiga, id est as, & nihil a-
 liud ei inferas. Et sine homines multis
 plicare nomina, quæ si non multiplica-
 rentur, sapientiam nostram pueri deris-
 derent. Hæc omnia scripta sunt in Tur-
 ba, in fine de ænigmatibus sapientum.

2. aues.
 & aglæ. Duæ aues sunt homogeneæ, id est u-
 nius naturæ, & sunt lapis sapientum,
 masculus est sine alis, id est non potest
 uolare, quia de se ignis nō potest ipsum
 corrumpere, nec exhalare in igne, uel
 nullum salium, aut spirituum aut alumi-
 num, nisi aquila nostra dicta. Auis uer-
 o alata est foemina, quæ cum corpori-
 bus corrumpentibus consumitur. Vn-
 de dixerunt. Facite foeminam super ma-
 sculum, & ascendit masculus super fo-
 minam,

minam, quoniam per foeminæ adiutorium, & aquæ suæ uolat, & spiritus efficitur humidus, et argentū uiuum ab hominibus extractum, id est, ratione & magna intelligentia. Vnde Theophilus. Et quidquid inuidi in suis libris occulte narrauerunt, argentū uiuū significare uoluerunt, quod alij aquam sulphuris, alij plumbum album, alij æs, aliquando nummus compilatus nominatur, & coniunxerunt masculum cum foemina in proprio humore, quia sine masculo & foemina nullus natus generatur. Morienes quinque partes seu ordines describit lapidis. Primo est coitus, 2. conceptio, 3. impregnatio, 4. ortus, 5. nutrimentum. Si enim non fuerit coitus, non erit conceptio, & si non fuerit conceptio, non erit impregnatio, & si non fuerit impregnatio, non erit ortus. Hæc est huius dispositionis directio, quia scilicet hominis creationi assimilatur. Vnde prius dixit Morienes, O bone rex tibi confiteor uerum, quia hæc diuino nutu in sua creatione magis conficitur. Omnis enim à Deo creatio,

sine ista aqua persistere non potest, scilicet humore seu aqua, & post subdit. Quid multa referam? hæc enim res à te extrahitur. Cuius minera existit apud te nunquam, & illam inveniunt, & ut uerius confitear, ex te ipso accipiunt, & nullius mineram exegisti. Intellige quoad creationem hominis de mare & foemina, & libidine quoad humidum. Si enim non esset humidum in utero, sicut dicit Bonellus in turba, non saluaretur sperma, donec foetum producat. Et Assiduus humidum aquosum lapidem suum dicit, pro sophismate. Et scito fili quod hunc lapidem de quo hoc archanum extrahitur, Deus non emendum praeio posuit, quoniam in uis electus inuenitur, ut à paupere & diuite haberi possit, ut ratione ac scientia possit ad eum quis leuiter peruenire, humidum uero ubique est, & lapis noster humidus est, humiditate aquosa, & metallina, unde dixerunt ipsi & uilissimum & preciosissimum quod est in mundo. Humor enim communis, de quo omnia generantur imprætiabilis est. Hamuel exponit

ponit hoc uilissimum dicens. Præciosus quod est in mundo ex uestibus est sericum, & est ex uermibus, & mel in quo est sanitas hominis, est ex apibus, & margaritæ ex Conchis extrahuntur. Et homo qui est dignius, quam quod est in mundo, est ex spermate. Aes uero artis, & mineram sola hominum opinio facit præciosos, ut dicitur in de consolatione philosophiæ, pulchritudinem enim quam habent, non est eorum, sed lucis. Omnis enim color est lux in corpore perspicuo, terminata per opacū. Aurum enim, argentum & gemma de natura sua latere uolunt in luto, & terra opaca, unde hoc significare uoluit Morion dicens. Si hoc quod quæsieris in sterquilinio inueneris, illud accipe. Si uero in sterquilinio non inueneris, manum tolle ex marsupio. Et idem Gratianus. Et si hoc in stercore inueneris, quod tibi placet, uel expedit, nihilominus tolle, significans quod de minera recenti accipere debes, quod non fuit in opere. Et quod subdit Morion: Omnis enim res quæ magno emitur præcio,

f v

cio, in huius operis artificio mendax, & inutilis reperitur, significat prohibitionem à rebus uanis, ut margaritis argento uiuo, sulphure, arsenico, sale armoniaco, quæ ignem fugiunt. Quomodo igitur expectabitur bonum de eo, quod nō est permanens. Tinctura enim quæ extrahitur à corporali & cōbustibili radice, annulatur, sicut est radix eius. Nō enim mutantur res, ut à radice sua exeant, in mineralibus, nec in seminibus uidetur uegetabilium, & seminibus animalium, ut ex ovo fit pullus, diuersis transmutationibus, à quo habet radicem. Et similiter ex spermate fit homo, nullo alio super ingrediente, nisi menstruo sanguine, ex quo fit sperma, sicut ex sanguine sibi consimili, per quem nutritur.

Sed egestio stercoreis, & urinæ, & sanguinis, capilli, & oua, & similia nullam uiciniam habent cum metallicis. Ita quod à radice ipsorum possit fieri aurum, & argentum, sicut quidam putant ignorantes, non enim exit ab homine nisi homo, nec ex simili nisi sibi simile.

Igitur

Igitur aurum & argentum non nisi ex consimili specie eius. Vnde ait Senior filius Hamuel. Vnumquodq; animal non generat res ex se, nisi cum eo quod est ex eo, cum specie sua, quod est homogeneum ipsius. Similiter Adam & Eva & omne hominum genus. Ergo omnis res conuenit cum suo simili & propinquo ei secundum speciem. Incipe in nomine domini nostri Iesu Christi, & cognosce naturam eius, est enim à radice materiae suae, quod in eodem & de eodem est, nec ingreditur aliud super eo, quod non sit etiam ab eo, & est radix eius. Similiter Mercurius est ab eo, & hoc est ex quo extrahitur, & est in eo, & ex eo.

Lapis enim Philosophorum, est aqua congelata, scilicet in auro & argento, & repugnat igni, & resoluitur in aquam suam, ex qua componitur ex genere suo. Vnde Hermes. Non conuenit rei nisi quod propinquius est ei ex natura sua, & generabitur in illa proles ei similis. Et statim subiunxit, humiditas autem est ex dominio Lunae, & pinguedo

guedo ex dominio Solis. Vnde hæc duo scilicet Sol & Luna, unum sunt & coagulum & semen. Et Aros Rex dicit, Aqua non conglutinetur nisi cum simili sulphuris sui, nec inuenitur in re aliquid simile sui, nisi quod est ex eo. Et Kalid filius Isid, Præteriti, nec præsentis possunt tingere aurum, nisi cum auro & cætera, in Seniore inuenies. Et hæc de duabus auibus & aquilis dicta sufficiant.

Sequitur. Quare posuit plures Soles & Lunas? Responsio, quia non egreditur simul uno actu spiritus & anima, sed paulatim pars post partem successiue. Hæc in seniore plane declarantur. Sed ego exponam, quod ille prætermittit, Duæ plenæ Lunæ & materia, sunt quinque à minori computando, scilicet media Luna, & quatuor media Lunæ sunt in duabus plenis, & duo soles, sunt omnia septem. Et hoc est quod postea est dicturus. Septem sunt ordines ponderis, quinque ex eis sunt absque obscuritate, scilicet Lunæ duorum lucentium est pulchritudo, id est, duarum partium Solis.

Solis. Et quia non est nisi imago Solis & Lunæ, in tabula & numerus, pondus sequitur numerum figurarum in ea, & subiungit postea. Scito unius radicis non minus quam tres, & tertiam dimidiam partē esse, quod scilicet pondus ponitur, cum eo, id est Sole ad illud, scilicet tertium, id est nouem. Secundū enim quod Hermes dicit, Sol & Luna sunt radices huius artis. Et Rasis tres partes ignis & septem terre præcipit recipere, & pars parti ut dicit equatur correspondendo, scilicet æqualitate proportionis. Et secundum opinionem Obede, Rasis de luce quatuor partes, & de aëre partem unam, & ex igne partem unam. In libro trium uerborum, quatuor ponuntur pondera, primum est de terra undecim partes, & de igne partem unam, & inferas eis de ungento, & pone ad soluendū quo usq; conficiantur. Hæc autem dissolutio est ab eo colore accepta. Quidam dicunt tres partes terræ, & unam ignis, regimen uero unum & idem, & utrumq; rectum, primum tamen melius dicit. Et Zenon in
turba,

turba, dicit, unam partē de sincero corpore, id est, Solis & tres de alio ære, deinde commiscite aceto, & continuo coquite quousq; terra fiat. Et Dardaris in turba dicit, Quod quatuor nummi uulgi non tinguntur, sed tingunt æs, id est Mercurium, tincto autem ære, tingunt nummos uulgi. Et dicit, quod argentū uiuum est quatuor corporum, quæ sunt animæ occultæ in corporibus quatuor. Alij dicunt, quod non, sed sint septem partes terræ, & una ignis, & hoc etiam bonum est, primum tamē melius. Quisdam dicunt quod nō, sed sint undecim partes terræ, & una ignis, & idem regimen est, primum tamen melius. Et subdit, Operare ergo quod uolueris, quia regimen est idem, & spatium temporis etiam idem. Et ut quidam dicit in libro luminum, uolunt tres partes terræ, & unam ignis, quod tamen Rasi non placet. Dicite ergo, non enim præcij inæqualitas commutari debet. Et nota quod folia cum duabus partibus ungenti debent lento igne amalgamari, & postea totum unguentū infrigidari, cum ponere

dere suo uero, ita quod sint nouem un-
ciarū, et aeris una pars. Et in turba Pan-
dolfus. Ecce quod in ouo sunt quatuor;
terra, aqua, aer, & ignis, & punctus So-
lis in medio rubeus, qui est pullus. Et
Morienes dicit, quod prima propositio
est quasi nulla. Et quidam expertus in
hac arte dixit, modicum Solis ut dra-
gram unam, ut sit semen ignis. Et As-
siduus omnia inuestigans, dicit duas
inueni substantias, scilicet agentem, &
patientem, & ecce agens unum ubiq;
patiens uero plura, ex quo notū, quod
in hoc opere accepto uno, duo fiunt
scilicet masculus & foemina. Porro ma-
sculus ubique singulare, foemina uero
plura. Et nota quod duplex est pondus
artis, scilicet commune, in quo non est
diuersitas, scilicet nouem, & pars decima.
Aliud est pondus singulare, seu plu-
rale, & est duplex, primum est primi o-
peris, & illa est in prima compositione
aeris, & est diuersum secundum diuersa
sos. Nota de pondere imbibitionis,
quantum scilicet potest, Ignis imbibere
partes, quod natura scit melius, quam
artifex,

artifex, quia natura simul imbibit, nec fit manuum contrectatio, sed ignis & Azoth, ut Afsidus dixit. Iam aliud est pondus spirituale secundi operis, & illud etiam est diuersum secundum diuersos. Athomus in turba, uult tertiam partem ignis & duas terrae commassari. Dicit enim & si fuerit uiginti quatuor unciae extinguite calorem illum tertia parte, id est, octo uncis, de aceto. Et Bonellus in turba moderate dicit. Cauete humorem multiplicare, nec ponatis ipsum siccu, sed facite ipsum ut massam forte. Sciētes quod si aque massam multiplicaueritis, non continebit eam, nec bene ardebit in camino, id est, non bene exiccabitur, nec cito. Et si nimis siccaueritis non coniungetur, nec coquetur. Ars uberes etiam dicit in turba. Iniungite ipsum aqua niuis, ut apud uisum sufficere credatur, & decoquite donec rubigo consumatur. Morion uero partem quartam uult ignis & tres terrae, dicit enim. Nam cum corpus immundum dixeris, mitte postea de fermento, id est aqua uitae quartam partem

tem sui; fermentum enim auri, est aurum, sicut fermentum panis, est panis. Et quando in eum miseris, depone in Solem ad coquendum, donec hæc duo in unum redigantur. Hermes uero cui nullus fuit similis, quartam partē docet addere, & illam nō simul, sed ex quarto ad quartū, id est, in quatuor diebus, pro qualibet quarta, & terē in mortario, donec fiat sicut pinguedo, uel unguentū, & postea assa ad siccitatem, & iterum humiditatem contere in pluribus diebus, & hoc nouem uicibus solue & coagula: In qualibet enim solutione & coagulatione, augebitur effectus eius. Rasis uero in libro Luminum, æqualem docet addere partem aquæ ipsi terræ, ut in opere suo uidebitur. Tamen Hermetis modus est melior istis.

Et sciendum quod Philosophi finem ante principium in suis tractatibus sæpius posuerunt, et principium in finem interferentes. Vnde quandoque depresserunt primum opus, et locuti sunt de secundo, quandoq; primū opus pertractauerūt, dimittentes secundum.

Quandoq; tamē ex radicibus scientiæ,
quandoq; sine mineris. Propter quod
Hermes in libro radicum, qui est secun-
dus de 7. dicit. Quod sapiētia auctoris,
maior est libro suo. Potest enim auferre
re principium, uel finem cum radice,
uel sine radice, sicut primus inuentor.
Et in quinto de 7. postquam de contri-
tione aquæ & terræ satis dixisset, &
pondere secundi operis, scilicet de quar-
ta parte, & de quinta parte, & de altera,
dummodo deglutire possit eam. Dein-
de loquitur de pondere primo in fine,
dicens. Quod secundum scilicet senten-
tiam cœlestium, & secundum senten-
tiam singularium, & secundum senten-
tiam bonorum materialium, est archa-
num, & non dicam tibi nisi singularis-
ter. Et hæc est una pars ignis, & tres
terræ. Et iam per Deum benedixi, Nas-
turæ enim sunt quatuor, & non plures.
Vnde multiplicia sunt pondera eorū,
aut penes quatuor naturas elementor-
um, aut penes quatuor naturas, & a-
quam secundam, & penes pluralitatem
rerum, scilicet trium, qui est numerus
perfe-

perfectus. Aut penes septem Planetas,
aut penes duodecim signa, quibus o-
pus regitur, pondera sua descripserunt.
Primi posuerunt quartam partem So-
lis, secundi quintam, tertij tertiam, aut
paulò plus. Quarti septimam, ut Rasis
ponit, septem partes terræ & tres ignis.
Quinti duodecimam, & secundum di-
uerfas rationes, diuersa pondera statu-
unt. Et quandoq; loquentes de uno o-
pere, posuerunt pondera alterius, unde
Senior. Et ipsi forte locuti sunt uerbum
in uno sensu, & sub eo est alius. Am-
plius prima quinq;, scilicet duo supe-
rius, Luna semiplena crescens, & Luna
plena, & subdus alia tria, scilicet duæ
aues, & Luna plena, significant primũ
opus, quod est extractio tincturarum
de corpore, donec nihil remaneat in
corpore, quod non ascendit cum spiri-
tu humido, quo modificatur corpus, &
in aquam uertitur claram. Primo tamẽ
apparet nigredo, ex dominio humidũ
in calido, quæ tam diu durat usq; con-
sumatur humidum, & tunc dealbatur
aqua. Et de hac aqua dicit Morienes,

g ij quod

quod nihil cum ea facias, ipsa non exis-
 stente fermentata. Et Senior dicit. An-
 tequam descendere feceris, has tres par-
 tes aque, id est aquam, aërem, & ignem,
 existentium in aqua super terram eo-
 rum albam stellatam, & foliatam, scili-
 cet in secundo opere, prius in primo o-
 pere soluetur totum, scilicet corpus hu-
 midum, & fiet terra scilicet lapis. Vnde
 necessaria est preparatio eorum prima,
 sicut consuetudo est, & hæc est putrefa-
 ctio corporis cum igne bestiarum sub-
 tili, centum & quinquaginta diebus, &
 quidam 120. diebus naturalibus, & for-
 san apparebit albedo prima in septua-
 ginta diebus, nec approbatur hoc apud
 Philosophos, quia significat intentio-
 nem ignis. Et ideo primum in humore
 est apud eum melius, quam secundum,
 uel tertium, quia significat temperan-
 tiam ignis, donec detur albedo, & ru-
 bedo reducat. Nota licet hæc retor-
 quatur ad solutionem rerum primam,
 tamen Senior intelligit de albedine se-
 cunda, quæ in 150. diebus resoluitur,
 cum una tertia de nouem coloribus, aut
 quia

quia in 21. die resoluitur in aquam, aut
in 150. diebus resoluitur albedo secun-
da, quæ est primum opus, & coagula-
tio tota totius, quod est uerius & exper-
tum. De hac putredine dicit Pandol-
phus in Turba. Sume occultum hono-
rabile, hoc est magnesiā albam, quæ
in uino mixta est, & contrita, & non ac-
cipiatis eam nisi mundam, & puram,
& ponatis eam in uase suo, & orate
Deum, ut uos ipsum uidere faciat lapi-
dem rectum, & coquite ipsum lente, &
cum extraxeritis ipsum, uidete, si factus
est niger, & si est, bene rexistis. Sin au-
tem, regite ipsum album, quod est ma-
gnū secretum, donec operiatur nigre-
dine, et postea nigredo fiat, quæ 40. die-
bus tantummodo durat, & dealbatur,
& coagulatur. Et hæc aqua est flos eris,
aurum Indicum, & aqua croci, & alu-
men fixum, et ut Asuatus in turba ait,
authoritate Hermetis, dicit enim, Her-
mes, partem nummorum sumi iussit, id
est album humidum, et ex ære Philoso-
phorum partē, et nummis commisceri,
et uasi imponere, cuius os bene clauda-

quod nihil cum ea facias, ipsa non exis-
 stente fermentata. Et Senior dicit. An-
 tequam descendere feceris, has tres par-
 tes aque, id est aquam, aërem, & ignem,
 existentium in aqua super terram eo-
 rum albam stellatam, & foliatam, scili-
 cet in secundo opere, prius in primo o-
 pere soluetur totum, scilicet corpus hu-
 midum, & fiet terra scilicet lapis. Vnde
 necessaria est preparatio eorum prima,
 sicut consuetudo est, & hæc est putrefa-
 ctio corporis cum igne bestiarum sub-
 tili, centum & quinquaginta diebus, &
 quidam 120. diebus naturalibus, & for-
 san apparebit albedo prima in septua-
 ginta diebus, nec approbatur hoc apud
 Philosophos, quia significat intentio-
 nem ignis. Et ideo primum in humore
 est apud eum melius, quam secundum,
 uel tertium, quia significat temperan-
 tiam ignis, donec detur albedo, & rus-
 bedo reducatur. Nota licet hæc retor-
 quatur ad solutionem rerum primam,
 tamen Senior intelligit de albedine se-
 cunda, quæ in 150. diebus resoluitur,
 cum una tertia de nouem coloribus, aut
 quia

quia in 21. die resoluitur in aquam, aut in 150. diebus resoluitur albedo secunda, quæ est primum opus, & coagulatio tota totius, quod est uerius & expertum. De hac putredine dicit Pandolphus in Turba. Sume occultum honorabile, hoc est magnesiā albam, quæ in uino mixta est, & contrita, & non accipiatis eam nisi mundam, & puram, & ponatis eam in uase suo, & orate Deum, ut uos ipsum uidere faciat lapidem rectum, & coquite ipsum lente, & cum extraxeritis ipsum, uidete, si factus est niger, & si est, bene rexistis. Sin autem, regite ipsum album, quod est magnum secretum, donec operiatur nigredine, et postea nigredo fiat, quæ 40. diebus tantummodo durat, & dealbatur, & coagulatur. Et hæc aqua est flos gris, aurum Indicum, & aqua croci, & alumen fixum, et ut Asuatus in turba ait, autoritate Hermetis, dicit enim, Hermes, partem nummorum sumi iussit, id est album humidum, et ex ære Philosophorum partē, et nummis commisceri, et uasi imponere, cuius os bene clauda-

tur, et coquatur 7. diebus unius nominis, tunc conuertetur aes in nummos, id est, in album humidū, et coquatur iterum 7. diebus, et non tædeat decoctio, postea aperiatur uas, et inuenietur nigredo, desuper iteretur decoctio, donec consumatur nigredo, qua consumpta, apparebit albedo nobilissima, et sic coepisti Solis humorem, et spiritum Lunę, et hoc est opus primum, quod non precedit aliud.

Duę uero aues homogeneę sunt, masculus et foemina, sed numerus duorū, in unum positus in figuris, scilicet septem, Luna uero plena subtus, designat humorem Solis, et sputum Lunę lapidis humidī Philosophorum extrahendi in aqua sua. Superius est Luna crescens similiter, quia paulatim & paulatim non simul, sed pars post partem ascendit tincturę. Donec humor totus congelatus in ære, conuertatur in spiritum humidum sui generis, quod designatur per secundam Lunam plenam, quę est Abarnaas perfectum, et de ista aqua diuina, quę est lapis Philosophorum,

rum, est totus liber Senioris. Secunda uero medietas figurarū, similiter opus secundum, id est, coagulationis, uidelicet partium aquæ eorum, id est, colorū aque, in terra alba munda, id est, fixationis eius in ea. Sol cum duobus radijs, est imago aque diuine, in qua sunt tria, scilicet ignis, aer, et aqua, et est aqua ex duabus naturis cōposita, maris et forminæ. Et tamen est aqua triplex, propter rem tertiam additam duabus, et ista aqua non simul imbibitur, id est, conteritur, sed singulariter diuersis radijs imbibitur, conteritur, et coagulatur, et incineratur. Sol uero cum uno radio est, quod aqua triplex est, una natura homogenea in una aqua. Et licet sint duo opera, album, et rubeum, tamē est unum opus in eodem incipiens, et eodem, et non alio modo terminans, et est figura unius in uno. Terra uero est, corpus inferius ex duobus corporibus, cui admixtum est tertium sui generis, quod primo coagulatur, ut speculum, uel gladius denudatus, et postea per maiorem calorem incineratur, et

iterum conteritur cum spiritu humido, donec non appareat, sed ei commisceatur, et fiat unguentum, et iterum congelatur. Deinde incineratur, et sic primū reducendo super suum finem, donec plene dealbetur, albedine fixa. Et hæc est secunda tertia artis, de qua dicit Morienes. O Rex si regnū tuū uendidisses, hoc opus non compensares. Deinde iterum imbibitur donec commisceatur, et congeletur, et incineretur. Quia dicitur in turba à Pandolpho. Scientes quoties cinerem unitis, toties oportet ipsum exiccare, et humectari, donec uertatur color eius in id, quod quæritur, et totum congeletur, et in imbibitione infinitas emittit colores, donec perfectum et ultimum puniceum, et fixum colorē producat in igne continuo, sine manuum contritione. Vnde Mundus Philosophus, postea per 40 dies finite donec spiritus pertranseat corpus. Hoc enim est Regimen, quo spiritus incorporantur, et corpora in spiritus uertantur, et moneo, siquidē ne compositum fumiget, quo peracto maximum habebitis

bitis archanum, quod Philosophi in libris suis celauerunt. Terra uero quam circumdabat sphaera nigra, est secunda nigredo, quæ peruenit ex humiditate aquæ missæ super terram. Sed quod diuisa est per tertiam eius, id est, per tertiam, significat tres falsaturas, uel tres terras, scilicet terram margaritarum, et terram foliorum, et terram auri. Terra margaritarum est prima, terra ex qua extractæ sunt tincturæ in aqua sua, ex qua procedunt margaritæ, secunda, terra foliorum, id est, colorum, nam uariabiles producit colores donec perfecte dealbetur, est tertia, Vel potest dici prima terra foliorum, quia folia aeris mutata, transeunt in aquam, et terram. Secunda terra margaritarum, quando plene dealbatur. Et tertia terra auri, quæ est tinctura solaris, & ipsa terra post denigrationem secundam dealbata, dicitur aurum Philosophorum. Et aqua est aurum eorum, quia est mater auri, quia generat aurum secundum Seniores, & illæ tres terre, est una natura unius sphaeræ, & unius generis, & similiter est in-

telligendum de tribus falsaturis, & falsatis, id est, imbibitionibus, cum tribus tertijs partium nouē. Prima tertia congelatur, & incinerata, efficitur masculus, & sunt duo, Masculus Solis, & Mercurij, & una foemina Lunaris naturæ. Deinde per reliquum aquæ quæ sunt 6. colorum partes, fit altera foemina, & erunt duo masculi, & duæ foemine. Secunda uero tertia est falsatura, quod totum nihil aliud est dictum, nisi calcina, solue, & distilla, coagula & incinera, & iterum calcina donec totum coaguletur, & ultimo figatur, quod est ultima tertia, & finis operis, de quibus tribus tertijs, in turba cap. de ænigmatibus, per omnia ænigmata, postquam opus suum diuidit in tria. Primo in corpus mortuum, & animæ extractionem à corpore, quod est primum opus. Secundo de calcinatione corporis, & eius mundificatione, per aquam suam imbibendo, & assando, donec ad modum niuis dealbetur, seu salis candidi. Tertia est animæ mundæ corpori mundo, & candido sociatio, propter quod
 ænigma

ænigma primum ponam Turbæ. Dicit enim accipe hominem, tunde eum super lapidem uel laminam trahendo, donec corpus moriatur eius, & spiritus eius extrahatur, & hoc est primum. Deinde de secundo dicit, Tunde eum iterum, & trahe corpus, donec spirituale fiat, & eius pereat spissitudo, & esto securus, quod cum suam amiserit spissitudinem, fiet spirituale. De tertio sic statim sequitur. Redde ei postea animam suam, id est colorem. Viuidum, tyrium, deinde pone in balneo, per 40. dies, sicut & in uulua sperma moratur, quod utique regenerationis nostræ est principium, & ita surget creatio, propositumque peragetur. Ecce tres terras ponit, terram mortuam, & terram candidam, quæ est Luna interior alba, quia albedo in uentre libidinis, id est, nigredinis occultatur, & in albedine rubor, id est, terra uiuida, quæ est tertia terra. Vnde Florinus in Turba. Cum albedinem illam supereminentem uidebitis, certi estote quod rubor in illa absconditus est, & tunc oportet uos ipsum extrahere, & tam diu deco-

decoquere, donec totum rubeum fiat. Quod autē dicit per 40. dies significat unius nominis. Athomus similiter dicit, per 42. dies, & subiungit quantitatem, scilicet, sicut & in uulua Iperma moratur. Hoc est 40. hebdomadas, & quia citius & tardius potest hoc fieri, unde subdit Athomus, quod opus uero hoc secundum a die mensis Septembris 10. qui est primus mensis secundum Aegyptios, ex ubertate fructum usque ad decimum librę perficitur, id est, per annum est eius perfectio, quia contingit ex diuersitate ignis tardius & citius perfici. Et postquam anima coniuncta est corpori, non extinguitur ignis, scilicet per tres terminos, & tres gradus ignis, & fit alteratio gradatiua, donec tertio gradu compleatur, ut dicit Gratianus. De terminis autem & gradibus ignis consule librum trium uerborum, & hoc ego ibi exposui. Nota de domo thesaurorum de qua dixit author in primo. Affiduus loquitur de ea sic. Ergo fili locū huius lapidis tibi ostendam, nec peritum tædeat legere, & ne desperet se ad hanc scientiam

scientiam peruenire posse. Hæc autem quodam est in loco, qui utiq; locus est quatuor elementa, & sunt quatuor ianue, quas si nosse uis, dico primo quatuor esse stationes, quatuor angulos, quatuor terminos, & quatuor parietes. Has autem quatuor clauēs exponam, in fine carminis huius. Sequitur. Hæc autem domus est thesauraria, in qua omnia thesaurarificantur, sublimia de scientijs siue sapientijs, uel rebus gloriosissimis, quæ haberi non possunt, nec in hac domo thesaurifientur. Domus in qua hi thesauri sunt, quatuor ianuis clauduntur, quæ quatuor clauibus reserantur. Cuiq; istarum clauis est una. Nullus hanc domum potest ingredi, nec aliquid ab ea extrahere, nec archanum quod in ea clausum est scire, nisi prius clauem cognoscat, & eum secum habeat, aut saltem sit de familia domus. Scito ergo fili & animo aduerte, quod qui scit clauem unam, & ignorat residuas, domus ianuās sua clauē aperiet, sed ea quæ sunt in domo non aspiciet, quoniam domus superficiem habet ad

infimum

infimum uisum tendentē. Ergo oportet
ut singule ianux singulis clauibus ape-
riantur, quousq; domus tota adimplea-
tur lumine, tunc ingrediatur quiuis, de
thesauro accipiens. Scito fili quod isti
 thesauri non sunt absconditi. Verum
 in ea seruati domo corā oculis tuis,
 cum domum ingrederis, uolo tamen u-
 nam clauem tibi ostendere uel tribuere,
 quod per eius signa inuenies, quibus si
 rationē habes, tertias eius residuas po-
 teris inuenire ex ea. Porro hæc una clas-
 uis est ascensio aquæ per uasis collum,
ad caput eius habens similitudinē ani-
malis hominis, & est basiliscus sapientū
absq; cornu, quod extrahit aquam cor-
nu cerui, & germen aquæ præcipue, &
lumē fluminis pulcherrimi, cuius sunt
notiores lapides, præciosæ gemmæ, &
coralli. Ex eorum nempe pinguedinis
uapore, fit clauis una, & si uis perfectio-
nem, oportet te reliquas tres extrahere,
 & scire gloriam, de quatuor terminis
 inferius, prima clauis est humoris ex-
tractio, & pinguedinis, id est aquæ &
olei, & humor est Lunæ, & pinguedo
Solis.

Solis. Cuius sunt hæc signa, scilicet ni-
 gredo superabundans, qua cōsumpta,
 purificata iam est anima, in aqua per
 distillationem. Dicit Victimerus. Ex-
 pedit vobis aquā ex uapore sublimare.
 Nam cum uideritis natura aquam fie-
ri, ab ignis calore, totumq; corpus ma-
gnæ, ut aquam liquefactam, omnia
tunc uapor facta sunt, de iure attrahit
uapor, & cōtinet suum par, quia fixum
retinet uolatile, natura enim naturas
continet. Et Rasis in libro luminum.
 Cum inhumationem facias donec uer-
 tatur in aquam mollem, tunc enim fi-
 nē tui desiderij pocieris, & hoc est post
 albedinem primam. Secunda clauis est
attenuatio corporis terrestris, quoniam
rigiditas ei inest & flexibilitas, & inqu-
natio, quæ non nisi laborioso & subtili
ingenio euelli potest, ut dicitur in tur-
ba. Non enim potest attenuari corpus,
 quam diu flexibilitas, & rigiditas, et du-
 rities in eo consistit. Capiatur ergo ut
 dicitur in turba, corpus, & abluatur, &
 ad lentum, & tepidum ignis calorem,
 tergatur, & ad modū eorum qui linum
cum

cum cinere & aqua calcis maioris albi,
 candidum faciunt, dealbetur. Deinde
 per noctem unam dimittatur in humi-
 do loco, postea aqua maris ablutum
 roretur paulatim, donec plenissime de-
 albetur, & toties dealbetur, donec ab om-
 ni inquinamento mundum, & albis-
 simum uideatur. Hæc autē albedo non
 fit sine nigredine magna, primo in cu-
 ius uentre est albedo ista salis candidis-
 simi nostri, & hæc est secunda clauis.
 Tertia clauis est totius aquæ, id est, hu-
 miditatis residuæ, quæ iam olei nomen
 habet, imbibitione, contritione longa,
 quia assatio, & congelatio, incineratio,
 & inceratio, cum eodem oleo fiat, do-
 nec tota aqua adunetur. Quarta clauis
 est fixatio in tribus terminis, & tribus
 gradibus ignis, donec sit fixū, tingens.
 Et subdit in alio capitulo, Assiduus.
 Deinde post coagulationem, fac ipsum
 uolare, per quosdam menses, id est per
 40. diebus, unius nominis in humido
 stercore, id est, igne humido, uel lento,
 donec aqua rubescat, & inspissetur, &
 fiat quelles. Et intelligo quod Assiduus

uult

uult tres partes terræ & unam ignis, dicit enim. Ex eorum pinguedinis uapore, fit clauis una, pinguedo autem fit ex dominio Solis. Et si uis perfectionem, oportet te tres reliquas partes terræ extrahere. Sed prima glosa est melior, & hæc nō fallit. Et nota quod omnes Philosophi experti, unum uas habuerunt, inexperti duo, ad minus unum, pro registro, in quo reliquum perceperunt. Vnde Gratianus dicit. Et nota, si præparentur omnia simul apud expertos, bonum est, tamen maior experientia inquirentibus cum singula singulariter preparantur, & examinantur, unum in reliquo. Non enim potes aliter præparare singulariter, non enim sufficit una aqua absq; alia, id est, Lunarís absq; Solari, non fiet genitum ex uno tantum, sed ex mare & fœmina simul. Et per Deum, in expositione istorum omnium, longo tempore libros consului, centies perlegendo lectiones, et non habui istud, nisi per inspirationem à Deo. Et in his paucis consului multiloquium & grauitatem benedictam Se-

nioris. Deinde doctrinam Assidui, breuiter exponam. Accipe albedinem & nigredinem quæ scilicet sunt clauces operis primi, & secundi, & dimitte dum coquitur, id est fermentatur, id est corrumpitur in alembico, & in uase suo. Et ascendit, id est, sublimatur in uaporem in suo humore, fecem, id est, nigredinē quæ est Ethel, proijce, id est, sursum iace, uel proijce, id est dele, & purga aquā, extende, id est aquam ablue. Glosa. Hermes secundum quantitatem claritatis tingit, unde aquam extende, id est, destilla sublimando, donec fiat clara, & omnis humor massæ extrahatur clarus & albus, terram munda, scilicet à grossitie, & rigiditate, ut fiat cinis subtilis, priuata nigredine, uas firmiter claude, scilicet gipso uel creta, & albumine. Sunt enim in eo uenti, qui si detenti non fuerint, totū opus periret, ut dicit Morienes ad Regem Kalid, in dialogo, uentum ueta, quia infrigidaret materiam in uase, & ignem extingueret, fumum ueta, id est, quod fumiget materia de uase, uel quod non debet esse ignis fumosus carbonū,
ligno

lignorum, sed ignis bestiarum subtilis
bene colatus. Ignem propius duc, id est
massatione terræ cum aqua fit fortior,
de prope apponendo, putrefactionem
serua. Gratianus. Et unumquodq; cal-
cinatum dissoluatur suo modo, ut pu-
trescat, & Morienes in dialogo auctore
Sapiente, quod tota fortitudo huius ma-
gisterij non est, nisi post putredinem.
Ait enim si putridum non fuerit, ad ni-
hilum reuertetur. Et subdit, quod post
putrefactionem Deus altissimus profi-
ciet quæsitam compositionem, Frigidi-
tatem & calefactionem ueta, id est, ex-
cessum frigiditatis & caliditatis, intem-
perantia, id est, in medio perseuera ex-
tremorum calorum, scilicet non exces-
suum. Et omne opus quod est extra
modum, id est, cum excessu & abun-
dantia ueta, ut nō sit nimis sicca massa,
nec nimis humida, unde Bonellus in
Turba. Scito quod si massę aquam mul-
tiplicaueritis, nō continebit eam ignis,
nec bene ardebit in camino. Et si nimis
siccaueritis, non coniungetur, nec co-
quetur. Noli festinare, unde Rasis in
libro

libro luminū. Aqua dum miscetur aeri, ipsum interius dealbat, expecta igitur candorē. In hoc enim negotio si agendi difficultas, aut tædiosa fatigatio opificem negligentia afficiet, ipsum expectato gaudio priuat, spem suffocat, æstimationem interimit. Sequitur. Esto patiens coquendi, & putrefaciendi, tempus non te tædeat, quamuis sit longinquum, tamen omni alio opere, quia ut dicit Senior, propinquius. Et aliena semper præparant, & nunquam prosperantur. Sequitur, Propinquum ueta, quod ut dicit Senior, non nisi in multis diebus, hoc opus perficitur, nec est necesse, ut reiteretur, prout dicit Heremes. Sufficiet homini per mille millia annorum, & si quotidie duo millia hominum pasceres, nō egeres, tingit enim in infinitum, & tantum quod non potest comprehendī intellectu. Et in quinto libro de 7. dicit. Et nō scies effectum eius, nisi postquam proieceris, & compleueris, & totum iam hoc scis, nec in infinitum &c. Sequitur. Et animalia, id est colores, qui fiunt per aquam uiuam
in terra,

in terra, noli foetifare, id est, immunda-
re fece, id est, puluere seu nigredine.
Quia ut dicit Rasis in libro Luminum,
Nunquam in fine nigrum fit, nisi in
administratione error sit, quod si nigrū
quid procedat, imperfectum est medi-
camen. Et Senior dicit. Si remanserit in
ea nigredo post rubificationem eius,
peccasti in præparatione, & corrupisti
quicquid operatus es, & morieris præ
dolore peccati & inopiæ, quia hæ sunt
diuitiæ incomparabiles. Colores autē
uiuidi sunt albus, citrinus, & rubicun-
dus, quia ut dicitur in Turba. Combu-
rere est dealbare, & rubificare, & ideo
dixit, animalia quorum anima corpus
colorat, & uiuificat. Quidam tamen li-
bri habent. Et animalia foetifare, id est,
producere non te pigeat, foetus enim
lapidis, est color semper uiuidus, & in
perpetuum manens. Quidam libri ha-
bent animalia noli effortare, id est aperi-
re, sit enim uas clausum. Sed in registro
illa animalia, id est colores poteris ex-
periri. Sequitur, nō te pigeat quod agis,
rubifica donec aqua tota coadunetur

h iij uel

uel coaguletur, & ignem non fugiat, id
 est fixum fiat, quæ est probatio super om-
 nes probationes, si fumum super la-
 minam ferream, & ignem non emise-
 rit, & fluxerit sicut cera, & firmiter me-
 tallo adhæserit. Sequitur. Scit enim a-
 qua pugnam ignis, & prolixitatem co-
 quendi & putrefaciendi, & inspissandi.
 Opus enim quodlibet sibi met, est du-
 plex, & artifex sequitur naturam eorum,
 donec ad suum ordinem perueniat, igne
 coquente. Sequitur. Deinceps, scilicet
 post coagulationem in humido sterco-
 re, id est, igne sapientum, uas circumda-
 & latonem, per aliquot menses, id est,
 nouem, sicut & in uulua sperma mora-
 tur, ut dicitur in ænigmatibus. Turba,
 fac ipsum morari, uel uolare, id est ascen-
 dere. Ascendit enim, & descendit in ar-
 bore Solis, donec fiat quelles, id est Eli-
 xir. Quod dicit per aliquot menses. Hoc
 Mundus in turba dicit per 40. dies, &
 subdit quales sint, ut in uulua sperma
 moratur, hoc est nouem mensibus, uel
 circa. Sequitur. Scito etiam quod nul-
 lum quelles facit rubeum, nisi id quod
 fit

fit de scarabeis, id est pigmento rubeo,
quod est Auripigmentum. Sequitur.
Nulla aqua fit quelles, nisi illa quæ fit
de scarabeis aquæ nostræ. Hæc enim
sola aqua, est aqua thesauri infiniti. Et
bene dicis nulla aqua fit Elixir, nisi ista
aqua olei rubei, quæ est aqua singularis
& nulla alia, quia nulla alia totaliter
congelatur. Vnde Rasis omnium la-
pidum genus, hoc nostro excepto, li-
quidam producit aquam, quia ex qui-
bus elementis constituitur nostra natu-
ra, consociatur, & illa est temperatissi-
mæ complexionis, & compositionis
fortissimæ. Aliorum autem lapidum
aqua, est simplex, liquida, debilis com-
positionis. Senior. Et si quis studeret
inuenire aliam rem facientem huius o-
perationes, non posset. Et alibi dicit. Et
post Deum non habes aliam medicî-
nam. Ipsa est enim aurum sapientum,
quod fugat paupertatem. Vnde subdit
Præteriti, nec præsentis possunt tinge-
re aurum, nisi cum auro, & quod non
est aurum, scilicet lapis eorum, ex ipso
procedit aurum. Et bene dicit Assidius,

Cum uero de substantia dicimus, non dicimus aurum, quousq; nobis peragatur, scilicet aureum, quoniam non est aurum dictum. Sed aqua coelestis gloriosa, scilicet as nostrum, ac argentum nostrum, sericum nostrum, totaq; oratio nostra, quod est unum & idem, scilicet sapientia, quam Deus obtulit quibus uoluit. Et subdit Assiduus praedictis, unde sermo uenit. Vade ad fontem, scilicet sitiens, & peruenies in terram nigrorum, uel fuscorum, quia oportet quod terra denigretur in primo opere, sicut in secundo, & nouem. Nec opus est pluribus, quam nouem partibus aceti, secundum Seniores & Moysen in Turba. Et Hamuel nouem aquilas ponit. Sequitur. Etiam suffoca illas, id est, concludes in uase bene obstruendo, & accipe eorum sanguinem, id est, rubedinem pinguem, quae est eorum uenum, occidens, id est, Icorem omnium imperfectorum corporum, quorum lepra occidit, & quod Mercurio competit in aurum perfectum reducit. Non enim conuertit, nisi quod suae naturae est,

est, & competit ei. Sequitur. Quod est
scandens ad superiora, & in continenti
fluit ad receptaculum, coque ipsum do-
nec fiat rubeum, id est, donec tota tin-
ctura extrahatur, quod fit post summā
nigredinē, quam dealbatio summa ses-
quitur. Et subdit statim, Ego autem dis-
ctum lapidem tibi significabo. Nisi hic
uapor ascendet, nihil habes ex eo, quia
ipse est opus, & absq̃ quo nihil. Et sicut
anima corpori, ita est ipse, qui fit quel-
les. Ne igitur dicas quod inuidie causa
ipsam aquam nominauerim, licet no-
minauerim, inspice & crede mihi quod
hic lapis est, non lapis. Nunquam alis
quem Philosophorum audisti dicere,
hunc lapidem esse aquam fontis uiui.
Et Rasis in libro luminum: Lapis no-
ster in quo totus noster effectus, & gra-
tia est, aëreus est, uisus quidē aqua, ignis
natura, colore comburens, naturarum
proprietas integer, nec durus, humi-
dus, substantia etiam liquefcit, multo-
rum etiam medicamentorū usui aptus
existens, & utilis, ut in omni apparatu
suo, speciem aquæ suscipiat. Deinde se-
h v quuntur

quuntur alia præcepta Assidui, dicentis. Quod in hoc libro est literarum uel librorum perfectio, & opus perfectissimum, ac certissimum in medio generis sui. Quia Sol est in medio Planetarum, id est metallorum, mediæ & temperatissimæ complexionis, & in medio generis inter Mercurium & urinam, & in medio ætatis suæ, quo ad secundum opus, uel primam dealbationē, quia tunc tingit in album perfectum. Et est aptissima putredinis, id est, incinerationis, & tractionis animæ à corpore, per putrefactionem, & exiccando putrescit, & in aptitudine bonitatis, aut positionis suæ, id est, partium in tota situatione bona quiescit. Et cum hoc fuerit immundum scilicet Sol, aut permixtum scilicet Luna, aut turbatum scilicet Iupiter, uel non accipitur in tempore oportuno, id est senex uel iuuenis, nondum notus, id est regulatus transmutatione in aquā suam. Et aptitudo putredinis fit cum aptitudine bonitatis positionis, quo ad positionem ignis fortis, & uasorum debita proportionē. De senio dicit Moyses in
ses in

ses in Turba. Et si ouum compositum
ultra quā debeat regitur, id est, magno
igne, profecto extinguitur lumē eius à
pelago sumptum, quia æs cedit ad late-
ra, nec soluetur, & per consequens non
cōgelaretur, nec tingeret. De oportuno
tempore, dicit idem. Regite ipsum, et co-
quite donec appareat album, & tunc
uidebitis unum, à tribus socijs dereli-
ctum, id est, aquam uitæ, in qua sunt
tria, ignis, aqua, & aër, uel aquam uitæ à
corpore, in quo sunt similiter tria, & di-
cit Limenis circa duodecim uel octo-
decim dies, quam diu non est nigrum,
& quā diu est in nigredine, etiam sum-
mam. Et Moriençs dicit, quod sanguis
frangendus est, ne impediatur, quæ fra-
ctio, id est separatio, fiat postquam de-
albatum fuerit. Et nota quod si ulterius
quam debeat regatur, tunc corpus sub-
intrabit, & ideo in tempore oportuno
debet accipi. Et sequitur. Velsi accipia-
tur ab inferiori parte sui generis, id est,
ex Planetis imperfectis alijs. Et nota
quod Pandosilus in Turba dicit. Quod
ouum Philosophicum euersum est, scis
lice

licet contra maiorē mundū, quia ouum
 nostrum secundū medium suum, dicitur
 altius, scilicet à Sole & secundum
 extremitates dicitur inferius, id est, alias
 duas partes, quia ouum mundi, secun-
 dum polos dicitur altius, & secundum
 suum medium, inferius, & in medio est
 Solis punctus, sicut pullus & secundū
 hoc superius. In ouo uero mundi, ē con-
 uerso est, scilicet medium suum infe-
 rius est, gratia exempli. In mūdo ignis
 est subtilius, leuius & altius elemen-
 tum, sed in ouo illius ignis est infimum
 elementum, quia in medio cōstitutum,
 & in mundo terra est grossius & gra-
 uius & infimum elementū, sed in ouo
 scilicet cortices exteriores, sunt terra, &
 altius elemētum, & sic de cæteris. Ergo
 est uerum, quod ouum habet se per cō-
 trarium ouo mundi. De ouo mundi
 contrarium est, quia ouum mundi, se-
 cundum polos dicitur altius, & secun-
 dum suum medium inferius, uel secun-
 dum extremitates, id est, Saturnum &
 Lunam, quæ in mundo sunt inferius &
 superius, Saturnus superior & altior &
 Luna

Luna inferior, & fex Planetarum. Sequitur. Ecce in ouo sunt quatuor, scilicet terra, aqua, aër, ignis, & punctus Solis in medio rubeus, qui est pullus, & hæc est causa quod Philosophi, artē hanc ouum nominauerūt. Sequitur. Dictum Absidui. Nec in igne operatur alieno, uel extraneo spiritu, quia ut dicit Senior, nec facias super ipsum ingredi aliquid alienū, corrumpere enim ipsum, & destrueret totum, uel sic & melius, quod in igne non operatur alieno, sed in suo igne, qui est humidus, extraneus enim ignis inæqualis est, & excessiuus, carens temperantia. Tota autem huius operis efficacia, in suo constat igne, ut dicit Morienes, & Geber, Solus calor Solaris est complexionem bonam generans, quem calor ignis, scilicet natura imitatur. Sequitur. Quoniam cum digeritur aliud istud, id est aqua uitæ Akis, quæ est animata tinctura, incorruptibilis, eiusque forma, perficitur, scilicet postquam dealbatum fuerit, tunc operationi aptum est, unde non debet sumi, antequam Melancholia, id est, nigredo

gredo in eo non abundet, nec postquā
 abundet, uel si sumatur antequam aër,
 id est, uapor æris, in eo gignitur, id est,
 in corpore immundo, non spirituato,
 & senescat in posterum, Vel expone,
 postquam forma eius perficitur, aptum
 est operationi, antequam Melancholia
 nigra in eo abundet, quia sic operaretur
 in nigrum, & non in rubeum, uel in al-
 bum, & antequam aër, id est, anima ui-
 ta, gignet in eo scilicet immundo, &
 grosso existente non spirituato corpo-
 re, & senescat, id est, morbidum fiat, &
 Melancholicū, antequam Melancholia
 abundet, & aër gignitur alienus. Nota
 quod hoc fit si dimittatur stare aqua,
 quando operationi apta fuerit, quia co-
 agulum eius, cadit ad fundum coagu-
 latum, per frigidū aëris, & siccum con-
 gelans. Quod cuiusdam sociorum meo-
 rum contigit, qui per annum sic inue-
 nit, sed non fuerat distillata. Deinde di-
 cit, quod in his decem præceptis erraue-
 rit nullus. Et de isto opere quidam sa-
 piens pulcherrimam similitudinem, de
 uiro scilicet & muliere, artis locutus
 est,

est, dicens. Qui me miserculam offenderit, & à quiete mea disperferit, do plagam in faciem suam, per quam fugam capiat, per hoc tangit euitare excessum caloris, miserculam, id est humiditatem teneram Lunarem, & qui me de loco meo ui abstulerit, id est de ære meo, & dilectum meum mecum uinculauerit, id est coniunxerit Solem cum Luna in uno corpore, in aqua sua, sagittæ ex pharetra nostra, id est, humores uaporis nostri corporis, uindicabunt nos, & uitam regenerabunt, & nunquam de cætero morientur, & si præter dominium nostræ mobilitatis, id est sine excessu transmutationis inclusi, creati fuerimus, scilicet igne lento, propugnatores nostri, uel propagatores, id est, parentes nostri, peribunt, id est morientur, tradentes animas filio, id est aquæ uiuæ, & nos amentes, id est sine mente, scilicet sine spiritu, iacebimus, scilicet in terra, & si uestibus uilibus denudati, id est coloribus & tincturis nostris, quæ ex natura sunt uilia, quia in stercore & in limo terræ & in opacis locis natura-

lites

liter uolunt latere, & sola opinione hominū preciosa sunt. Vel sic expone, uestibus uilibus, id est, nigredine secundi operis, & balneati fuerimus in aqua nostra, tunc sequitur, Animæ nostræ, id est tincturæ mortuæ, id est extinctæ in corporibus nostris apparebunt, unde quidam dixit. Et si nudus in cœlos ascendero, tūc uestitus ueniam in terram, & complebo omnes mineras. Et si in fonte auri et argenti baptisati fuerimus, et spiritus corporis nostri cum patre et filio in cœlum ascenderit, & descenderit, animæ nostræ reuiuiscunt, et corpus meum animale candidum permanebit, scilicet Lunæ. Corpus uero dilecti mei, id est Solis delectabile, et rubicundum, et roseum relucebit, significat secundū opus. Et si parentes dilecti mei, id est corpora mortua de uite gustauerunt, et de aqua uitæ sapientiæ, et lacte meo lactati fuerint, et mero albo inebriati fuerint, & in lecto meo, id est uase nupserint, generabunt filium Lunæ, id est tincturam Lunarem, qui totam parentelam suam præualebit, id est omnes
 pros

progenitores. Et si dilectus meus de riuulo rubeæ petrae potauerit, et fontem matris suæ gustauerit, et mihi tunc copulatus fuerit, et uino rubeo affinis nostri mecum inebriatus fuerit, et multiplicia biberit, et in lecto suo mihi amabiliter accubuerit, et in amore meo per sperma suum cellulam meam subintrauerit, concipiam & æro pregnans, & tempore meo pariam filium potentissimum dominantem, & regnantem præ cunctis rebus, regibus, & principibus terræ, coronatum aurea corona uictoriae, à domino Deo altissimo, qui uiuit & regnat in sæcula sæculorum Amen. Explicit primus liber. Incipit secundus liber de expositione figurarum de massa Solis.

Expositio epistolæ Solis ad Lunam crescentem in anno solari, quæ incipit In tenuitate sua seu teneritate, id est nouitate sua nimia, scilicet coniugij cum Sole, id est illuminationis ab eo. Dicit ei Sol, dabo tibi de pulchritudine mea lumen, scilicet solare, quo peruenitur ad perfectionem tincturæ, exaltatur enim

i lumen

Liber 2

lumē solare. Omne enim altū, id est omnis spiritus sublimatus, à te in aqua nostra maris, uel sic, omne altū, id est omnis Planeta, per ipsum perficitur. Dixit primo Luna soli, ò Sol tu mei indiges, sicut gallus indiget gallinæ, quæ sunt aues homogeneæ duræ, in sphaera una, de qua prius dictum est. Et ego Luna indigeo ope tua, ò Sol, sicut primum passuum suo actiuo, ad quod est in potentia propinqua, scilicet transmutandi sine importunitate, id est sine festinantia, de Luna plena, id est aqua perfecta, quia Luna est domina humorum. Ponit efficiens pro effectui. Quia ut dicit Morienes. Radix huius scientiæ est in hora compositionis sue, & expectes die noctuq; super fixationem eius. Omnis igitur festinantia procul pellatur ab ipso artifice, & prouidentia, & ratio, & firma expectatio adhibeatur, quapropter ignis blandus diutius apponi debet, qui in diebus suis, semper æqualiter perduret, ne festina combustionem corpus consumatur. Sequitur. Cum sis Sol perfectus in omnibus partibus luminarium,

narium, tu es lumē, dominus excelsus,
& magnus, quia per te complentur res
minerales, uegetabiles, & animales.
Ego Luna crescens in lumine Solari,
frigida & humida, quia sum mater hu-
morū, & tu Sol calidus, & siccus, quod
est principium generationis omnium,
quando copulati fuerimus, id est, con-
iuncti in æquitate status, id est in pro-
portionē & in mansione, & in uase ubi
non sit aliud, id est alia res extranea, ni-
si leue habens secum graue, id est spiri-
tus proprius cum suo corpore, uel in-
telligit quatuor elementa, per leue, i-
gnem, & aërem, per graue, terram, & a-
quam, sicut per rarum & densum anti-
qui significauerunt hæc quatuor. Se-
quitur. In qua mansione, id est domo
uas is uocabimus commanendo, & eri-
mus similes, sicut uacat mulier, & uir
eius in generatione partus, & hoc est
uerū ex ipsa locutione. Et ego o Sol, cū
coniuncti fuerimus uacaturi in uentre
domus clausæ, ex omni parte recipiam
à te animam, id est pinguedinem olei,
que est tinctura uiuificans omnia, adu-
lando,

lando, id est blando modo, quia natura gaudet propter uicinilitatem eorum in natura conformi in aqua sua, uel cum aqua sua, & natura naturam uincit, & natura naturam continet. Vt in Turba. Et si abstuleris pulchritudinem meam, id est Lunæ per decoram lineationem. Intendit nigredinē primam, quia decolorat eam Sol, & exaltabuntur, id est sublimabuntur exaltatione spirituum, id est ad modū spirituum sublimatorū, cum ascenderimus ordinem, id est ordinatam dispositionem Senioris, id est Saturni, Iouis & Martis, & his nominibus nominauerunt nigredinem illam, scilicet Saturnum albedinem, Iouem rubedinē, Martem rubiginosum uel æruginosum, unde à principio conceptionis usq; ad medietatem infantis, quilibet Planeta dat suam imaginem uirtute diuina sic creante. Ita etiā in hoc opere quilibet Planeta suo loco facit impressionem suam, usq; ad complementum operis, ut dicitur in libro trium uerborum. Et ideo dictum est prius, sine importunitate, qui enim importunus, & festiuus

festinus uult esse, sua uehementia opus
confundit, quia non est opus opificis,
sed opus naturæ ministrante artifice, &
adiuuante eam. Sequitur. Lucerna lu-
cis, scilicet Solaris infundetur lucernæ
meæ, id est lunari ex te, scilicet Sole, &
ex me Luna fiet infusio lucis lumine, se,
sicut commixtio uini cum aqua dulci,
sic ex me & te fit commixtio luminum,
est enim utrobique similitudinis propor-
tio, uinum enim & Sol calida, Luna &
aqua frigida, confluens. Sed postquam
lucerna Solis infusa est lucernæ Lunæ,
cessat humor fluere, qui quādiu durat,
denigrat lumen. Ideo sequitur. Et ego
scilicet Luna, prohibebo fluxū meum,
& potest littera sequens esse connexa
præcedenti dicendo. Ego Luna prohi-
bebo fluxum meum, postquam tu Sol
indutus fueris nigredine mea, colore
attramenti. Et tunc innuit primam ni-
gredinem, de qua dictum est, quæ est
argentum uiuum de argento. Vel po-
test esse spiritualis uersus, continuus se-
quenti, innuendo secundam, scilicet ni-
gredinem, sic post solutionē & coagu-

lationem humoris mei, cum intrauerimus templum amoris, scilicet in secundo opere, postquam indutus fueris nigredine mea, colore attramenti, tunc coagulabitur corpus meum, in natiuitate mea fiet Sol oriens, in Luna crescente, & conuertetur, in decorē solarem. Dixit Sol Lunæ, si feceris hoc, quod dixisti, non inuenies in me nocumentum, id est contrarium, & reuertetur corpus postea nouum. Quia dicit Gratianus. Cum Mercurium fermentauerimus, quid ultra quærimus, nisi decoctionem ignis, cum sulphure, quia ignis & Azoth sufficiunt tibi, ut dicit Elbo. Dealbate igitur Latonē cum Mercurio. Hic nota secundam dealbationē, quia lato est ex Sole & Luna compositum corpus citrinum, quod cum dealbaueris, per diuturnam decoctionem, id est, longam, & ad pristinam citrinitatem perduxeris. Habes iterum Latonem eodem modo ductibilem, ad quantum tibi placuerit, quia in infinitum uirtus eius extenditur, & tunc intraisti per hostium, & habes artis principiū, & tunc calcina,

calcina, dissolue, distilla, coagula, & incera, & ita procede per medium, & resultatum facis penetrabile, & tunc ad finem peruenisti. Et Senior dicit de eodem. Est enim hoc minerale, quod cum miseris aquam super terram, uincit album super citrinum & rubeum, & dealbificat ea in albedine argenti. Deinde uincit citrinum super album & rubeum, ita quod citrinare ea faciat, super citrinitate auri. Deinde uincit rubeum super citrinum, & album, & rubificat ea in rubedinem Alkazel marini, & tiriū uel ostrea, quibus tingitur ostrea uel præparatur & melius. Et cum uideris hæc, gaude. Sed si remanserit in eo nigredo, corrupisti quidquid operatus es, & morieris præ dolore, quia hæ sunt diuitiæ incomparabiles. Et alibi. Non est differētia inter ipsum, & argentum, uel aurum, nisi quod citius funditur. Sequitur. Dabo uirtutem penetrationis, scilicet tincturæ, per quam potens eris in prælio ignis, prælio liquefactionis, & purgationis ex qua exhibis sine diminutione, sicut firmus Sol, non im-

pugnaberis de cætero, sicut æs, plumbum. Sequitur. Leo, id est Sol inferius, uilescit per carnem. Hic est metaphora, sicut Leo fortis, & rex animalium uilescit per infirmam carnem suam, die enim quarto in quartum, quartanam natura liter patitur. Ita Leo natura per carnem suam sibi contemperaneam Lunarem uilescit, & Eclipsatur. Luna enim, est umbra Solis, & cum corporibus corruptibilibus consumitur, & per ipsius corruptionem, mediante Mercurij humiditate, Leo Eclipsatur, sed eius Eclipsis in utilitatem & meliorem conuertitur naturam, & perfectiorẽ priore. Sequitur. Quod autem successisti mihi, id est, in meam transmutaris naturam, & dignitatem. Deinde ostendit quomodo Sol uilescit per carnem infirmam, dicens, Apud augmentum plumbi nigri, Apud augmētum, id est abundantiam nigredinis plumbi, id est aris nostri deficit lux mea, id est Solis, & extinctus est decor meus. Quia ut dicitur in Turba. Coquite donec exeat nigredo, quam nigredinem alij nummos nigros, alij plum-

plumbum sapientum, uocauerūt. Dum reddit caussam, quare sit lux Solis extincta, circa angulum nigredinis, dicit quoniam alia duo principalia luminaria capient pinguedinem, id est, humiditatem meam metallinam Mercurialem, fixam, de ære meo mundi corporis existentis, & de plumbo uerificato, id est de plumbo sapientum, quod scilicet æs uel plumbum est uerificatum in syllogismo, id est in ratione scientiæ ex parte apud Philosophos. Aliter potest punctari uersus iste. Ponderus, id est compositio eorum in syllogismo, id est in ratione discitur, sine seu in intellectu componente de sanguine Solis, & in humiditate Lunę absq; sanguine hircorum, & aliorum animalium, quæ nihil ad propositum faciunt, ut ponderus, id est compositio sapientum, in suo Elixirio discernat, uerum compositum a falso composito & e conuerso. Quia hæc est magnesia uera, & non falsa. Sequitur. Ego scilicet Sol ferrum durum, & siccum. Et dicitur ferrum propter rubiginem, quam florē uocant æris. Ergo

fortis quem ignis non superat, nec sulphura uastant, pistans, id est condiens omne bonum. Per me enim lux generatur, & secretum secretorum Philosophorum, id est tinctura perpetua corporum conficitur, nec est res in mundo aliam agens actionē, quam meam. Et Senior dicit. Si quis studeret inuenire aliam rem facientem eius operationes, non posset, & non est, qui inueniat aliam operationem. Est enim Sol radix incorruptibilis, & ab igne, & ærugine, & sulphuribus, & ideo extrahitur tinctura uera fixa ab eo. Alia autē omnia opera, & spiritus, corruptibilia sunt, & quomodo potest tinctura incorruptibilis extrahi à radice corruptibili? Et iam tot sunt, & fuerunt uanarū rerum præparatores, qui nunquam perfecerunt. Immo non est aliud fundamentum artis, quàm Sol & eius umbra, sicut dictū est prius, & nunc sermo præcessit de radicibus sapientiæ maioris. Sequitur. Quod habet lucem, id est Sol lucens factus est, habens obscuritatem, id est nigredinem, postquam non est ad perfectionem,

ctionem deductus, id est dummodo est
in fieri. Intelligit nigredinē secundam,
in secundo opere. Conualescit à languo-
ribus, id est tenuitate, id est infirmitati-
bus, & debilitate, & habebit uitā Leo-
nis rugientis, uel resurgentis, post nati-
uitatē. Methaphora potens est, quia dicit
Lucas in turba. Diffinitio huius ar-
tis est corporis liquefactio, & animæ à
corpore diuisio, & iterum animæ cum
corpore coniunctio. Et sic surgit resur-
rectio corporis, nunquam de cætero
moritura. Et hæc est causa quare æs no-
strum uocatur Leo, quia sicut Leo ru-
giendo resuscitat prolem mortuam, uis-
tam immittendo, sic corpus æris mor-
tuum resurgit, coniuncta sibi anima
per aquam uitæ. Sequitur. Et appare-
bit illud magnū fluxibile, id est oleum,
in mensuris & tinctura Philosopho-
rum, currens in ictu oculi, sicut cera sus-
per laminam.

Capitis & caudæ sunt duæ proprie-
tates, scilicet dealbandi & rubificandi
corporeum, & spirituale, uel mortuum
& uiuum, tamen prima glosa est me-
lior

lior, unde Senior in fine dicit. Hæc est
 aqua in qua congregatæ sunt potentiæ,
 albedinis & rubedinis. Vnde assimu-
 lauerunt eam ouo, quia circumdat to-
 tum, quod est in eo, habet enim totum
 in se quo indiget, & præparatur in præ-
 paratione sua. Et subdit, & hic est Dra-
co, qui deuorat caudam suam, Draco
 est aqua diuina, & cauda est sulphur e-
ius, & cinis qui est inter cinerem, & de
 isto cinere descendit pluuia uiua, uiuis-
 ficans terram &c. Et cinis iste est fermen-
 tum aquæ, quem cinerem Morienes uo-
 cauit coagulationem, cum sit coagulans
 aquam in terram. Alia glosa, Capitis &
 caudæ, sicut dicitur in turba. Sume ui-
peram, et priua eam capite & cauda. In
 his enim duobus locis quiescit eius ue-
 nenum, id est tinctura, ex quo scilicet
 ueneno, procedit spiritus, scilicet tin-
 gens. Deinde caudam & caput, id est
 principium operis, & finem eius, & est
 unum & idem, à quo incipit & cum
 quo finit. Omnia enim operatur aqua
ista coelestis. Sume ergo residuum cor-
 pus uiperæ, id est terram, & coque lento
 igne,

igne, scilicet Philosophico, quousq; ab
 ossibus secernatur, id est donec fiat du-
 rum, & splendidum, sicut gladius denu-
 datus, & pone eam super laminas, id est
 in uas, & tamdiu tunde, scilicet igne &
 pistello, donec uertatur corpus in spiri-
 tum, & auferatur ab eo flexibilitas. Nō
enim potest attentari, id est spirituari
corpus, quam diu flexibilitas in eo con-
 sistit. Intendit quod incineretur corpus
 residuum, quod uocatur terra, à qua est
 extracta tinctura per aquam. Sicca cor-
 pus huius ad Solem, id est ad lentum is-
 gnem. Intendit æqualitatem ignis. De-
 inde capiti suo iunge & caudæ, & cum
 eis tere, scilicet igne qui omnia terit,
 donec uideas quod inquiris. Hoc itaq; 112.
completo scias quod habes corpus cor-
pore perforans, & naturā naturam con-
tinentem, & naturam natura letantem,
quod profecto Tyriaca philosophorū
uocatur, & dicitur uipera, quia sicut ui-
pera concipiendo præ libidinis ardore,
caput secatur masculi, & pariendo mori-
tur, & per medium secatur. Sic lunaris,
humor concipiens lucem Solarem, sibi
 con-

solubile temperatum, dissoluitur, et anima temperati, extrahitur. Nota secundum Seniores, quod præparatio hæc uocatur conuersio et diuisio in subtilitate, et attenuatione spirituum, ut tingant, et imprimantur corporibus, et hoc propter conuersionem suam in præparatione de statu in statum, et de re in rem, et de infirmitate ad potentiam, et de grossitie in tenuitatem, et subtilitatem, sicut conuertitur semen solum in matrice præparatione naturali, de re in rem, donec formetur inde homo perfectus, ex quo fuit radix eius, et principium eius, et hoc sine ingressione alterius rei, nisi sanguinis menstrualis ex quo fuit semen, et ex sanguine ei simili, et ex ipso fuit nutrimentum eius. Et similiter ouum sine ingressu alterius rei, conuertitur de statu in statum, et diuiditur de re in rem, donec conuertatur in pullum uolantem, sicut illud à quo fuit radix, et principium eius. Et similiter semina terræ nascentium, putrescunt, et mutantur et ingreditur super eis corruptio. Deinde germinant, et augmētantur, sicut ea ex
 quibus

quibus habuerunt radicem, & propter
hoc mineralia nostra non mutantur ut
exeat à radice sua, sed pedit ad id ex quo
 fuit, nec conuertitur ex hoc ad aliud, &
 qui dicit aliud, falsum dicit. Hæc est er-
 go conuersio, & diuisio quam audis in
 libro sapientum. Huc usq; Senior dixit.
 Sequitur, hæc est coagulatio absq; diui-
 sione, id est coniunctio maris cum fœ-
 mina, & absq; dissolutione, postquam
 feceris, id est præparaueris, singulariter
 affirmando illa septem, scilicet quinq;
 partes Lunæ, & duas Solis, quæ septem
 diuisisti per septē Stellas, id est secundū
 numerum septē Planetarū, qui om-
 nes Planetæ operantur super istas sep-
 tem partes Planetarum nostrorum, &
 hoc est tertium, scilicet Mercuriū amal-
 gamare, cum septima parte ponderis.
 Deinde mitte de albo humido nouem
 partes. Ita quod decima sit pars æris. Et
 postquam purgaueris in præparatione
 conuersionis donec uideantur sicut,
 margaritæ in similitudine, tunc errare
 non poteris de cætero. Hæc est dealba-
 tio detegens dubium terre tue sitientis,

k

& hoc

& hoc per aquam nubium celestium,
 In hoc scilicet dicto demonstrato, osten-
 di tibi flores aureos, id est tincturam So-
 larem omnis floris, id est coloris con-
 uersi ad medium extremitatum, scilicet
 albi & nigri, uelut indumentum pauo-
 nis in similitudine. Hic enim est lapis,
 cui inest omnis color, secundum diuer-
 sas conuersiones eius in præparatione
 sua. In hoc igitur opere Sol ut rex, &
 dominus cœli, immittit spiritum, & uitam,
 Mercurius uero format spiracula. Est
 etenim acetum acerrimum, quod au-
 rum merum spiritum facit esse, ut dicit
 Pythagoras. Ipse est quo mediante fit cor-
 ruptio, & regeneratio eius. Luna uero
 sponsa Solis, spiritum seminis conce-
 ptum à sponso suo, illuminat, & sua fris-
 giditate & humiditate laborat ad ex-
 pellendum foetum ex his procreatum.
 In introitu uero residui numeri Stellarum
 scilicet quatuor, detecta est tibi im-
 pressio & imago in decoctione, quibus
 Planeta facit uirtutem Dei. Et hoc est
 quod dicit, decoctum à qualibet Stella
 singulariter, Scilicet Saturnus constrin-
 gen do,

gendo, & congelando sua frigiditate & siccitate, ipsam naturam in massa, Iupiter uero sua caliditate & humiditate digerendo, Mars uero sua caliditate & siccitate homogenea congregat, & heterogenea sequestrat, Venus uero frigiditate & humiditate, membra & imaginem disponit. Et sic nascitur Alchimia naturalis per principia naturalia, & per impressionem formæ scilicet naturalis, substantialis, ministrante artifice. Aes enim de se non habet nisi formas accidentales, sed iuuat naturam, disponendo principia, inducit formas substantiales. Et locus generationis, licet sit artificialis, tamē imitatur naturalem, quia est concavus, conclusus, in quo fumus principiorum naturalium, generatorum per naturam ratione caloris diurni, & continui, diu reflexus in se, & uaporaliter commixtus, congelatur in metallum, cuius est uapor secundum speciem, ex qua est radix. Ex his dictis patet solutio duorum argumentorum contra possibilitatem artis. Quorum unum est quod non habet ars inducere

knformas

formas substantiales, sed accidentales. Secundum est, quod locus naturalis debet esse principium generationis. Adducunt tamen dicentes metalla generari, secundum influentiam Planetarum, quę constellatio latet Alchimistas, quia oporteret eos in illo incipere operari, in quo natura cœlestis incipit mouere mineram. Quibus dicendum, quod motores cœlorum, quandocunq; & ubicunq; inueniunt materiam dispositam, habentē potentiam ad talem formam, tunc incipiunt mouere per impressiones suas ad illam formam, dummodo artifex coniungat actiua passiuis. Sol enim & homo generant hominem, nec tamen oportet quod homo generans hominem, præsciat impressiones Solis, scilicet conuenientibus principijs actiuis & passiuis, cum habilitate materiæ, Sol disponit, & monet ut cæteri Planeta, secundum distantiam localem ad orbem, tum licet omni tempore posset incipere opus, unum tamen tempus habilius est altero. Quia dicit Hermes in secundo libro de septem, Quod hoc elementum

mentum est humidum in uere & æsta-
te, oportet ergo ut sumatur inter istud et
illud scilicet 15. dies post introitum So-
lis in arietem, usq; ad introitum thauri.
Hoc enim tempore amplius augmen-
tabitur, & oportet destillare hunc lapi-
dem Sole existente in ariete, & in thau-
ro, hæc Hermes dixit. Sed Assiduius di-
cit, quod oportet poni lapidem istum
in uase suo, carente sectione in hyeme,
æstate, autumno & uere, & omnibus
anni diebus. Quia ut dicit Senior. Est
semen mundum, mundam habens be-
nedictionem, ex potentissimo enim ma-
sculo, & foemina generosa castissima
procreatur. Et huic semini nihil incon-
gruum est commixtum, & existit albis-
sima materia auri & argenti, ex purissi-
mo Mercurio & sulphure incombusti-
bili. Ideo quilibet Planeta imprimit
suam imaginem & impressionem sin-
gulariter, sicut & in foetum humanum,
donec perficitur. Sequitur. Hæc est per-
fectio coagulationis sine fallacia, & fas-
tus est Sol, id est Solaris minera perfe-
ctis statibus. Principium eius ignis est,

& in igne creuit, nec timet cinerem, id
 est testam cineris. Est & fixus non fu-
 gitivus, iungitur in corpore scilicet me-
 talli, usq; ad cor, id est in profundum,
 quia ex radice fixa scilicet ex Sole, qui
 est fons totius caloris & Planetarum
 rector, proficiscitur. Sequitur, Hic est fi-
 lius utilis & carior, id est, hic filius scili-
 cet lapis, cuius mater est uirgo, & non
 concubuit, & est uilissimus & carissi-
 mus. Et dicitur filius utilis, quia nullius
 præcij in oculis est, est omnis ignorans
 tis, hæc foemina est utilis, quia si dicere-
 tur ei hoc opus, uideretur esse falsum si-
 bi. Senior & est carissimus, quia sine eo
 non operatur natura, scilicet sine humi-
 do, Lapis enim Philosophorū aqueus
& humidus est, humor uero est utilissi-
mus, quia pedibus conculcatur, & est
carissimus, quia principium est gene-
rationis naturarum, & est ænigma sa-
pientum dictum istud. Preparatio er-
 go huius est difficilis, & occulta de-
 struens, quæ multos sapientes nudauit,
 nec est super eo lapide iter in opinionib;
 laborantium, & operantium, quia
 dicit

dicūt, infiniti sumunt radicem eius, & homines in uanum abierunt à radice huius scientiæ, & simile ei non possederunt, quod tamen nusquam currit in æstimationem eorum. Est itaq; difficilis errantibus & mirabilis, facilis scientibus, modicus, leuis, delectabilis, & propinquus. Intelligit autem ipsum ingeniosus. Est & subtilis ex hoc arbitrando, cum clarificati fuerint eius animi, ex libris relictis à græcis, quoniam nihil occultatur, præter præparationem eius, quæ est difficilior omnibus. Hoc est quod corruscat in Elixiri, quod hic detinctura incipit à potentia, id est à materia potenti aptissima, ad talem formam, & peruenit ad actum, id est formam auri & argenti, ad quam fuit in potentia. In talem enim metalli speciem congelatur humor, cuius est fumus, & uapor, quia simile non generatur, nisi ex sibi simili, per naturam. Deinde inuehitur author contra operarios uanos huius artis, nec radicem habentibus, nec præparationem ad minus, dicens. Omnis præparatio est bona illius rei,

præter hanc præparationem occultam
philosophorum: sed ipsi composuerunt
prohibitionem eius ab actu suo, quia
ipsi semper præparant, & nunquam
prosperantur. Quia ut dicit Morienes
ad regē. Scito quod terra, aut lapis, aut
ouum, aut sanguis, aut acetum, aut om-
nia huius ut sulphur, argentum uiuum,
Auripigmentum, falsa, ad hoc magiste-
rium sunt inutilia, et malum exitum ha-
bentia, et homines sepe hæc omnia res-
runt, et coquunt, et à sua decoctione ex-
trahunt, et extractum sepeliunt, et iuxta
suam opinionem benefacere credunt.
Et ut error eorum magis confirmetur,
et ne desperent hoc quod querunt, ne-
queunt, sed sperant inuenire. Et de com-
positione librorum falsorum dicit Se-
nior. Composuit enim librum suum,
opinans quod intellexit illud occultum
mysticum, et ipse nec scit, nec intelligit
litteram unam ex his quæ composuit
in libro suo de libris Philosophorum
remotus. Et si queratur ab eo, ex ipsis
respondet per similitudinem, et si com-
probetur ei, defendit se per cauillationes,
nes,

nes, & similitudines uanas. Sequitur in re firmata, id est in radice artis firma, preparatio eorum facta est ignota, quia non habent esse, & si habent radicem, non habent eius præparationem, propter hoc non cognoscunt. Omnis animus sequens concupiscentiã, id est opinionẽ suam uanam, fluit, id est fluctuat, & diuagatur per diuersas uias erroneas, ita quod ultimo dicant. Præparauimus eum cum omni præparatione, nec adepti sumus, & cum scientia fecimus illum, & cū præparationibus suis sapienter operati sumus. Et propter hoc sunt stultis stultiores, quia præparant illud quod nō habet tincturam in se ex omni re, quæ tendit ad nihilum, & infimum, & credunt bene facere, & nihil acquirunt præter labores, & propter hoc sunt inflati in possibilitate artis, & excœcati sunt à ueritate. Dixerunt antiqui sapientes. Hic author deridet superbiam Alchimistarum Philosophorum, operantium in rebus fœtidis. Dixerunt antiqui sapientes de tali operatione. Hircus est, id est superbus & olens fœ-

k v tidior

fidior hirco, ex oleis capillorum, & ster-
corum, & menstruorum, & multorum
alium foetidorum, combustibilium la-
borant, & non recognoscunt radices
scientiæ, nec præparationem eius uel
sic, non recognoscunt homines quod
decipiunt in ignominiam illius. Talis
operator conuenit, id est aptus est, apud
considerantem, id est Philosophum &
uidentē, id est Prophetam, de quo cum
se intromittit scientia talis, inquam ma-
gis conuenit, id est aptus est, ad aran-
dum, id est ad pascendum cum Came-
lis, id est conuenientior est rustico uel
pastore, quam Philosophiæ huic, quæ
tantum à Deo habet esse, per inspiratio-
nem humilibus & iustis. Sequitur. Su-
perbus enim scilicet ex eo hircus iste,
quod dicitur sciens, & tamen non est.
Quibusdā enim magis opere præcium
est uideri sapiens esse, quam esse, & nō
uideri, ut dicitur in Elenchis, sic etiam
iste superbit quod creditur, & dicitur
esse sapiens & sciens, & quod omnis
sciens nouit quantum erret in illo. Vul-
gus, id est operator uulgaris, habens o-
culos

culos mentales, clausos, id est obnubilentos, dormit, id est somniatur, quia imaginationes fantasticas, & uanas habet, in rebus uanis. Cuius scilicet uulgi barba, id est operis uas, conuenit pueris id est ludo puerorum. Dicitur enim in Seniore, quod utilitas quam intendis, non est, nisi apud dominos barbæ, id est domorum. Et iterum dicit, quod genitum eorum est in barba, id est in domo dominorum, uel potest esse alia derisio talis, quia antiquitus sapientes, in signum maturitatis, barbati incedebant, cuius barba, id est sapientia conuenit pueris, id est stultis, Vel potest esse sensus ex simili, quod illudunt homines tales falsidici, sicut pueri trahunt barbas dormientium, illudentes eis. Sequitur. Si hi habuerint rem, id est radicem scientiæ, non inueniunt eius præparationem, & res artis non perficitur, nisi cum præparatione, & hoc est, quod quarunt, & omnis opinio eorum, præter illam, fallax est. Attraxerunt ignorantes in funiculis, id est per deceptiones, & demonstrationes suas uanas. Transmutant
enim

enim in apparentia Lunā in cuprum,
& aurum in aliam speciem coloris fantas-
tasticam, & cum in ignem ueniunt, re-
uertuntur in formam Solis & Lunæ,
sicut prius fuerunt, & ignorantes cre-
dunt quod fecerunt eis aurum & argen-
tum. Aut amalgamata faciunt Solis &
Lunę cum Mercurio, & promittunt eis
tingere & coagulare Mercurium in So-
lem & Lunam, & per limaturas auri &
argenti distillatores attrahunt, ignoran-
tes, & decipientes. Sequitur. Ignorans
ferit colloquintidā, & sperat inde com-
medere mel, sed quando quod sperauit
non uiderit, redit ad agnitionem suam,
& extendit, id est magnificat, & confor-
tat errorem suum, & dicit hoc esse ex
infortunio. Similiter isti de capillis, &
de urina, & illi de stercore, & illi de o-
uīs, & uentribus concharum, & san-
guine, ea pro seminibus, & radicibus
auri, & argenti seminant, in quibus nul-
la proportio est, nec potentia parua ad
actum illorum, & reiterant operationes
insistentes diuersis modis, et tamē nun-
quam proficiunt, dicentes hoc esse ex
infor-

infortunio nostro, nō ex materia rerum
uanarum, nec operationibus suis falsis.
Templa id est corpora Alchimistarum
uulgarium, quę uidentur esse templum
sapientię maioris, ornata, id est uestita
indumentis, sicut locuti fuerunt, de arte
sulphuris & arsenici, & eorum deco-
ctionibus, & in pigmentis, & urinis. Et
si locuti fuerint de capitellis ouorum, &
stercorum, & capillorum, & consimili-
bus quibus maculantur, ut dicimus, hir-
ci sunt, qui cum foetore montana con-
scendunt per deuia. Sic isti Philosophan-
tur, componētes libros foetidos, in qui-
bus nulla est utilitas, nisi de perditione
temporis, & expensę, de quibus supers-
biunt. Deinde inquisitiue dicit auctor,
interrogando qua de re, id est ob quam
causam dictum est ab istis doctoribus,
in multis, nunc in hoc, nunc in illo la-
bore, scilicet in testis capitem, id est in
ossibus capitis, et carne, cerebro, capil-
lis, et in ouis gallinarum, et scorpionū,
et in utribus et in testudinibus conchi-
lium, id est concharum, cum tamen ue-
ritas sit sine diuersitate in una re, et una
dispo-

dispositione, et uno actu scilicet decoquendi, Vnde Morienes ad regē. Hoc mysterium totum ex una re, et una uia persistit, et unica dispositione perficitur, et author respondet quæstioni, dicens. Nonne hoc est ex paucitate æquitatis dictum ignorantium, et uituperatorū. Et reprobatur eos per quandam quæstionem, et solutionē eius manifestam, dicens. Si diceret quod ouis peperit homines, aut grana tritici fructificabant galbanos, aut palma portauit mala granata, aut uolatilia cœli parturirēt pisces aquarum. Ipsi responderent falsum dicis, et dixisti. Deinde soluit dicens aut non generant res nisi similia, aut non fructificant res nisi fructus suos, nonne conuertentur à sua ignorantia? Dixerunt quod pater auri et argenti, sit animal terræ et maris, uel homo, id est pars hominis, ut capilli, sanguis, menstruū, secundina. Et quidam dixerunt in arboribus, id est plantis et herbis. Et quidam in lapidibus, ut arsenicis et alijs mineralibus, alienati sunt, à ueritate scientiæ, ex his erroribus ex credulitate res

rum incertarum, remouerunt à se laudabilia nota, id est desiderata, scilicet stationem scientiæ, id est stabilem scientiam, et mineram eius. Etenim res eius est manifesta in oculis uirorum et mulierum, rectis, de habentibus oculos iustos. Et quidam libri habent masculinos oculos, id est procaces et uagos, qui etiam cognoscuntur ex oculis perfectorum hominum. Sic et ex libris, et intellectibus uirorum et mulierum hanc scientiā, scientium per Prophetas suos, quorum intellectum nullus illorum audet, nec potest exponere. Manifesta est res quæ est uagæ mentis et intellectus instabilis super res uagas nō fixas, multimodas, cum tamen ueritas artis sit sine diuersitate. Probatio quod sit sine diuersitate, quia est res una. Vnde Senior dicit inferius de lapide artis, scilicet de aqua, auctoritate artis. Aqua non conglutinatur, nisi cum simili sulphure sui, nec inuenitur in re aliquid simile sulphuris sui, nisi in hoc, quod ex eo est, scilicet Sole, qui est ex humido albo aquoso. Et Hermes. Non conuenit rei,
id

id est aquæ, nisi quod propinquius est ei ex natura sua. Et generaliter nulla proles est similis ei, ex quo non est, humiditas autem est ei similis ex natura sua, et est ex Dominio Lunæ. Pinguedo autem est ex dominio Solis. Et subdit Senior, Lapis ergo sapientum ex se ipso, et in se ipso perficitur. Est enim arbor, cuius rami, et folia, et flores, et fructus sunt ex ea, et per eam, et ad eam, et ipsa est tota, uel totum, et non aliud. Et subdit. Et similiter dico uobis quod nunquam quod aliud non generat ex se, nisi cum eo, quod ex eo est, et specie sua, quod est homogeneum ipsius. Similiter Adam et Eua, et omnium hominum genus, ergo omnis res conuenit cum suo simili et propinquo, secundum speciem suam, et similiter carnes ex carnibus generatur, et tinctura metallorum, ex metallis. Et subdit. Incipe ergo in nomine Domini nostri Iesu Christi, et cognosce naturam eius. Est enim à radice materiæ suæ, quod est in eodem et de eodem, nec ingreditur aliud super eo, quod non sit etiam ab eo. Et est radix eius,

eius, scilicet Mercurius. Similiter Mercurius est ab eo, & hoc est de quo extrahitur, & est in eo, et ex eo, et per eum. Omnia ista significant lapidem suum, qui unus est, id est singularis, et non potest esse quin uerba repetantur frequenter eadem, propter expositionem, et testimonium Philosophorū. Ecce quam lucide dicunt Philosophi, et ignorantes oblique ad illud intendunt oculos mentis. Et Geber dicit, Necesse est artificem constantis esse uoluntatis, & non modo hoc, modo id attentare præsumat, quia in rerum multitudine ars nostra non perficitur. Est enim lapis unus, medicina una, in quo magisterium totum consistit, cui non addimus rem extraneam aliquā, nec minuimus, nisi quod in præparatione superflua, id est frigidum & humidum remouemus, quæ denigrant opus & destruunt. Sapientes doctrinam plene tradiderunt, pro posse suo demonstrantes, sed stulti non intelligunt. Sequitur. Per Deum, si consideraueris Stellas, id est Planetas erraticas, id est metallorum corpora, non

est inter nos, scilicet Philosophos, differentia, id est diuersitas, in hoc quod opinantur, id est de arte opinantur, quia ex his metallis, & per hoc præparant sapientes lapidem suum, in quibus est Mercurius, & sulphur fixum incombustibile per naturā rectificatum. Et propter hoc præparatio nostra surgit per seras, & clauēs aperientes seraturas, id est problemata obscurata. Per Deum, si porrecta fuerit ad eam, scilicet præparationem sapientum palma, id est manualis operatio, non reuertetur ad eundem uacua, sed locupletata thesauro incomparabili, tamen pro se in mundo, id est hominibus mundanis, si absq̃ uera præparatione per aspectum, id est intellectum uituperatum, & assignationē erroneam fit, manus reuertetur uacua. Et præparatio ignorantium cōtinuans artem annihilat occupatum in eo, nec scit, nec fit prouentio artis, nec clauis, nec seras, id est proplemata sapientum, neq̃ scit quod coagulans mittat tincturam, neq̃ peruenit ad prouentum. Et ista nostra præparatio sapientum est largi

gi muneris, habēs labores solutionis. Et quidquid figitur ex duobus, id est ex humiditate metallica duorum luminarium sine alio extraneo, ab eisdem fixatur, seu fit existens suo, scilicet genere. Vnde Hermes. Tres facies in uno uidi patre: Et bene dixit, quod ex uno sunt, licet habeant partes elementales, ut aquam & terram, ignem, & aërem, quæ tamen omnia ita sunt uehementissime complexionata, quod minimum elementi unius, est cum minimo elementi alterius, quod per nullum artificium possent separari, propter compositiones tam fortes ipsorum, unde subdit auctor. Pars inscientiæ absq; partibus, id est sine diuersitate, & factum est totum totius, id est unum unius, quia totum est ex eo, & non ex alio. Sicut sartor ex ipso panno, partes format diuersas, ut plicas & manicas, girones, & thorale, quorum ipsa principalis materia est pannus, & textor cum eisdem filis pannum componit, de quibus est stamen. Sic & hoc magisterium est unum per se, nec alio indiget, ut dicitur in Morie

ne ibidē. Sequitur. Oculi scilicet intellectuales, accipiantur à figuris Senioris, cum scientiam respicias ad radices, cum ramis separatam, duplicata conjunctione, & ligatura duarum auium, in causa, qualiter prohibetur una per aliam ab ascensu. Et una est sine plumis, propter ponderositatem, scilicet terra, sed aqua habet plumas. Et utrunq; est sulphur & retinaculum alterius, & sunt duo argenta uiua. Et subdit. Hoc est sulphur rubeum, scilicet aqua, quæ non habet in actu suo finem, quia tingit in infinitum, & nomina & cognomina, id est pluralitas nominum in hac arte excœcauerunt uidentes in libris suis, unde exanimauerunt scientias erroris, excæcati multitudinē nominum, hoc scilicet sulphur nostrum, uel hæc aqua nostra, est tinctum, & tingens hoc scilicet sulphur est, quod super quolibet igne est durans, scilicet seminum arboris oliuarum, & aliarum quando uicinatur igni bestiarum, continue duranti est uenenum, id est Icur corporum. Omne uenenum est in eo, id est omnis
 medicina

medicina latans, id est omnē morbum
corporum, & hominum, & metallorū
corrigenſ. Et factum eſt hoc ſulphur
uelut Lunare, habens ſplendorem, ſci-
licet Solarem. Abſciſæ ſunt ab eo ſcili-
cet ſulphure, ceteræ pennæ, & alæ, id eſt
ſpiritus, & ſpiritus eſſe eſt manens, &
non recedens, id eſt fixum. Ad ſuperio-
ra enim anima eius uolat, propter ſimi-
litudinē ſuam, id eſt humiditatem me-
tallinam, cōformem, & unigeneam ſul-
phuri rubro. Tunc lucerna fixa cum
habente, ſcilicet alas, & cum lucerna
Lunari aſcendit in ſtatum, id eſt in ter-
minum. Aſcendit ab eo anima eius &
exaltatur ad cœlum, id eſt ad ſpiritus,
& fit Sol oriens, id eſt rubeus, in Luna
crescente, in naturam Solarem. Et tunc
lucerna duorū luminum, id eſt aqua
uitæ, ad ipſum unde orta fuerat, reuer-
tetur, ſcilicet in terram, & uileſcit, & hu-
miliatur, & putreſcit, & figitur amanti
eum, id eſt ſulphur terreum. Diſpenſa
ergo duo luminaria, quæ aqua ex duo-
bus corporibus, & naturis eſt, uel ſic di-
ſpenſa duo luminaria, ſcilicet Solem &

Lunam , & utraq; littera est bona, sed
 secunda est melior. Et facta est illa aqua
 una, habens in se duo lumina. Sicut ui-
 demus Solem cum duobus radijs in fi-
 gura , significantem coniunctionem
 duorum luminarium radicantium su-
 per cinere mortuo, & pluentes, & reui-
 uiscit, quod fuerat morti deditum, sicut
 post magnam inopiam, quando mor-
 tuus est, id est depauperatus, resurgit. Et
 consimile dixit alter. Si nudus ascen-
 dero in coelum , & uestitus ueniam in
 terram , complebo omnem mineram.
 Hæc est soror, & hic est frater, id est ma-
 sculus & foemina, sunt unius generis.
 Indurauerunt aquam , & desponsaue-
 runt masculum & foeminam in aqua,
 & totum in terra , & tamen subtilitate
 præparationis, id est igne æquali, len-
 to , non excedente calorem cœlestem,
 fixerunt eos. Sed postquam facta est
 conceptio, uolare fecerunt scilicet geni-
 tum, & fuerunt in domibus montium,
 scilicet animæ parentum, significat cres-
 centē Lunam, crescente lumine ma-
 iori. Et duas aues, significat ex eo, id est
 duos

duos spiritus, uel duas animas, duorum
luminarium ex gre. Vt enim Morienes
dicit. Opus hoc assimulatur creationi
hominis, quia primo est coitus. Deinde
conceptio, deinde impregnatio, postea
ortus, ultimo nutritio. Et Marcus dicit,
conciipiunt in balneis, significat calo-
rem lentum & humidū balneorum, in
quibus sudat lapis in principio dissolu-
tionis sue, paulatim, & paulatim, & pa-
riunt in aëre, significat superiorem tha-
lamum, scilicet alembici. Quia genera-
tio huius tincturæ est in aëre alembici,
superiori, & gradiuntur super mare, &
manent in montibus & sepulchris suis.
Et subdit idem, & proijcient semen su-
per marmore simulachrorū, & in aqua
sibi simili deifica, & uenient corui uo-
lantes, & cadunt super illud simulacrū.
Intendit nigredinem, quæ est flos aeris
aureus per coruos. Deinde uolabunt
super cacumina montium, ad quæ ne-
mo potest ascendere, id est ad superiorē
partem alembici conclusam undiq̃, &
dealbabuntur ibi. Respice præparatio-
nem primam eius, & cogita hanc, quæ
est

est spirituum extractio omnium de corpore, & ipsorum mundificatio in aqua sua. Et respice Solem, & soles duos, id est Solem cum uno radio, & cum duobus radijs. Et hæc est ultima præparatio, scilicet spirituum cum corpore suo, cum contritione, & assatione multipliciter reiteratis, donec uideas illa quæ quæris in ea. Et dicit, quod secunda & ultima præparatio est ex tribus scilicet falsaturis, uel terris scilicet terra foliorum, terra margaritarum, & tertia terra auri. Vel ex tribus, id est ex trinitate Lapidis. Et sunt tres compositiones rubei lapidis habentis splendorem. Glosa, Gratianus dicit quatuor sunt Elementa, & triplex elementatum minerale. In terra tamē uegetabile partim in terra, secundum radicem, & partim supra terram, secundum herbam. Et animale omnino super terram gradiens. Secundum Morienem terræ sunt tres tertiæ huius artis, prima est aqua uitæ præparatio post corporis putrefactionem. Secunda tertia est secunda dealbatio. Tertia tertia est animæ cum corpore coniunctio.

¶tio. Vel secundum Seniores tres sunt
terræ, scilicet foliorum, margaritarum,
& auri. Quatuor sunt elementa, sunt
quinq; elementata, quia calidum frigi-
dum humidum & siccum sunt in terra,
& quinta essentia, nec calida, nec frigi-
da, nec humida, nec sicca, sed medium
horum. Et hoc iam prius expositum
est, de numero principiorum artis. Qui-
dam enim in uno, quidam in duobus,
quidam in tribus, quidam in quatuor,
quidam in quinq; dicunt, & omnes be-
ne dicunt. Hec autem omnino non im-
pelluntur, sed sponte sibi congaudent,
quia sicut homogænea, unde natura na-
turæ congaudet, natura naturam con-
tinet, & natura naturam uincit. Tertia
est ex duobus corporibus principalibus,
& aqua triplex, aëris, & ignis, &
aquæ natura, & omnia unum, quia
sunt ex uno, & Sol simplex, & Soles
duo, id est cum duobus radijs contriti
in terra non ultra ascendunt, sed figun-
tur in ea. Triplex est anima habens
projectionem tingentem, scilicet anima
Solaris & anima Lunarís, & tinctura

sulphuris albi, humidī, & sunt unum de
 eodem. Virtus superioris, scilicet aquæ
 vitæ, id est tincturæ, & uirtus inferioris,
 id est terræ, sunt simul similitæ naturæ,
 quia eadem generatione generantur,
 & corrumpuntur. Eorum autem cor-
 ruptio, est ipsorum putrefactio, quæ totā
 generans naturam, in melius dispo-
 nit. Quia, ut dicit Morienes ad regem,
quod tota fortitudo huius magisterij
non est, nisi post putredinem, quia nun-
quam fuit aliquod animatum aut nati-
uitate æditum, nisi post putrefactionē.
 Si enim putridum non fuerit, non fun-
 detur, neq; soluetur, & si solutum non
 fuerit, ad nihilum reuertetur. Sequitur.
 Dixit Hermes, corona factum est resi-
 duū, id est reliquiæ huius aquæ diuinæ,
 quæ non prætermittit rem, id est terram,
 ratam & fixam, in qua sunt tenebræ, id
 est nigredo. Secunda in secundo opere,
 scilicet per residuum huius aquæ imbi-
 bendæ, summè dealbabitur, & hoc est
 quod dicit, scilicet uiuificat eam, scilicet
 terram, occidens, id est humor pluuiæ,
 & uiuificat duo tertia terræ, scilicet al-
 bum

bum & rubeum , & tertium tertiæ est combustum. Notat tria tertia terræ uiuificandæ , scilicet terram foliorum , & terram margaritarum , & terram auri. Et prima tertia est combustum quid , quia flores tincturæ , animæ sunt extræctæ , cum illa aqua pura congregata est , in illa terra , ut dicit Anaxagoras in libro quarto , quia spissum omnium elementorum coagulatur in terra. Sicut uides imaginem eius depictam in Sole , cum duobus radijs Planete super terram. Id uero quod remansit de tinctura in terra congregata , non est in aperto , id est , non apparet eo modo sicut ante præparationem fuit , scilicet ut non uideamus in manibus puerorum de cætero , sed est thesaurus inapprætiabilis sapientũ. Quia ut dicit Socrates. Dispositio operis , est ludus puerorum , scilicet ante præparationem , in præparatione autem , ocium & opus mulierũ , scilicet coquere. Vnde quidam Philosophus dicit , quod hunc lapidem pueri portant in manibus , quorum est silentium post clamores. Et in his dictis

Philos

Philosophorum est sera & sera infra seram aptata, id est obscuritas obscuratur obscuritate, quia typus & figura in tropo, clavis eius, & una ex eis, quia una uia, una dispositio, una actio. Deinde ponit in Carmine suo in fine, pondus primum. Scito filii Radices sunt non minus quam tres, id est tertia dimidia Luna cum eo scilicet Sole, ad illud, id est humidum aqueum, hoc proicitur ignorando, id est occultando, quod in eo lapide est, ex operibus, quia nihil occultauerunt, nisi preparationem eius. Vnde ignorando non sumitur active, quia magister tenetur scire operationem, scilicet passive, id est non notifico alijs indignis, scit enim Deus protector hominis, cui uult inspirare, & a quo uult celare. Comparete igitur figuras expositioni, quia non habemus imaginem preter picturam tabulae Senioris, & uidebit hoc habens considerationem, & discretionem clarius quam Solem radiantem, cum iusticia, non cum iniusticia in disputatione. Nota quod dicit Morienes ad Regem in Dialogo suo.

Si

Si sapientes qui post antiquos Philosophos, & Prophetas fuerunt, suas expositiones de qualitate uasis in quo conficerent, non inuenissent, posterius nunquam ad huius magisterij perfectionem peruenire potuissent. Igitur de qualitate uasis, tuæ commendo memoriæ. Gratianus dicit. In primo gradu expediunt uasa metallica. In secundo gradu uitrea, in tertio testea, id est in primo opere sit uas metallicum, coagulatione uitreum, in fixatione testum. Forma autem omnium sit sphaerica inferius ad medium dimidiæ Lunæ, & altum secundum quantitatem materiæ. Antiquorum tamen quidam in uitreis uasis perfecerunt, sed talia uitra non sunt apud nos, nisi si consimilia inueniantur. Quidam antiquorum in testeo uase totum terminauerunt opus. Vt Zenon. Debet enim esse uas lapideum molare, forte, non porosum, bene decoctum, quale habent uitrearum in quibus liquescunt uitra. Hoc enim uas quod eis durat sex hebdomadas, bene durat in arte sex annos, quia ars non habet calorem excessiuium,
spirituas

Spiritualem autem glebam habet, quæ
 non liquefcit in igne, sicut communis
gluti figularum gleba, sed resistit igni
fortis existens compositionis, & den-
 sum non porosum, nec potest ex
 altero quolibet lapide, uas artis fieri,
 quia alter lapis non maneret in igne,
 sed scinderetur, paucis exceptis. Ergo
 debet esse ex lapide cocto. Sic autē fiat
 tale uas. Accipiat^r gleba dicta & ex-
 iccet^r, deinde conteratur, & eijcientur
 lapides, & ligna, & terra aliena, et quid-
 quid est alterius naturæ in ipsis, uel ab
 ipsis. Deinde pars ferè media cremetur
 igne, ut lapidescat, quam contere mo-
 lando subtiliter, & cribrando, & cum
 isto molito conficias glebam loco are-
 næ, & bene commisce quod sit satis ter-
 nax, & de isto fac uas, & decoquatur in
 igne, & deuitreari permittas intus ui-
 tro forti quod non scindatur, nec debet
 deuitreari uitro plumbi, sed cineris, &
 fiat sibi coopertorium eiusdem generis
 sine spiraculo. Est enim uas, quod nec
 est cucurbita, nec alembicus. Verum
 uas ex duobus lapidibus unius gene-
 ris,

ris, ut Kalid dicit filius Ysidis. Nota
quod nullum metallū expedit pro uase
nostro nisi ferrum limpīdum, bene di-
gestum, nullum enim aliud duraret. A-
qua etenim nostra ferro non commisce-
tur, unde Rasis in libro luminum dicit,
Si in ferro exaltatum fuerit, salutē con-
fert. Et prius dixit, quod non potest ex-
cogitari compēdiosius instrumentum,
dicens. Potissima tamē ad distillandum
administratio. Et inter cetera compen-
diosius uas ferreum exigit, & ex limpi-
dissima factum materia, & in hoc uitrū
præcellens, quod frangi non potest. Et
pro certo breuiter terminaretur primū
opus in hoc uase, quia supra lampadis
ignem cito absolueretur putrefactio &
corporis solutio. Et sicut dictum est a-
pud expertos, unum solum uas requis-
ritur. Sed apud inquirentes, plura, & sin-
gulariter preparantur, & unum in reli-
quo uase experitur, & examinatur, sed
tunc nota quod debent esse eiusdem
spissitudinis, & tantum in uno de ma-
teria quantū in alio, & ponatur ut ignis
æqualiter agat in ipsa, & sit æqualis ex-
positio.

positionis in furno, ut quatuor digitis aut paulò plus excedant & intus æqualiter pendeant, ut ignis æqualiter eis deferuiat lumen. Si autem sit uas uitreum locetur æqualiter unum sicut alterum ex gleba priori, & limo. Fornacem facias de gleba communi luti figulorum communiter facta in spissitudine trium digitorum, & altitudine ulnæ capitalis & latitudine palmæ bonæ, ita quod ignis flamma sua non tangat fundum uasis, & quod libere deferat calorem æqualiter ad omnes partes. Habeant etiam respiracula trium uel quatuor foraminum. Sit autem furnus æqualiter elatus, et in summo suppone ei rotam factam de bona gleba in spissitudine duorum digitorum uel amplius paulò, quæ rota habeat in medio foramen unum uel duo. Et nota quod non totum simul ponatur in præparatione, sicut apud expertos, scilicet in parte experietur, quod in toto errare non contingat, uel duo in quibus pendeant uasa tua. Et bona cautela est quod non augeas ignis gradus duplo priore, sicut docet

Nodanus,

Nodanus, sed in medietate, ut scilicet in primo gradu sit libra, in secundo gradu, sit libra cum dimidia &c. Per lentum enim ignem non errabis, sed per excessionem corrumpes, licet prolixiori tempore coquitur lento, quam acuto. Tollerabilius est autem sub moderatione prorogare, quam sub excessu irreuocabiliter peccare. Nota etiam cum quibus partibus acetii citius soluitur Rebis in aquam, sed prolixius exsiccatur, & figitur. Et hic communis est modus, & doctrina Philosophorum. Experti uero superfuderunt aquam, ut superemineret tribus digitis, secundum quod eis uidebatur bonum. Si uero septem partes, aut citra sumantur pauciores, sed tardius soluitur corpus aeris. Plus enim agunt nouem partes, quam sex uel septem, sed citius exsiccantur pauciora, quam plura, et citius figuntur. Et quidquid potest uirtus in uno opere, hoc poterit duplex uirtus modico tempore secundum Philosophum, dummodo sit æqualis comparatio proportionis agentis ad passum. Ad eius perfectionē

m

pro-

producēdam, Vñ est quod legitur uer-
 rius 21. (alius 61. dies habet) dies pro so-
 lutione, pro ducatu primo 13. dies, pro
 cōplemento secundo 40. dies, secundū
 quod natura & ignis te docebunt. Se-
quere naturam eius, secundum signa
& clauē traditas, & errare non permit-
 tent. Scit enim pugnam aquæ & ignis,
 & prolixitatem coquendi ut dicit Affis-
 duus, donec uisui patefiat, ita quod is-
 plius operis imitatio te doceat operari.
 Est enim rectissima norma & formula
 huius artis. Sumatur ergo lapis humi-
 dus & albus, bene fermentatus, & cum
 una tertia de nouem abluatur, & putres-
 fiat paulatim & paulatim, partem post
 partem, donec dealbetur in 150. diebus
 id est 21. diebus, unius nominis, & hoc
 secundum Seniozem. Dicit enim pri-
 mum opus, luminare est abluere, deal-
 bare, & putrefacere 150. diebus, & hæc
 est dealbatio totius, & fuga tenebrarum
 ab ea. Et forte apparebit albedo in 70.
 diebus, id est 10. hebdomadis, & duo-
 bus diebus, uel in 4. hebdomadis uni-
 uersaliter. Sed subdit, Nec approbatur
 apud

apud eos hoc, sed primum est melius,
quia significat temperantiam, & boni-
tatem ignis. Secundum autem, & ter-
tium, intensiorem ignis, & corruptio-
nem operis. Nota idem uult, scilicet Mo-
rienes, quod albedo quæ est primum
opus & fundamentum rubedinis in 21.
die peragatur, & duobus diebus. Ulti-
mo subtus & supra fortem ignem dans
do, & erunt similiter 23. dies. Sicut Se-
nior dicit. Et docet Morienes cum quar-
ta parte imbibere, in prima expositio-
ne, donec ad octauam partem tincturæ
redigantur, id est in tertium. Item dicit
Anthonius in Turba. Extinguite calor-
is tertiam partem, id est octo, & de ace-
to si fuerint 24. est eiusdem aceti, et cum
quarta parte per tres dies assare præci-
pit. Et 7. erunt assationes, & iterum ul-
terius cum quarta parte, donec album
& fixum fiat, per duos dies subtus &
supra administrando ignem. Isti igitur
duo concordant in opere. Eadem est
intentio Rasis, septies assat, & iterum
assat, & humectat donec candidum fiat,
& ignem non fugiat, & tunc cum aqua

m ij sua

sua dissoluit, & coagulat & tingit. Et dicit in triduo scilicet unam fieri distillationem, & coctionem rectissimam, & perfectam. Et subdit. Quamvis triduo conterere mandamus, dies, aut pars diei sufficit, & in fine operis, cum tinctura completa est, dicitur numerum dierum inhumationis complevisse, tamen 21. dierum spatium & transmutatio coctionem exsoluit promissam. Et iste tertius Philosophus cum prædictis concordat. Et nota si una tertia in tot diebus completur, duæ tertiæ residui in duplici tempore complebuntur, & in 42. diebus. Et hoc dicit. Mundus & Anthonius & Zenon & plures Philosophi, ita quod in octavo die totum terminatur opus, quia decoctio 21. die, ut dicit Hermes, & multi alij, & dealbatur terra in alijs 20. diebus & uno. Et in Allegorijs, anima decoquitur 40. diebus. Sicut in uulua sperma moratur, & ita resurget propositum. Et eadem uia est ad rubeum, sicut ad album, nec potest perueniri ad rubeum, nisi prius dealbetur complete, & fixe. Quæ dealbatio est
funda-

fundamentum secundi operis, & primum opus est, extractio tincturarum, deseruit istis duobus operibus, quæ sunt unum opus, & si non esset fixum post albedinem, iteretur decoctio, donec sic contingat in igne fortiori, quia quod fixum fuerit, fixum redibit. Et quanquam isti periti Philosophi breviores alijs posuerunt terminum dealbandi. Tamen communiter Philosophi in Turba 40. diebus iusserunt regi utrunq; opus. Mundus scilicet docet primo 40. diebus regere, & quando tota aqua est imbibita, iterum docet 40. diebus spiritum incorporari, & cum corpore spirituari. Idem docet Pantofilus 40. diebus dealbare. Et Theophilus dicit, quod borra sapientum æs liquescit, & uelut in aquam fluxibilem uertit, eo quod oportet nos æs in laminas tenues producere. Deinde cum ueneno coquere ad 7. in duobus, 7. ad 7. id est, per 21. dies, dicitur in ænigmatibus Turbe. Et quia nigredo prima secundum Pantophylum in Turba nisi 40. diebus durat, subiunxit Theophilus. Et

m in in sua

in sua coquite aqua 42. diebus. Deinde
aperite uas & inuenietis æs, in argen-
tum uiuum uersum. Diuidentes igitur
hanc aquam in duo æqualia, alteram
partem, coquite 40. diebus, donec fiat
flos candidus, ut flos salis in suo splen-
dore, & choruscatione, & iterum docet
coquere alteram partem, donec crocus
fiat, & donec decoctione & aqua con-
teratur, & fiat simile quiddam Syrupo
granatorum. Similiter Belus dicit, ma-
iorem propinquitatem esse inter æs &
aquam, quam inter magnetem & fer-
rum, & iubet posteros coquere argen-
tum uiuum, quod est uis masculi cum
corpore, donec liquefiat, ut aqua fluxi-
bilis, et aquam docet diuidere in duas
partes, quarum prima medietate ad li-
quefaciendum et coquendum utitur.
Secunda uero medietate, ad mundan-
dum combustum, et suum socium quæ
unum factæ sunt, imbibere septies, do-
nec ab omni coinquinatione munden-
tur, & fiat terra, Et subdit, Scitote
quod 40. diebus ipsum totum in terrā
uertitur. Similiter Victimerus dicit,
Aquam

Aquam diuide in duas partes, quarum altera parte, æs oportet comburere. Illud enim æs immisſum in illam aquā, fermentum dicitur auri. Tunc oportet uas reſidua aqua ſepties imbibere uſq; bibat totam aquam, ac cum toto humore deſiccato, in terram uertatur aridam. Deinde in accenſo ponantur igne 40. diebus, quouſq; putrefiunt, eiufq; colores appareant. Idem dicit Bonellus. Aquam diuide in duas partes, quarum altera parte corpus comburite, id eſt dealbate, ſecundū Lucam in Turba, qui dicit, comburere eſt dealbare. Altera uero parte putrefacite. Scitote quod totum regimen non fit, niſi in aqua. Accipe ergo æs noſtrū, et cum prima parte ſua imponite uaſi, et coquite 41. diebus, et ab omni immundicia mundate, et coquite, donec finiantur dies eius, et lapis fiet humore carens. Deinde coquite donec non reſtat niſi ſex. Deinde munda abluite aqua ſepties, qua finita, dimittite ipſum putrefieri in ſuo uaſe, donec deſiderabiliter uobis appareat propoſitum, et caute ne ab aquis ipſum ſe-

m iij parare

parare faciatis, ne inficiatur, et pereat,
 quod in uase est. Et ante hec omnia cir-
 ca principium huius capituli dicit Bo-
 nellus. Omnia decoquite lento igne, do-
 nec omnia que in uase sunt, aqua fiant.
 Namque calore ei adueniente Dei nutu,
 aqua fient. Videntes itaque nigredinem
illam in minerali aqua, scitote corpus
liquefactum esse iam, tunc suo uasi im-
ponite, et 40. diebus coquite usque aceti
et mellis bibat humores. Et quidam des-
 tegunt ipsum in quolibet 7. dierum, uel
 10. noctibus transactis, in quibus mera
 uidetur aqua usque in 40. dierum perfe-
 ctionem. Tunc enim bibit amoris de-
coctionem. Iterum abluite ipsum, et
 priuate nigredine usque terra fiat, et hu-
 mor pereat, et lapis tactu siccus existat,
 Item Ephistus ait. Iubeo quod dealba-
 tio non fit, nisi decoctione Ethelie te-
 rendo et imbibendo æs frequentissime
 tractando, non autem simul fundite a-
 quam, ne lixir submergatur. Arescente
 igitur humore, et in puluerem uerso
 40. diebus ipsum dimittite, donec appa-
 reant colores à Philosophis descripti.
 Et

Et Pandophilus iubet coquere, donec totum nigrum fiat, quę nigredo 40. durat diebus, deinde in alumine fixo, & croco docet imbibere 40. diebus, donec tertia pars consumatur. Item Athanius 42. diebus iubet, & iterum à decimo die Septembris usq; ad decimum diem librę, dicit opus secundum fieri. Senior uero uult, quod albedo reuolui incipiat ultra 150. diebus, & similiter Rasis. Mosrienes uero primo docet 21. diebus fieri dealbationem completam, dicit. O Rex si in eo album firmatum conspexeris, si totum tuum regnum & homines uen didisses, opus hoc non compensares. Rasis in libro luminum dicit de operis regimine. Sic tandem alternatim assare & adaquare conuenit, ut nec fugiat ignem, nec fumum emittat. Et post pauca sic tradit regimen, dicit inhumationem 21. diebus continuis absolui, unde & si 21. dies expendit, prius & posterius eisdem impendere oportebit. Sicut dicit Rasis in libro luminũ. Artifici summe uidetur esse necessarium, scrutari, æstimare, diligere, nec in his aliquid di-

spendij impendere te pigebit. Cui au-
 tem hec tria deficiunt, nec librorum de-
 litij ditari merebitur. Vnde scrutatio-
 nibus duobus didici modis operis fieri
 complementum, primo modo in uitreo
 uase sine manuum contritione, sicut in
 primo & ultimo, ita & in meo operis
 ignis, & aque ministerio tantum. Sicut
 se ipsum dissoluit, ita copulat se ipsum
 albescit & rubore decorat, croceum fa-
 cit, & nigrum seipsum desponsat, & a se
 ipso concipit, quousq; finem operis ac-
 celeret. Quia in ænigmatibus dicitur, la-
 pis proprio iaculo interficit seipsum,
 macerat & desponsat seipsum, et rubifi-
 cat seipsum, soluit, et coagulat seipsum,
 figit & imbibit seipsum. Et anima præ-
 parat corpus, & corpus animam, nec
 prius, ut dixit mihi eruditior meus, uides
 bis albedinem, donec totum coagula-
 tum fuerit corpus, seipsum imbibendo,
 nec aquam ab ipso separando, nec ter-
 tiam nec mediam eius partem, cum nō
 fiat hæc dispositio manibus humanis,
 ut dicit Morienes. Sed ignis & aqua ti-
 bi sufficiunt, & isti habent registrum, ut
 quando

quando albedo apparuerit, procedunt
in sex gradibus ignis, sicut à Philoso-
phis est descriptum, & hanc uiam pro-
bant sequentes. Primo Morienes dixit
Rex Kalippe. Cum hæc dispositio non
fiat manibus hominum, quæ est ista di-
positio, qua totum perficitur magister-
rium? Respondet Magister ei, quod hæc
dispositio, est naturarum mutatio, calidi
cum frigido, & humidi cum sicco, mi-
rabilis cōnexio. Iuxta quod ait sapiens
quod Azoth et ignis, latonem abluunt,
atq; mundificant, & eius obscuritas pe-
nitus ab eo aufertur. Quia si recte ignis
modum disposueris, Azoth & ignis, in
hac dispositione sufficiunt tibi, ad albe-
dinem latonis, & eius perfectionem. Et
hæc dispositio, est aquæ ex terra extra-
ctio, & ipsius aquæ super terram dimis-
sio, donec ipsa terra computrescat. Et
hæc aqua cum terra putrescit, & mun-
datur, qua mundata, totū magisterium
Dei auxilio dirigitur. Quia tunc caret
foetore, & obscuritate, & omni humidi-
tate, alba, candida, & potens est recipe-
re tincturam. Item Gratianus. Non es-
nim

nim possumus proprijs manibus operari in Mercurium, sed cum decem speciebus, quas manus nostras appellamus in hoc opere nostro, id est nouem partes aquæ, & decimam terræ. Item Theophilus in Turba. Accipite magnesiā albam, & argento uiuo masculo mixtam conterite coquendo in igne, & non manibus, quousq; tenuis fiat aqua. Quia Ixir seipsum conterit, donec decoctione, & aqua conteratur, & fiat syrupo Granatorum similis. Iste tamen Philosophus uult quod aqua diuidatur in duas partes, cum una dealbari, & altera rubificari. Et forte notat duo opera, album, & rubrum. Quia quamdiu album est, durat frigiditas, & humor. Et ut Belus dicit, quod tripliciter mediante aqua mundatur corpus ab omni inquinamento, & diruitur, & fit terra, dicēs. Et scitote quod 40. diebus ipsum totum uertitur in terram. Vnde & subdit, Coquendo ipsum liquefacite, donec fiat aqua, deinde aquam ter abluite, donec fiat, ut nummus liquefactus, deinde coquite, donec coaguletur, & fiat stanno

stanno similis, coquite iterum ipsum, & residua imbibite aqua, donec propositum inuenietis. Qui eodem modo dicunt aquam diuidere, id est materiam, in duo opera scilicet album & rubeum, est sophisma sapientum, & nō uerbum manifestum. Item Locustus dicit. Aquam diuidere in duas partes, quarum altera parte liquefactum est plumbum ut aqua, & coquite donec desiccetur, & fiat terra. Deinde terite aqua adseruata, donec rubeum induat colorem. Sed subdit, argentum uiuum uolentes congelare cum suo mystico corpore. Deinde coquite, donec utrunq; fiat aqua permanens, deinde coquite illam aquam donec congeletur. Hæc autem aqua cum compari sibi desiccatur, eo quod inuenietis tunc argētum uiuum, iam coagulatum à se ipso, ac suo uasi imponite & coquite ipsum, donec conteratur, & donec fiat crocus, colori aureo similis. Et secundum Gregorium, post splendorem corruscantis regitur, usq; rubeus fiat. Sic eum uidentes coquite usq; fiat aurum. Deinde iterate, & fiat

fiat aurum tyrin coloris. Et Baxon. Co-
 quite, donec fiat niger, deinde albus, de-
 inde rubeus. Et Zimeon, dicens quo-
 modo corpora in non corpora uertun-
 tur, dicit. Ethelia conteratur quousq[ue]
 puluis fiat. Scitote quod non fit puluis,
 nisi continua, & fortissima decoctione,
 & contritione in igne, & non manibus
 cum imbibitione, & putrefactione, &
 solutione, & expositione, & solutione
 Ethelie. Item Assathos philosophus.
 Nisi similetis res in initio coquendi
 absq[ue] manuum cōtritione, donec aqua
 fiant, non opus inuenistis. Sed isti plu-
 res aut omnes uolunt pluries imbibe-
 re, aut diuidere aquam. Et dicens, quod
 non simul conteritur, sed successiue a-
 qua non igne, sed manibus. Et Bonel-
 lus dicit. Manuum autem contritione
 uere indigent, cauete tamē ne ab aquis
 separari faciatis, ne ad uos uenena per-
 ueniant, & ea quæ in eo sunt pereant.
 Ephistus autem contrarium dicit, quia
 dicit. Iubeo autem non simul fundere,
 ne Ixir submergatur, uerum paulatim
 infundite, & conterite, & desiccate, et
multo

multoties facite, donec finiatur aqua et
arescat. Deinde 40. diebus dimittite, do-
nec uarios emittat colores, dixit ad hoc,
quod non simul funditur, id est coqui-
tur atq; conteritur, sed successiue. Quia
secundum Rasim fundere, mundare,
manare, adaquare, coquere, abluere, idē
est. Item Baxon, heu uobis intelligite
dicta philosophi, et qualiter opus diuis-
sit, commiscere, coquere, simulare, assa-
re, calefacere, dealbare, terere, ad aqua-
re Ethelia, et rubiginem facere, et tin-
gere, hæc igitur plura sunt nomina,
quarum rerum tamen, unum est, quia
una aqua uiua, et una decoctio est, sicut
dicit Assiduus. Et statim cum uidetur
unam actionem continuam prætende-
re etc. Subdit oppositum. Et si scirent
philosophi, quod una contritione et u-
na assatione siue decoctione sufficeret,
non tantum dicta eorum reiterassent.
Et ideo fecerunt ut teratur compositum
et coquatur iugiter, et monuerunt ne
uos illius tædeat. Et statim immediate
subiungit, ad primam intentionem in-
tendens, cum quibus dictis uos obscu-
rauerunt,

rauerunt, mihi autem sufficit dicere simile. Ecce quod pro sophismate, et obscuritate habet diuisionem illam, et tamen subiungit, præcipiens multipliciter coqui, et ne tædeat decoctiones reiterare. Morientes etiam uult, quod continuetur et æqualis fiat ignis, ne maximum sequatur damnum. Et subdit quod uas suo fornaci immobiliter adhæreat, donec totum tempus frigida actionis auri compleatur. Sed tamen quotidie cum quarta parte rei mortificare, et irrigare, cauendo ne flamma uas attingat, nam omnia in damnum uerterentur, et tamen hoc diuissim imbibere, et apponere aquam terræ, et non omnia simul. Et idem. Et forte hæc simul parare, est apud expertos. Quia dicit Gratianus. Nota, si præparentur omnia simul, bonum est apud expertos, attamen maior experientia querentibus, ut cum singula singulariter præparentur, et examinentur unum in reliquo. Subiungit enim quod in omni dissolutione, fit incorporatio dissoluti, uel dissoluentis, & ibi potest fieri spiritus, corpus, & corpus

corpus spiritus. Et ipse Gratianus singulariter præparat, dicens. Mercurius in omni sua dispositione fit Ixir, id est Mercurius fusibilis, tingens, non fixus in Leone fit Ixir, id est Mercurius præparatus, & separatus, & tingens, tinctura fixa, pro quantitate sua, sed non ad plenum. Cum fermento inceratus fit Elixir, id est Mercurius inceratus, tingens, & mutans, inseparabiliter, & in infinitum & ultra modum, ita quod principium attestatur supra suum finem, quod est calcina, dissolue, coagula Mercurium, incera. Xir dicitur quelibet medicina stringens Mercurium alchimice præparata super ipsum. Extrahe ergo oleum de terra primum, & dissolue in eo medicinam stringentem, & coagulantem, id est terram, & iterum sublima per alembicum, & calcina, & manet expressa calcinatio, & dissolue, & distilla, & coagula, & incera oleo suo, & proñce super Mercurium fermentatum, illud Xir, & est Ixir aptum, ad faciendum Elixir. Et scias pro certo quod corpus sic dissolvitur falledine median-

te, ratione metallinæ humiditatis, quia
nisi corpus suum à quo extrahitur in-
troibit &c. Postea idem dicit Mercurius
 capiatur, & ponatur in custodiam
 inter adurens & adustum, & committatur
 Soli Lunęq, quæ sunt fontes frigoris
 & caloris, & terra nostra profert germen
 candoris, & ruboris fixum & fusibile.
 Quia ibi exponit, dicens de preparatione
 fermenti. Nota, Mercurium sublimam
de fermento, & dissolue eum,
in aqua aquilæ, & calcina fumum rubrum,
& coagula cum eo Mercurium solutum,
& sicca, & hoc siccum iunge
cum fermento, & totum calcina, & dissolue
iterum, & iterum coagula cum eo
Mercurium dissolutum, & hoc est quod
dicit adustum, & adurens. Et aliàs dicit.
 Dealbate latonem, quem cum dealbaveritis,
 & per diuturnam decoctionem ad pristinam
 citrinitatem perduxeritis, habebitis iterum
 &c. Et tunc calcina, dissolue; distilla,
 coagula, & incera, & ita procede per
 mensem, & si resultatum fuerit penetrabile,
 tunc ad finem pervenisti, & pro ista parte
 omnes videntur consonare.

consonare. Senior, turba, & ænigmata *Turba*
turbarum, ut patet.

Explicit secunda pars de Massa So-
lis & Lunæ. Incipit tertia pars. Liber
trium uerborum, de Massa Solis &
Lunæ.

Opus mirabile trium uerborum, in
quibus præciosissimum archanū,
& donum Dei totaliter compre-
henditur, de lapide præcioso, qui est cor-
pus aëreum, uolatile, frigidum, & humi-
dum, aquosum, & adustiuum. Cuius
expositio, sola delectatio illius secreti, &
uenerabilis societatis nostræ, me com-
pulsit declarare, ut scientes tantū archa-
num, quod infinitis problematibus est
celatum, & à sapientibus & prudenti-
bus huius mundi elongatū. Gaudeant
de dono Dei gloriosi, quod est thesau-
rus indeficiens. Nec exponam, nisi dif-
ficiliora libri appropriando testimonijs
Philosophorum diuersorum, uel expo-
sitionibus eorundem, nec quidquam
noui adinuenire queo plus, dictis Phi-
losophis

*Liber
trium
uerbor.*

Unig. Libri archanæ Rhodiani.
M. M.

De ϕ
 T
 solvente
 Om.

losophorum, quia una res, una est uia
 eius, & hæc est secunda pars tractatus
 libri de massa Solis & Lune, id est con-
 silij coniugij super demonstratione li-
 bri trium uerborum. Dicunt igitur Philo-
 sophi, combinationes duarum contra-
 rietatum, quod est frigidum, & humi-
 dum, quæ sunt aquosa & adustiuæ, non
 sunt amicabilia caliditati & siccitati,
 quia caliditas, & siccitas destruunt fri-
 gidum, & humidum, uirtute domina,
 & tunc uertitur spiritus iste in nobilissi-
 mum corpus, & non fugit ab igne, &
 currit ut oleum in igne, & est tinctura
 pulcherrima, perpetua. Vnde scire o-
 portet, ut manifestemus eius occultum,
 id est calidum & siccum, & occultemus
 manifesta, scilicet frigidum & humidum.
 Istud occultum est de natura Solis, di-
 gnus & præciosissimum omnium oc-
 cultorum, & tinctura una, id est singu-
 laris, et non est alia, quia est aqua per-
 manens, quæ semper uiuit, et acetum
 Philosophorum. Vnde Mundus in
 Turba. Gumma, scilicet nostra, non e-
 mendatur, nisi auro tantum. Dico quod
 gumma

gumma nostra fortior est auro, qui no-
 scunt eam, auro præciosiorem tenent
 eam. Aurum quidem honoramus cum
 gumma nostra, quia sine ipsa, aurum
 non emendatur. Et inde est quod Phi-
 losophi scribentes de ea, nihil manifeste
 narrant. Si enim plebei uenditores co-
 gnoscerent eam, non uenderent tam
 uili præcio. Et Arsuberes dicit. Scitote
 unum quid esse omnibus naturis for-
 tius, & sublimius, apud Philosophos
 et apud insipientes uilius, sed nos hoc
 ueneramur. Et si Reges hoc agnosce-
 rent, non sinerent ipsum uenire, ad pau-
 peres. O quam mirabiliter natura gum-
 mi hoc uertit aurum in spiritum, &
 quam mirabili modo eminet, cunctaq;
 superat. Et Pandophilus. Dico quod
 non est dignius corpus, et purius sole,
 sine quo et eius umbra, id est Luna que
 de se est tenebrosa, nullum uenenum
 tingens generatur. Qui uero uenenum
 Philosophorum absq; eis componere
 nititur, totus errat, qui autem cum Sole
 et eius umbra, uenenum nouit tingere,
 uenit ad archanum quod dicitur num-

mus, qui cum rubeus efficitur uocatur
aurum, et qui nouit de cambar Philo-
sophorū occultum, nouit totum opus.
Et dicitur Luna umbra Solis, quia auf-
fert pulchritudinem Solis, cum Sol in-
duitur nigredine Lunæ, colore qui est
sicut Atramentum, ut dicitur in Senio-
re, et dicitur de Cambar, id est filius i-
gnis, quia in igne creuit, nec timet ter-
minum ignis, et dicitur a canna, quod
est incensio, uel ignis, et etbar, quod est
filius, uel dicitur de Cambar, a deca
quod est decem, et bar, filius, quasi fi-
lius decem specierum artis, scilicet nos-
uem margaritarum, et decima æris, de
quo expositio iam præcessit in primo
tractatu. Gratianus autem dicit, quod
his decē speciebus capitur Mercurius.
Et in Seniore dicitur, Præteriti, nec præ-
sentes possunt tingere aurum, nisi cum
auro. Idem dicit Auctor, quod occultū
istud est de natura Solis dignius, quia
est spiritus Solaris, et sanguis Solis, et
unctura eius. Nota quod lapis noster,
non est adustinus passiuē, quia non ad-
uritur, ignis enim ipsum non corrumpit.

pit, sed emendat ut in sequenti probabitur. Sed dicitur adustius actiue, quia sulphur sapientum, ut dicit Senior, adurit combustione albedinis, et meliorationis, quia combustio sapientum est dealbatio tota totius. Satis fecerunt autem Philosophi hominibus, dicentes. Sulphur nostrum, non est sulphur vulgi, quod cōburitur combustione nigredinis, et corruptionis. Et Florius dicit in Turba. Nonne uidetis quod hec crucians, cum nocumento uel corruptione cruciat, immo cum utilitate et coadunatione. Si enim cruciatus hic esset noxius, nō complecteretur ab eo, quousque uariabiles colores extraherentur ab eo uel ex eo. Et hanc utique aquam sulphuris nominamus, quam etiam ad rubeas tincturas aptamus. De incorruptione autem eius ab igne Geber declarat, dicens. Quod sulphur nostrū fortissimæ est complexionis, et uniformis, uel sic, quod sulphur nostrum fortissimæ est compositionis et uniformis substantiæ, quia in eo minimæ partes terræ taliter partibus æreis, aqueis, et igneis com-

mixtæ sunt, ut nulla ipsarum alteram in resolutione possit dimittere, sed quælibet, cum qualibet resoluitur, per fortem unionem Solis calore, quam habuerunt in mineralibus, secundum debitum cursum naturæ. Argentum quoque uiuum, ut dicit Geber, est aqua viscosa in visceribus terræ generata, substantiæ subtilis, terreæ, per calorem temperatissimum unita, totali unione per minima, quousque humidum temperetur a sicco, et sic cum ab humido, æqualiter, et immo fugit superficiem planam de facili, propter suam humiditatem aqueam, non autem adhæret, licet viscosam habeat humiditatem, propter siccitatem illius quæ illa temperat, et non adhærere permittit, est etiam amicabile, et placabile metallis, et est medium coniungendi tincturas, et sine ipso nullum metallum deaurari potest, et non submergitur aliquod metallum in argento uiuo, nisi Sol. Ex quo maximū elicies secretum, figitur etiam, et est tinctura rubedinis, et exuberantissimæ refectionis, et fulgidis splendoris, et nō recedit a commixto.

Com-

Commiscetur cum auro, et figitur per ipsum, maximo ingenio, quod non peruenit ad artificem duræ ceruicis, uel petrinæ. Est etiam incombustibile, et incorruptibile, quia omnis corruptio metallorum, uel est per inclusionem sulphuris adurentis, in illorum substantia, per inflammationē ipsa metalla diminuens, et exterminans in fenum, uel multiplicatio flammæ exterioris, penetrantis illa, et secum in fenum resoluentis, ut patet in calcinatione plumbi, ubi est partium rarefactio per calcinationem, tunc enim flamma in ea potest penetrare, & exterminare. Si ergo omnes causæ metallorum corruptionis conueniant, maximè corpora corrumpi necesse est. Quia igitur argentum utrum per nullas causas corruptionis, se in partes corruptionis suæ, diuidi permittit, quia aut in tota sui substantia ex igne recedit, aut cum tota in illa manet stans, immo notatur necessaria perfectionis causa, propter enim bonam partium adhærentiam, & fortitudinem sue complexionis & commixtionis, scilicet

n v quando

quando partes illius inspissantur per ignem, ulterius non se permittit corrumpi, nec per ingressionem furiosæ flammæ, illud in fumū eleuantis, quoniam rarefactionem suā non patitur, propter densitatem compositionis suæ. Et ideo ponderosum est, & propter carentiam adustionis, quæ fit per sulphur, non aduritur. Laudetur igitur benedictus Deus gloriosus, & altissimus, qui creauit illud & dedit illi substantiam & substantiæ proprietates, quas non contingit ullam ex rebus in natura possidere, & in illa possit reperiri huius perfectionem, per aliquod artificium, quod in illo inuenimus potentia propinqua. Ipsum enim est quod ignem superat, & ab eo non superatur, sed in illo amabiliter quiescit, ei congaudens. Hæc omnia Geber dicit de Mercurio, & hic est sulphur artis. Vnde Plato, omne argentum uiuum sulphur, non autem omne sulphur argentum uiuum. Et omne aurum æs, non autem omne æs aurum. Et cum ista duo sunt bene regulata, ignis non separabit in eternum, scilicet

scilicet quod similes sunt nature & temperatissimæ & fortissimæ compositionis sint ambo. Hæc sunt tria uerba premeditata intentionis, & sunt uerba typica, ad similitudinem foetus Philosophorum. Aqua tribus mēsisbus foetum in matrice conseruat, Aër tribus mensibus fouet, Ignis totidem custodit, quibus scilicet totidem mensibus expletis sanguis, qui fouebatur in umbilico, a quo nutriebatur infans, pectus maternas mulieris cōscendit mammas. Ibiq; post partus angustias, niuis candorem assumit. Infanti uero nunquam patebit exitus, quousq; omnis flatus aëreos exhauriat. Egressus tandem os aperit & lactatur. Et ab istis uerbis oportet nos cum acuto ingenio extrahere duo, et septem, quæ ab istis uerbis intelliguntur. Et Senior auctoritate Hermetis similiter idē dicit sic. Et scito quod aqua famulatur ei in uentre tribus mensibus primis. Deinde tribus mensibus aër, Deinde ignis tribus sequentibus, & decoquit eum, & perficit eum. Et cum cōpleti fuerint nouem menses, absciditur sanguis,

Duo. Septem.
m. m.

sanguis, quo nutriebatur in umbilico
 matricis, & ascendit ad pectus mulieris,
 & fit ibi sicut corona, & fit nutrimentum
 eius post egressionem eius ab utero. Et hoc dictum est totum propter
 assignationem præparationis lapidis,
 quemadmodum præparauerunt eum
 sapientes. Per matricem, intendit fundum
 cucurbitæ, & per semen uiri & mulieris,
 humorem Solis & Lunæ, per sanguinem
 menstruum album humidum, quo foetus fouetur,
 & formatur in matrice uasis nostri. Per matricem clausam
 tempore conceptionis & impregnationis
 nota obstructionem uasis, & confirmationē
 coniunctionis, ut quod intus est, non recipiat
 inspirationem ab aëre. Sunt enim ibi uentus,
 & spiritus, qui si exhalarentur, totum opus
 cassaretur. Per sanguinem qui rubeus est,
 & niger intendit nigredinē apparentem,
 in principio operis, ex qua exortus est
 rubor tincturæ. Per ascensum sanguinis
 ad maternas mammas, nota sublimationem
 eius ad aëra, in superiori parte alembici,
 ubi candorem niuis assumit,

assumit, & tunc perfectus est lapis, qui est spiritus humidus, & aqueus. Et Morienes dicit. Et non est tamē sicut aqua alia, sed est aqua quæ ubiq; reperitur, & nullius est præcij, & est semper, quia est principium mundi. Ex aqua enim omnia facta sunt. Super aquam ferebatur spiritus Dei gloriosi, & altissimi, & principium generationis hominis est ex ea. Cuius aquæ pater est Sol. Cuius mater est Luna. Vt dicit Hermes pater philosophorum. Et Assiduus, Cuius mater est uirgo, & pater non concubuit. Et est unum & idem dictum. Et pro certo, Sol est principium generationis hominis in obliquo circulo. Vnde Philosophi de hac arte loquentes alij naturaliter docent, ut de masculino, & foemina, de humido, & calido, & alijs principijs naturalibus. Alij arithmetice edisserunt dicentes de nouem, & parte decima, & ut duo, tria, faciunt sex, unum & duo, tria. Alij Astronomicè, ut de Sole, & Luna, & Planetis, quorum lux, & motus est causa eorum, & ubiq; & semper sunt uirtute, & in qualibet re subiecta,

subiecta, & nullius præcij, quia non uidentur lux, & motus horum. Sicut autem lac efficitur nutrimentum infantis, post eius egressum ab utero, sic terra nutritur, uiuificatur, & crescit, per hanc aquam diuinam, donec sibi met sufficiat. Vnde per similitudinem spermatis in matrice, naturaliter docent Philosophi præparationem Mercurij philosophici, unde Pythagoras in Turba. Et nõ sine causa confertur spermati uel uulua, quibus rectè assimilatur, quia in complexione sua, multociens facit apparere colores, prout in unoquoque regimine gubernatur res. Et Bonellus in Turba, dicit. Scitote nihil absq; complexione generari. Sperma quidẽ ex sanguine, & libidine generatur, & nutritur, caliditate et humiditate sanguinis, post 40. uero dies foetus formatur, et nisi esset humiditas in utero, non solueretur sperma, nec procrearetur foetus. Illum uero sanguinem constituit Deus, ad nutriendum sperma donec foetum producat, qui cum productus est, non nisi lacte nutritur, quam diu paruulus est,

est, et quanto plus calore naturali exuritur, tanto plus ossibus confortatur, in iuventutem ducitur, et cum uenit ad senium, sibi ipsi sufficit. Simili modo oportet nos in hoc opere laborare, scientes, nihil absq; calore generari. Et quod intensus calor balnei facit exhalare, frigidus uero perire. Si uero sit temperatus, tunc suauis est ei, et ita leuificantur uenæ, et calor totaliter augmentatur. Et iste Philosophus pulcherrime docet preparationem et generationem, et nutritionem foetus. Et Aristoteles in Epistola ad Alexandrum. Et scias quod nullus natus nascitur, nisi ex patre et matre. Infans uero quando omnis spiritus materiæ suæ, ad eius organisationem exigentibus, exhaurit, nascitur naturaliter, sine suo nutrimento. Et sicut in nouem mensibus, infans omnes flatus aëreos exhaurit, et menstruum conuersum est in lacteam formā, ita in nouem mensibus conficitur, primum opus scilicet albedo secunda, quia totum coagulatur opus, tamē soluitur circa sex mensibus, secundū authoris experientiam.

Sed

Sed secundum Balgum in Turba 180 diebus, et secundū plures Philosophos ut Rasim, Assiduum, et Seniore, et secundum auctorem in Turba, in 20. diebus, et uno die eiusdem nominis, omnis fumosi uaporis fit cessatio. Cumq; candorem lactis suscipit, nullius suspitionis ambiguitas relinquitur. Vt dicit Rasis in libro luminum. Corpore etenim mortuo, et ab eo argento uiuo in ipso coagulato, prius extracto in aqua sua, ex qua sunt nutritur, et crescit istud corpus, et reuiuiscit, nunquam de cætero moriturum, quia est tinctura incorruptibilis, et ex incorruptibili grano procreatum, uirtute diuina. Et pro certo hic Mercurius, non est uulgaris, non enim coagularetur tam cito, Aqua igitur tribus mensibus foetum conseruat in matrice, Aër tribus mensibus fouet ipsum, Ignis totidē coquit. Hoc dictum est per similitudinem foetus, de Mercurio nostro, quia infra sex menses per lentum continuum, et æqualem ignem Philosophicum, completur aqua et aër, id est spiritus et uapor aeris in aqua
Philo-

Philosophica. Sicq; capitur Mercurius extractus, rubeus in occulto, sed in manifesto candidus est, et forte in 21. die soluitur, et in totidē coagulatur diebus. Sed ignis regimen in extractione huius Mercurij, nota secundum quod dicit Auicenna. Quod calor in humido corpore, prius nigredinem efficit. Deinde ipsum nudat nigredine, quoniam eius omnino finit humiditatem, et cum superfluit illa, calor ipsam albificat, ut uidetur in calore apud uulgos. Primo enim in opere omnia denigrantur, secundo dealbantur, tertio per maiorem ignis intensiōem, oportet compositionem incinerari totam. Sic etiam in nostro opere ex abundantī humore in corpore, nigredo generatur in igne. Hæc autem nigredo uocatur Ethel de Ethel, id est argentum uiuum de Argēto uiuo. Et Pandophilus in Turba. Regite ipsum albo humido, quod est magnum secretum, donec operiatur nigredine, et pura nigredo fiat. Est enim hæc dissolutio nigredinis, humiditas Lunæ, et pinguedo Solis, quibus nihil est affi-

o

nūs,

nius, & propinquius. Et secundū Hermetem. Hæc autem nigredo secundum experientiam Pandophili tantum 40. diebus durat, qua consumpta apparebit albedo nobilissima, postquam calor eius omnino finiuerit humiditatem, & tunc omnes flatus aëreos exhaustit, corpore interempto. Ignis autem totidem custodit, id est totum opus complet, ut glosat auctor, id est ignis corpus mortuum primo coagulat. Secundo incinerat, & iterum dissolutum in aqua sua conterendo pistetur, donec totum humidum fiat, ut pinguedo spissa, & extingatur aqua tunc per ignem. Iterum distilla, coagula, & incinera. Quia ut dicit Pandophilus in Turba. Scitote, quoties cinerem, id est corpus imbiberitis incineratum, & quoties gummi suum imbiberitis, toties oportet ipsum siccari, & iterum humectari, donec uertatur color eius in id, quod quæritur. Et Assiduus. Coque ipsum donec aqua coadunetur, & coaguletur, & ignem non effugiat, significat temperantiam ignis, ne compositū fumiget. Scit enim aqua pugnare

pugnare contra ignem, prolixitate co-
quendi, & putrefaciendi & inspissandi.
Deinde uas humido stercore, & igne
humido Philosophorum circunda, &
per quosdam menses fac ipsum uolare,
donec aqua rubescat, & inspissetur, &
fiat Elixír tingens per quosdam men-
ses. Hoc est secundum Mundum Phi-
losophum, per 42. dies, id est septima-
nas, aut secundum quod & in uulua
sperma moratur, donec formetur inde
homo, sicut ex radice sua, ex qua fuit.
Glosa, uolare, quia ascendit et descendit
in arbore aurea. Et sic interficit superio-
rem & inferiorem uirtutem, donec fiat
fixum. Et Athanius in Turba dicit, de
eiusdem mensibus. Coquite ipsum in
Sole, id est calore solari, qui est ignis
continuus, unius generis, & in terra ní-
gra, per 40. dies, & duos dies, & forte
hoc diutius continget coqui. Ideo sub-
dit exponendo illud tempus dicens. O-
pus uero secundū à die mensis Septem-
bris 10. usq; ad decimum libræ perfici-
tur, id est per annum. Sic igitur expone.
Ignis totidem custodit, id est nouem

mensibus uel per annum temperationi
igne, quibus nouem mensibus, foueba-
tur sanguis, ab umbilico descendens ad
pectus mulieris, ubi candorem lactis
assumit, qui efficitur nutrimentum fœ-
tus, post egressionem eius ab utero. In-
telligitur per hoc, quia secundum hunc
modum præparauerunt lapidem, quod
non ad temporis quantitatem, sed qua-
litatem intelligi debet, de progenie Phi-
losophorum nutrienda, uita sua scilicet
+ aqua diuina. Spiritus igitur iste uerti-
tur in spiritum, quia dupliciter exponi-
tur in corpus, id est coagulatur in terra,
& corpus uertitur in spiritum, id est to-
tum sublimatur in arbore aurea, aliter
corpus uertitur in spiritum, id est amissa
sua spissitudine & rigiditate, fit spiri-
+ tuale. Vnde in Turba dicit. Certus esto
quod cum amiserit suam spissitudinem,
spirituale fiet. Et Gratianus dicit. Quod
autem corpus fiat spiritus, & spiritus
corpus, intellige quod spiritus & cor-
pus fiant unum, & cum corpus solutū
in salsedine tingit, est spirituale. Corpus
igitur istud uertitur in spiritū, id est, est
spirituale,

spirituale, id est tingens, quia tingere est spiritus officium. Et secundo, spiritus iste iterum uertitur in corpus, id est ad ultimum fixatur. Et primo fixatione Lunari, secundo fixatione Solari, & uirtute Dei, à quo hæc sapientia, suis quibus uoluit emanauit, & moderantia patientia moderatiua terminorū ignis, quia quatuor sunt termini, ut postea uidebitur. Et hæc longitudinis duorum & septem. Hæc sunt uerba difficilia, quæ longo tempore rimatus sum, unde nota de temperamento ignis, quia debet esse æqualis in omnibus gradibus suis septem, & in omnibus tertijs suis, scilicet quatuor, donec interior ignis opus suum perficiat, ut dicit Gratianus. Et hæc longitudinis duorum ignium, & septem graduum ignis. Nam à tribus duo intelliguntur, & non è conuerso, ut author dicit in litera. Et secundum auctorem, duplex inuentus est ignis, qui est trium graduum. Glosa duplex ignis, id est simplex ut ouorum, uel auium, aut in statu febris, secundum Marcum in primo opere & secundus

XP
ignis gradatus, aut duplatus. Et iste ignis duplex, est trium graduum in prima clauē operis, & triplex in secunda clauē operis, sunt enim duæ clauē artis, ut dicit author. Prima clauis est annus, & secunda clauis alter annus & septem dies, ut postea, per alios auctores probabitur. Et quælibet clauis est trium graduum, sicut in processu patebit, testimonio aliorum sapientum, uel aliter potest exponi, hæc trium graduū, id est secundum tres gradus Solis in circulo primo, dum Sol est in ariete, in exaltatione sua. Secundo dum Sol est in Leone, tertio dum Sol est in sagittario. Et huic dicto concordat Gratianus dicens. Quod calor artificialis imitatur naturalem in tribus gradibus, primo in humido dissolvente dum Sol est in ariete, usque ad Cancrum in exaltatione sua in primo opere. Secundus gradus est in humido aggregante, quando Sol est in Leone, scilicet in dealbatione secunda operis secundi. Tertius gradus est in humido incorporante, ubi fixatur Sole intrante sagittarium, ibi enim calcis

calcinatur substantialis humiditas. Primus gradus est debilis, qui est spirituum à corpore extractio, & relinquitur terra foliorum, id est oculorum, id est spirituum. Secundus gradus est fumus, id est secunda dealbatio, quæ est terra margaritarum. Tertius gradus est perfectus, quantum ad terram auri, id est rubedinem suam, unde author loquitur Arithmetice de opere, cum dicit, longitudo duorum, & septem. Et loquitur Astronomicè cum dicit de triplici gradu Solis. De quibus Gratianus dicit, Mercurius in omni dispositione sua fit Xir, in Leone inceratus, fit Ixir in terra, In fermento inceratus fit Elixir. Ita quod principium attestatur super suum finem, & è conuerso, quod est calcina, dissolue, distilla, coagula Mercurium, & incera, Mercurius namq; trinominis efficitur in aptatione sua, primo fit Xir, Secundo Ixir, tertio Elixir. Xir est Mercurius fusibilis, & tingit tinctura non fixa, nec mutat. Ixir est Mercurius præparatus, & separatus & tingens fixa tinctura, pro quantitate sui, sed nõ
o iij mutans,

mutans, scilicet dum est in Leone. Elixir est Mercurius inceratus, tingens, & mutans inseparabiliter, et ultra modum scilicet Sole intrante in sagittarium, in quo grando & pluuiā de cœlo cadit in terrā, & animā, id est colores spirituum premuntur, id est incinerantur, & fixantur, & reuiuiscunt. Triplex est ignis igitur trium, scilicet graduum, & est duplex, scilicet positivus, & gradatus. A tribus enim duo intelliguntur, id est ab istis tribus gradibus ignis, duo ignes accipiuntur, simplex, & duplicatus, & isti ignes sunt diuersi, quia positivus nō est gradus, quia non est duplicatus. Isti autem tres gradus diuiduntur per septem gradus, includendo primū cum sit fundamentum, ad cuius additionem omnes ignes sequentes gradantur. Qui autem sint septem ignes, intelliges per Gratianum, dicentem. Quod Mercurius non sit ponendus, in aliquem gradum caloris, nisi prius capiatur cum Mercurio extracto, & fixo, in fermento Solis, & Lunæ, similis in uno corpore. De cuius aptatione sic dicit, Corpus dissolu-

dissolutum in humido, superueniente Mercurio, dissoluit ipsum, sed hoc non est opus humidi, sed falsedinis, mediante humido, à quo consociatur corpus cum Mercurio, ratione metallinae humiditatis, quare magis amica est corpori metallino, quare anima in suum corpus ingreditur, & quia duo corpora non habent unum locum, descendunt ad fundum, & aqua pristina supernat, & dicitur secundaria, in qua Mercurius simplex dissolutus non cadit, & hoc est bonum secretum, si causam nos ueris. Nota huius expositionem in Epistola Aristotelis ad Alexandrum, ubi enumerat species artis, dicens. Scias igitur quod ignis sulphur est, id est Sol. Vnde Parmenides in Turba, Quod hoc mare uertit aurum in rubeum ignem. Et Gratianus, Ita certa teneritudo Mercurij consuescit in igne, cum Alkibric, id est Sole, à quo separabit substantiam rubicundissimam cum beneficio fermentis oliuæ, aut animalium pinguedinem, de pascuis uberrimis assumptorum. Cuius uerbi expositionem postea

demonstrabo. Igitur, sulphur ignis est
 scilicet Solaris splendor, & spiritus po-
 tens magnesiæ, est terra, id est corpus
 mortuum, duorum luminarium, quæ
 alium locum obtinet, quàm corpus a-
 quæ, quia unumquodq; seorsim ponit-
 tur, scilicet corpus, & aqua, & aqua su-
 pernatans pristina, est Mercurius, qui
 prima dicitur aqua. Secunda est aër, id
 est uapor corporis. Et argentū uiuum
 est aqua prima, per totū corpus fluens.
 Sed spiritus est aqua secunda, in qua lu-
 naris humor, & pinguedo Solaris, ra-
 tione metallinæ humiditatis, Mercurio
 sunt coniuncta. Sequitur quia omnia
 nutriuntur, & omne germen uegeta-
 tur, & omne lumen ascendit, & omnis
 fructus. Mercurius uero simplex, com-
munis, & uulgaris, non est operis no-
stri, sed compositus, qui congelatur sus-
bito, & figitur sicut illud, sed simplex
Mercurius caret fermento, nec est no-
bis utilis, & hoc est magnum secretum,
unde de isto Mercurio composito, dicit
Eximerus in Turba. Moneo igitur uos
argentum uiuum, quod ex pluribus re-
 bus

bus confluit, congelare ut duo tria faciunt, id est masculus et foemina faciunt aquam uitae, in qua sunt tria, aer, ignis, & aqua, & quatuor unum, scilicet quatuor Elementa faciunt, ut fiat unum & duo unum, scilicet spiritus & corpus coniunguntur. Vel sic, Et quatuor unum, id est quatuor partes aeris, & una Solis & Lunae, tres fiant unum, scilicet continuatione, ut dicit Senior in Turba. Accipe de sincero corpore partem unam, & ex alio aere tres, & commisce aceto. Et Dardaris dicit. Quatuor vulgi nummi, tingunt aes. Et repetam ego uerbum primum, quod Mercurius non est ponendus in aliquem gradum caloris, nisi prius capiatur cum Mercurio extracto, & fixo ab aere, unde Rason. Si solueritis corpus album ut fiat argentum uiuum, extrahentur ab eo flores eius, & si scirent aurifabri qui cum eo opus habent, lucrarentur per ipsum multum, non fusione ignis, sed solutione eius, ut conuertantur in id, ex quo fuit radix eius. Et ista est Glosa Senioris. Sed talis solutio, non fit nisi per ignem simplicem, lentum,

lentum, uelut ouorum uel auium, nu-
 triatur in primo opere. Deinde Gratia-
 nus de secundo opere dicit, significan-
 do sex gradus ignis. Mercurius gradas-
 tim ducendus est ad fixationem. Primo
igitur calcinatur eius uentositas in pri-
mo gradu caloris, secundo cruditas, in
secundo gradu caloris, tertio substan-
tialis humiditas, in tertio gradu caloris.
Et unumquodq; calcinatum, dissoluas-
tur suo modo ut putrescat, scilicet con-
terendo, imbibendo, & assando. Et ita
tandem, in unum contentum corruat
imbibendo, cum uno fermento, id est
aqua una, quia aqua est fermentum a-
quæ. Et rursum ducantur per tres gra-
 dus caloris, & ita Mercurius agit in se
 ipsum. Et sic patet sex esse gradus ignis
 duplicati, & ignis simplex est septimus.
 Gratianus uero non ponit nisi sex gra-
 dus, siue modos excludendo simplicē,
 & positium ignem, & positius non
 dicitur gradus, sed quia fundamentum
 est graduum. Author uero operis po-
 nit sex gradus ignis includendo simpli-
 cem primum. Ideo quia primus ignis
 positius,

positiuus , & secundus qui est primus gradus non differunt, nisi quia primus, scilicet primi operis est uniformis in primo, in medio, & in ultimo. Sed gradus primus secundi operis est difformis, quia ultimo acuitur, & per ipsum ignē fit coagulatio aque cum corpore, & corporis spirituatō. Quomodo autem sit difformis , patet per plura testimonia Philosophorum. Lucas in turba dicit. Ignis sit lenis in dealbando, donec coaguletur, postea faciat ignem aliquantulum fortiozem. Et Achiratus ibidem dicit. Coquite ipsum donec in lapidem uertatur, postea coquatur igne fortiori, quousq; lapis durior fiat, & confringatur, & in cinerem uertatur, postea imbibite ipsum, donec humidus fiat, & coquite igne fortiori. Et ut dictum est, os uasis claudite, & coquite donec totum corpus confringatur, & incineretur. Et uersus finem libri dicit Author Turbe. Postea in uase uitreo ponite, dimittentes eum in loco tenebroso, donec uideatis uas candescere, & uelut lacinctum lucere. Sed antequam ulterius exponatur,

tur, Notandum, quo igne rubor primi operis, & secundi, extrahatur. Gratianus dicit. Sed non te seducat, quia dicitur spiritus fiat corpus, ut intelligas scilicet fixum, & corpus fiat spiritus, quod simili modo intelligendum est. Itaque trita teneritudine Mercurij, sicut dictum est prius, Glosa. Trita & contrita teneritudine, id est humiditate, Mercurij, & exiccata post restitutionem animæ corpori, consuescit scilicet Mercurius in igne cum Alkibric, id est sulphure incombustibili, manere, quia nec ignis nec sulphura uastant, sed ignis magis ipsum emendat, id est Sol. Et scito quod duplex est sulphur artis, Mobile, aqueū scilicet argentum uiuum, de quo dicit Plato. Omne argentū uiuum sulphur, & non ē conuerso. Et aliud est sulphur ei simile in natura, scilicet Sol, & ista duo sulphura se cōsequuntur, sicut ferrum magnetem, à quo scilicet sulphure, id est auro, separabis eius substantiam rubicundissimam, id est colorem substantiæ purpureæ, & uenenum tyrium cum beneficio feruentis oliuæ, &
anima

animalium pinguedine de pascuis uber-
rimis assumptorum. Et ideo dicit Mo-
rienes ad regem Kalid, de igne secundi
operis. Præcipietis enim ignem seruare
æqualem, ut nec augeatur, nec minua-
tur. Et subdit, Ignis autem Philosophi-
cus talis est, quod eius materia sit cum
uiua partitione. Partitur autem eius
materia ex stercore ouino, apponendo
de folijs oliuarum. Nihil est enim aliud
quod ignis combustionem æqualem
perdurare cogat. Assiduus dicit, Ignem
Philosophicum esse ignem humidum,
id est in equorum aut boum stercore,
abscondere & putrefacere in igne lus-
cernæ. Dicit etiam compone pacem in-
ter spiritum & corpus suum, super ignē
putredinis de speciebus, id est floribus,
siue corporibus quæ à terra procedunt,
uel quæ aër generat, uel quæ in anima-
lium uentre nascuntur. Et in alio capi-
tulo, dicit de igne secundi operis, post
aquæ coagulationem in terra. Dein-
ceps uas humido stercore circunda, &
per quosdam menses fac ipsum uolare,
donec fiat quelles. Et Senior dicit
Quod

Quod putrefactio est corporis cū igne
 bestiarum subtili, & hunc ignem men-
 surati sunt, & occultauerūt. Et per hunc
 ignem aqua congelata fit lapis, & ignis
 quietus fit aqua currens, & cum præ-
 parata fuerit, reuertitur ad formam prio-
 rem suam, & congelatur, & continuant
 in eo patientiam, & reductionē in præ-
 paratione. Et notabiliter exponendo
 ignem bestiarum subtilem. Subiungit
 Senior dicens, quod primū luminare,
 scilicet 150. dierum, melius est, quā
 secundum uel tertium, scilicet 120.
 uel 70. dierum, quod oportet esse inten-
 sum lumen, sed primum esse tempera-
 tum. Et Kalid. Scitote etiam ignes esse
 unius generis, igne quoq; coquenti-
 bus, quandoq; corruptio accidit, unde
 præstat unum genus habere in coquen-
 do. Et Aristoteles in Epistola ad Alex-
 andrum, Caue ne ipsam sua flamma
 contingat, sed quemadmodum lique-
 facta, ea liquefac. Et Rodanus in libro
 trium uerborū dicit, quod in solo igne,
 siue aliqua separatione possunt fieri
 omnes distillationes, & sublimationes,
 & cal-

113.
 Bugrinus.

Pontan.

& calcinationes, & rubificationes, & fusiones, cum omnibus resolutionibus, et coagulationibus, sicut dicunt esse, donec amicitia fiat inter istum & illum. Tunc uincet omnem rem solidam, & curret oleum in ictu oculi. Et Gratianus dicit, quod ignis in omnibus gradibus suis debet esse æqualis, donec interior ignis opus suum perficiat. Et Bonnellus in Turba. Et quanto plures transeunt dies, tanto fortius congelatur & non comburitur. Solis enim beneficio, id est igne solari coctum et coagulatum est, uel congelatum est, & albedo illa potentissima, facit eum ignem superare. Et Theophilus dicit, quod cum Philosophi uident lapidem uersum in sanguinem, ponunt eum ad Solem, id est ignem lentum continuū, & mensuratum, quousque lenitudo cessat & sanguis arescat, & tunc apparet uenenum, & occultum manifestatur. Vnde Rasis in libro luminum. Quod soli apponere mandamus, inhumationem aut ignem denotat. Et Castus. Regite ipsum Sole & rore, donec fiat lapis. Et Anthonius.

In Sole & terra nigra iubet decoqui, dicens, quod opus hoc citius & aliud tardius congelatur, ex diuersitate coquendi. Si enim locus ubi coquitur roridus fuerit, congelatur citius. Si uero siccus, tardius, seruamus ignem humidiores, citius perficere sicciore. Et ad quid omnes Philosophos eloquar, unus et equalis debetur in omnibus gradibus ignis. Ignis igitur & Azoth sufficiunt tibi in hac arte, Cera uero, oleum, & sepum ex dominio sunt Solis, & de rore cœli, in quibus multa sunt hominum secreta. Sed antequam de gradibus ignis dicatur, sciendum est prius quomodo spiritus iste, uertitur in corpus, & corpus in spiritum. Assiduus. Scito fili quod naturarum omnium rerum quædam quibusdā perfectiores sunt, nec quidquid aliarum dirigitur absq; alijs, nec totum iungitur, nisi insit ei pars, nec pars, nisi insit ei totum, quomodo liquescit terra & in aërem uertitur. Et subdit quomodo spiritus in corpus uertitur, dicens similiter, dum opus conuertis, dicis quod ignis coagulatur, & fit aër,
Aër

Aër uero coagulatur, & fit aqua. Aqua uero coagulatur & fit terra. Ecce in uenam naturam inimica conuenerunt, quæ cum impulsantur, id est coagulantur, fiunt amica, rarescunt uero, & fiunt inimica, scilicet in separatione elementorum. Oportet te igitur totū extenuare in terra, id est terram spiritutare, et tingentem facere, et iam peregisti. Et Gratianus cōsimile huic dicit. Ignis in aëre fit lux. Vnde deficiente humido, deficit splendor. Intendit coagulationem ad modum speculi seu gladij denudati. Ex osse fit Calx, intendit ex siccatione illius humidi splendentis, ut uertatur in cinerem, de quo dicit Aziratus. Et quā præciosus est cinis iste. Aër in ouo fit spiritus, id est spissum aëris in uetro concluso, concidit in aqua, unde fissa pellis cula euaporat. Et Pandophilus. Et claudite os uasis diligenter, ne exeat flos, sed suo propinquo societur, & augmentat eius albedinē. Aqua in terra fit uitrum, unde succi adunati semper sunt duriores. Intendit per hoc, coagulationem aque in terra, sicut dictum est. Quia prin-

p ij cipium

cipium huius rei attestatur super suum finem, quod est Calcina, dissolue, distilla, & coagula, & iterum calcina, & incera. *Socrates* etiam dicit. Lapis mortuus, est vitrum igne confectum, & viscositas eius, quia spiritus uirtute ignis aperuit. Spiritus ergo in viscositatem agit, quamuis enim perforare non possit, sed spiritus magis tingens, corpus penetrat, & non corpus corpus. Sequitur. Terra in igne Sal, id est terra calcinatur in cinerem, sicut dicit *Pandophilus*. Quoties cinerem imbibitis, toties oportet ipsum exiccare, donec uertatur color eius in id, quod queritur. Ideo sequitur. Et hæc postea inter se fiunt uariæ res. De hac conuersione spiritus in corpus, dicit *Plato* in *Turba*. Scitote omnis *Turba*, quod omnis spissitudo, in terra quiescit. Spissum namque ignis in aërem cadit, & spissum aëris & ignis in aquam & densum, quod ex ignis & aëris, & aquæ spisso coadunatur, cadit in terram. Vnde subdit *Gratianus*, quomodo corpus fit spiritus, dicens. Terra resoluitur in aquam, aqua in aërem, aër in ignem

in ignem, & hæc est uia qua corpus fit spiritus. Hæc enim aqua est calida, ignea, adurens, potens, sed fortioris caloris, & adustionis quam ignis, ut dicit Senior, quod superat eum sicut dictum est. Et Parmenides dicit, o natura illa coelestis uirtutis, naturas multiplicans, o uere fortis, naturas uincens, & superans, suasque naturas gaudere faciens. Hæc est ista natura spiritalis, cui Deus posse dedit, quod ignis dare non potest. Sequitur. Ignis per contritionem fit aer, Aer per contritionem fit aqua. Et hæc est uia qua spiritus fit corpus. De ista conuersione spiritus in corpus, & e conuerso. Gratianus distinguit, dicens. Quod Ir, non facit Xir, nisi beneficio diuturni caloris, æqualiter & continente perdurantis, sicut se diffundit minera in diuersos lapides, & post modum separatur ab eis. Deinde exponit se dicens. Ir, interpretatur manus, uel mancipans. Non enim possumus proprijs manibus operari in Mercurium, sed decem speciebus, quas manus nostras appellamus in hac arte, id est nouem

partibus albi humidi, & decima parte
 æris, & pondus istud est ouum in gene-
 re. Sed Rasis septem partes terræ, &
 tres æris ignis nostri ponit in specie,
 quæ sunt decem species, quibus Mercu-
 rius capitur, & fermentatur. Sequitur.
 Xir dicitur esse quelibet medicina strin-
 gens Mercurium, Alchimistice præpa-
 rata super eum, scilicet terra lapidis,
 quæ coagulat lac uirginis, id est retinet
 Mercurium. Vnde subdit modum, di-
 cens, Extrahe oleum, id est Mercurium
 primo de terra, id est ab aëre, & dissolue
 in eo medicinam stringentem & coas-
 gulantem, id est terram dissolue, scilicet
 imbibendo, cōterendo, donec fiat sicut
 spissa pinguedo, & dispareat oleum lon-
 ga contritione, triduo, secundum Ra-
 sim, & postea assa simul, donec in unā
 transeat naturam. Et hoc est quod dicit,
 & iterum sublima per alembicum, id
 est assa. Et dicit sublima, quia igne sibi
 ministrato, surgit in altum acetum, quia
 eius natura spiritalis est, & ideo ascen-
 dit ut apparet in uase, & in coopertorio
 nodi parui, propter hoc ignis sui leuis
 in

in coagulando. Sequitur. Calcina, id est incinera exiccatum, & manet, id est figitur expressa calcinatione, & iterum dissolue, id est imbibere, & incera, & distilla, id est assa & coagula, & iterum calcina, & incera oleo suo, & proijce super Mercurium fermentatum illud Xir, id est terram calcinatam, & imbibere Mercurio fermentato, id est composito, & est Ixir aptum ad faciendū Elixir. Glossa. Xir interpretatur Mancipatus, id est manibus, id est speciebus captus est, quia extractus est de terra uel à terra Mercurius fixus. Ixir interpretatur emancipatus, uel extra manus, quasi Mercurius extractus, id est in corpore suo albo mancipatus, id est captus, & tunc tingit in album, quia Mercurius tinctus tingit, unde Lucas, Magnesia cū sit alba, omnia dealbat, iungite ipsum feci suæ, donec coaguletur, & album fiat ut nix, & assate donec seipsum incinerare faciat. Magnesia quidam cum dealbatur non dimittit spiritus fugere, nec in eis umbram apparere, quo completo, maximum habebis archanum.

Sulphur enim sulphure mixtum est. Et Eximidius dicit, sulphur sulphure continetur. Sulphura enim fugiunt, nisi uiuo argento sui generis, id est extracto ex aere, detineantur. Et non credatis quod tingant, & postea fugiant. Et Rasis in libro luminum. Et Morienes & Assiduus uolunt, quod terra cum sit dealbata, & candida, fit fixa, supple fixatione Lunæ, sed non fixa fixatione Solis, & ideo tingit in Lunam, & hæc secunda tertij operis. Elixir dicitur Abelon quod est totum, & Xir mancipatus quasi totum captum, id est fixum, scilicet tota animæ incorporatio, & fixio perfecta longitudine duorum annorum, & septem dierum, secundum experientiam auctoris. Et ista est secunda Glosa libri duorum & septem. Et sic nascitur Alchimia naturalis, secundum impressionem Planetarum, sicut in littera auctoris, quia in hoc opere, est salus Lunæ, id est sublimatio humiditatis Lunarís, & est circulus Solis, quia post extr actionem, est gradus triplex, sicut prius expositum est, & bene dicit circulus

culus Solis , quia post extractionem spiritus Solaris à corpore suo mortuo, fit animæ restitutio , & corporis uiuificatio. Et in hoc uerbo tangit auctor mineram Rebis, de qua sufficienter declaratum est in primo tractatu. Redeamus igitur ad expositionem trium uerborum, in quibus tota ars consistit, scilicet aqua tribus mensibus foetum in matrice conseruat. Aër tribus mensibus fouet, Ignis totidem custodit. Hoc totum dictum est de Mercurio, secundum similitudinem aeris in matrice. Et duplex inuentus ignis est, qui est trium graduum, & à tribus intelliguntur duo, sicut prius expositum est. Primus gradus ignis complet aquam, et aërem. Secundus, id est sequens gradus in igne, complet totum opus, scilicet coagulat, calcinat, incerat, et figit, hoc est quod diximus, totidem. Lapis autem est duplex, frigidus, et humidus. Et liquor Mercurialis, de primo spermate facit globum, id est sphæram, per pannum subtilem, quidquid continere non potest de humido, id est aqua secunda, et

hoc transacto primo opere, quod completur per ignem primi gradus. Nota si non fiunt globi, non nabit, sed submergetur æs ad latera uasis, nec confringetur dissoluendo etiam per annū, si assatur, hoc expertum est. Deinde per ignes sequentis gradus recipit ille globus carnem, id est coagulationem, & sanguinem, id est tincturam, unde Aspidius. Est enim lapis noster auro incarnatus, & recipit membra, id est partes integrales, notat incarnationem a qua reliquæ, & coagulationem, & incinerationem, & iterum dissolutionem, distillationem, coagulationem, & calcinationem, ita quod principium attestatur super suum finem, & è conuerso, donec omnes partes membrales sui, in unam transeant naturam. Et deinde per ignis administrationē, recipit imaginem, secundum naturam, id est speciem suam, ex qua fuit radix eius, à Deo altissimo, & ueniet ad ortum, & lucebit colore purpureo, id est puniceo, unde in allegorijs Philosophorum de ultimo regimine. Postquam totum opus uersum

sum est in terram, & in uas uitreum ponite, dimittentes eum in loco tenebroso, significat obstructionem uasis, donec uideatis uas candescere, & uelut lascinctum lucere. Et hic color Tyrius, quo tingitur purpura, extrahitur igne duorum, et septem graduum, de quibus dictum est, & adhuc melius in specie dicitur. Quidam uero hoc dictum uolunt intelligere de primo opere, & faciunt globum, & illum assant supponendo patellam, per tres uel quatuor horas in panno pendenti in fumo. Deinceps proijciunt ipsum in totum humorem nouem partium, & coquunt, donec suam recipiat imaginē, & membra, id est donec totum humorem lunarem, & pinguedinē Solarem, extraixerit acetum nostrum, quæ sunt tincturæ æris. Sed mihi uidetur esse dictum de opere secundo, nam citius folia amalgamisata in massam sine tactu conuertuntur, per acetum nostrum, & magis agit in Rebis, quia magis tangit agens patiens, & fortius in massa plana, quam compacta in globo, in quo nō possunt partes

partes aceti nostri ita libere permisceri.
 Vnde Arisleus. Accipite corpus quod
 magister sumi iussit, facientes inde ta-
 bulas. Deinde in aquam maris nostri
 imponite, & in suam Etheliam uertite,
 & coquite, donec priuetur nigredine, et
 appareat albedo. Et idem Bonellus in
 Turba dicit. Sumite de uero ferrum, fa-
 cientes inde laminas, & aspergite eas
 ueneno, et imponite in uas cuius os be-
 ne claudatur. Et Arisleus & Theophi-
 lus aiunt, uas debere fore concauum ad
 capacitatem librarum 30, licet magister
 operis non posuisset nisi 25. libras cor-
 poris nostri æris, in laminas tenues co-
 aptati, uel producti, puri, crudi, amoëni,
 & sinceri. Deinde tangit primum opus
 dicens. Sed sperma simile est huic, quia
 æs & Mercurius sunt adhuc intransmu-
 tata in coagulatione & fixatione, sicut in
 secundo opere in se inuicem transeunt.
 Et lapis hic est solus, & non alius in
 mundo, nec est ei alius similis in effe-
 ctu, uel natura, qui se ipsum impregnat,
 & de seipso concipit, & seipsum partu-
 rit, postquam hoc uiuum moritur à ru-
 bea

bea morte &c. In Ethimologijs sapientum. Lapis noster proprio iaculo interficit seipsum, similiter maritat seipsum, & soluit seipsum, & coagulat seipsum, & figit seipsum, & imbibit seipsum, & anima præparat corpus, & corpus animam. Et postquam hoc uiuum moritur à rubea morte, hoc intelligi potest de corpore uiuo æris, postquam hoc rubrum mortuum est à rubra morte, id est, postquam extractus est humor & tinctura sua rubea. Vel potest intelligi aliter, de argento uiuo composito, & iam extracto in primo opere, postquā illud moritur, id est calcinatur, & figitur à rubea morte, id est ab igne eius, frigiditatem et humiditatem corrumpendo, tunc est cura mortui, id est cuiuslibet corporis imperfecti, quæ sunt corpora mortua, carentia tinctura, quæ spiritus & anima sunt corporis uiui, & æris nostri, & ideo est cura corporis imperfecti, cum per caliditatē, & siccitatem tingit, & non fugit ab igne, nec fumum emittit, & fluit sicut cera, & est sicut oleū. Quia siccitas Alchimix tingit & non fugit

fugit ab igne, & cum hac tinctura recti-
ficantur omnes mortui, id est omnia
corpora metallorū imperfectorum de
tinctura uera rubea, & alba, ut semper
uiuant.

Dehinc de clauibus, & terminis, et
gradibus ignis est dicendum. Prima cla-
uis, et primus terminus completur 12.
mensibus, et si completum non fuerit,
saltem complebitur hoc in fine quarti
termini, unde auctor in litera. Primus
terminus mortificat frigiditatem, et hu-
miditatē, extrahendo animas, et totum
spiritum, et uertit in terram coagulan-
do, et calcinando etc. Secundus uero ter-
minus est sequens annus, et loquitur de
termino in genere, quia sequens annus
habet tres terminos. Et in hac secunda
clauē operis terminus sequens, id est
annus complet mortem primi mortui,
id est corporis nostri, cuius spissitudo et
rigiditas in primo termino destructa
est, et augmentat rubedinē, et facit mas-
sam caliginosam, et pineatam, et ascen-
dit in arborem crispata, ad modum frus-
ctus pini, quasi conspersa pruina, et lu-
cida

cida fulgens, et folia auri, facit annus iste. Et hæc est rectificatio Mercurij, quod est oleum fixum, quod rectificat omnia metalla corrupta, et producit ea ad sanitatem, et ad naturam meliorem. Secundus terminus est quatuor mensium, et si completum tunc non fuerit, saltem in tertio termino hoc contingit, qui est etiam quatuor mensium, et si tunc similiter non perficitur, saltem in quarto termino hoc fiet, qui est quatuor mensium, et septem dierum. Dixit Rachay filius Dybe. In fine primi termini, uide si fundat se super laminas, fumumq; nō dederit, nec crepitū, quod est signum perfectæ decoctionis, quod si hæc defuerint, reduc ad quartum ignem. Sequitur de ignibus. Primus terminus tribus regitur ignibus, primus ignis est in primo gradu levis, et debilis, et hoc regimen sit sex mensibus, et hic ignis complet aquam, et aërem, id est spiritum in aqua sua, qui est lapis solus, sicq; capitur et Mercurius extractus, sit rubeus in effectū, et occiditur corpus. Deinde ignis totidem custodit, scilicet

scilicet sex mensibus, cuius regimen fit
 duobus ignibus, scilicet secundo, qui
 est duplex respectu tribus primis mensi-
 bus, et tertius ignis, qui est duplus se-
 cundi tribus mensibus, et sic completur
 primus terminus, et prima clavis, licet
 tamen author longum tempus consum-
 pserit in extrahendo frigiditatem, et hu-
 miditatem lapidis, in sua experientia.
 Kalid tamen, filius Ysidis, in 13. hebdo-
 madis complevit totam coagulationem,
 quia in tribus hebdomadis, id est 21. die-
 bus, unius nominis, complevit aquam
 et aërem, lege in libro suo. Ista autem
 diversitas est, secundum diversitatem
 ignis. Debet enim aqua dividi per me-
 dium, mediamque eius partem imbibere
 per septem hebdomadas, super tepidum
 ignem, et ad gradum maiorem perue-
 niet, deinde imbibere ei aliam residuam
 partem, in sex hebdomadis, et tunc sub-
 stantia et color eius resplendent. Se-
 cunda clavis est similiter 12. mensium,
 et 7. dierum, et habet tres terminos. In
 primo rege cum igne quarto, qui est
 duplum tertii, et sunt quatuor menses.

Hic

Hic est secundus terminus 16. mensium;
Deinde rege cum igne quinto quatuor
mensibus, qui est duplus quarti, et hic
est tertius terminus, scilicet 20. mensium.
Post hec rege igne sexto, qui est duplus
quinti, mensibus quatuor et septem die-
bus, cum tribus gradibus ignis. Assi-
duus similiter spatium prolixum ponit,
dicit de quo uarie Philosophi dixerunt,
scilicet per 21. diem, et 40. dies, et 80. dies,
per 4. menses, et 7. menses, et unam he-
bdomadam, et tribus diebus, et partem
unius diei, et addiderunt, et diminues-
runt, quod tibi ostendam absolui, per
annum eius perfectionem, scilicet per
quatuor temporum perfectionem, scilicet
hyemis, cuius est frigiditas, et hu-
miditas, et ueris, cuius est occulta ca-
liditas, et æstatis, cuius est caliditas ap-
parens, et autumnus, cuius est siccitas ap-
parens, ergo post autumnum non opor-
tet te cessare ab opere et nouum opus
incipere, quasi diceret. Siccata materia
oportet figi, et maturari, altero anno. Et
nota quod Morienes, et Rasis, et Se-
nior, et alij plures primum opus in 21.
q diebus;

diebus, id est hebdomadis terminauerunt. Mundus & Pandophilus in 42. diebus, quia nigredo non nisi 40. diebus durat. Quidam per 80. dies, Vt Rosinus, & Socrates, quidam per quatuor menses, quidā 21. diem, nominauerunt, tres hebdomadas, ut Rasis, quod triduo tantum opus primum perficitur. Et Kaled in tribus hebdomadis, & hoc est tribus mensibus Philosophicis, & etiam per 21. hebdomadam. Quidam uero opus secundum in 9. hebdomadis, id est mensibus terminauerunt, ut dicitur in allegorijs 40. diebus, sicut & in uulua sperma moratur, id est 40. hebdomadis. Et Athonius similiter per annum. Et quidam 7. mensibus, id est 28. diebus, aliās hebdomadis. Quidam per hebdomadam, id est 70. diebus Philosophicis, ut Zenon. Et sic debet intelligi dictum Assidui, qui etiam 40. diebus dicit totam aquam esse lucidam. Quidā per quatuor menses, & hoc est 120. diebus, quam ad dealbationem secundam. Quidam per unum diem dicunt, quod intelligatur de distillatione & imbibitione,

tionem. Tandem Rasis, quamuis triduo conterere mandamus, dies, aut pars diei sufficit, id est per hebdomadam triduo, id est tribus hebdomadis. Vnde Bachaseus dicit. Non potestis ad utilitatem peruenire absq; prolixo termino, & regimine continuo. Et Senior dicit. Non perficitur hæc medicina, nisi preparatione longinqua in multis diebus, & noctibus. Vnde patet quod Philosophi diuersum posuerunt huius combustionis terminum, forte propter diuersitatem locorum. In calidis enim regionibus citius, quam in frigidis. Item in humido igne citius, quam in sicco coagulatur. Constans dicit quod hoc opus toties continue operatur, donec vis sui patefiat, id est quod ipsius operis imitatio te doceat. Scit enim aqua purgnam ignis, & prolixitatem coquendi, ut dicit Assiduus, uel sequere cuiuslibet alterius dictum. Theophilus dixit, quod in centum diebus uertitur totum opus in terram. Bonellus & Archanus, & Myretis idem uolunt. Et Arisleus dicit fieri complementum in 80. diebus, idem

dicit Rosinus, Socrates in 150. diebus,
 Balgus & Aziratus in 190. diebus de-
 coqui, & magister operis ponit idem,
 & dicit se perfecisse totum opus in 80.
 diebus. Et in allegorijs in 40. diebus de-
 bet decoqui, & dicunt quod infra heb-
 domadam albescat. Item Athonius di-
 cit decoctionem fieri 42. dierum. Item
 alibi in Allegorijs per 21. diem. Idem di-
 cit Morienes. Item Lucas dicit quod as-
 sequitur 7. diebus, & fit album. Item
 Socrates dicit terite cum ratione, & sa-
 le, & aqua maris, & pluuiâ, per 21. diem
 & aqua falsa, per 10. dies, & aqua dulci,
 per 10. dies, & inuenietis. Item Mun-
 dus dicit quod oportet decoqui per 40.
 dies, & dicit idem iterum debere deco-
 qui 40. diebus, hoc est 80. diebus, unius
 nominis, uel bis nouem mensibus. Ita
 quod in nouem mensibus figatur. Item
 Pandophilus dicit quod in 7. diebus
 appareat nigredo. Item Rasis in libro
 luminum dicit, inhumationis terminū
 21. dierum, exsoluere promissa, & nota
 quod dies quandoq; sumitur in arte
 pro die naturali, quandoq; pro hebdo-
 mada,

mada , ut Rasis in libro luminum de
humatione 21. diem ponit, id est hebdo-
madas 21. Senior uero accipit diem na-
turalem dicens in 150. diebus, quod for-
te in idem incidit. Et quidam istos 20.
dies , & unum uocant tres hebdoma-
dos , ut Kalit, & Hermes in primo ca-
pitulo marinas testas &c. & Rasis tri-
bus diebus , quemadmodum ad affa-
tionem perfectam , secundum Morie-
nem. Et nota ad intellectum horum ple-
norem , quædam dicta terminorum
debere intelligi , de primo opere tan-
tum, quædam de secundo tantum, quæ-
dam de toto opere , quædam de prima
albedine, uel nigredine, quædam de ni-
gredine, & albedine secundi operis, se-
cundum quod diligens studens in au-
ctoribus plenius & manifeste uidere
poterit , unde diuersitas ignis prolon-
gatur , & breuiatur. In 100. enim die-
bus unius nominis, & 80. hebdomadis
plures finierunt opus. Et hæc omnia
natura rei quæ coquitur, & ignis, te do-
cebit. Quia ut dicitur in libro Ethimo-
logiarum, Lapis noster proprio iaculo
q in inter

interficat seipsum, & similiter maritat
 seipsum, & desponsat seipsum, & coa-
 gulat seipsum, & figit seipsum, & imbi-
 bit, & incerat seipsum, & anima prepa-
 rat corpus, & corpus animam. Si autē
 maximæ Philosophi inde 70. Philoso-
 phicorum, locum habeant in hoc ope-
 re, de proportionē mouentis, tunc in
 medio tempore poterit præparari. Si e-
 nim aliquod mouens mouet aliquod
 mobile in uno opere, duplo fortius mo-
 uens mouebit ipsum in medio tempo-
 re, dummodo æqualiter perficerent op-
 us, & utrunq; ignē non effugiat com-
 positum artis. Sed cauendū est de igne
 excessiuo, propter periculum, quia ut
 dicit Rasis in libro luminum. Et quia
 maximus quam mediocris ignis, æqua-
 liter efficiat, lentus tamen semper est
 adhibendus, & sic continue pista, do-
 nec in speciem pulchram conuertatur.
 Nora, non mireris æquiuocasse dies,
 quia hoc Philosophi fecerunt, per inspi-
 rationē, lege Daniēlem, qui dicit quod
 post 70. hebdomadas nascetur Chri-
stus, & post 60. hebdomadas occide-

tur

tur Christus &c. Daniel etiam dicit post
14. hebdomadas ueniet filius iniquita-
tis, & aliàs dicit 14. dies. In ultimo capi-
tulo huius tractatus quandam questio-
nem declarabo, cuius difficultas floris-
dam habet declarationē, & lumen præ-
stabit intelligendi dicta secreta Philo-
sophorum, in libris ipsorum.

Quæritur igitur utrum tota aqua tin-
ctura coaguletur in corpore, uel solum
tinctura existens in aqua coaguletur.
Quod nō probatur primo per dictum
Gratiani, Ir non facit Xir, nisi beneficio
diuturni caloris æqualiter & continue
perdurantis, sicut se diffundit minera
in durissimos lapides, & postea separa-
tur ab eis. Ideo uidetur similiter quod
tinctura æris se diffundat in aqua sua,
& postea separatur ab ea. Hoc idem ui-
detur dicere Rasis in libro luminum,
dicens. Quatuor sunt naturæ quæ Phi-
losophicum constituunt hominē, quas
tres nature, scilicet terrestres gum-
mi inficiunt rubicundo subiecto, nihil
tamen ponderis, præter quàm in candi-
do erat, rubicundo adijciēt, dum argen-

tum solum in ruborē mirabiliter transformat, hoc idem argentum tertio, auctoritate Senioris, qui dicit, Spiritus est locus animæ, & est aqua quæ extrahit hanc animam à corporibus suis, & anima est tinctura soluta in aqua, & portatur in ea, sicut portatur tinctura tinctorum nostrorū in aqua, qua tingunt pannos, & tinctura extenditur in panno. Deinde recedit aqua per exiccationem, & remanet tinctura in panno. Similiter aqua sapientum, in qua portatur tinctura, reducitur super terram suam benedictam, sitientem, quam assimulauerunt panno, & aquam nominauerunt animam, quam uocat Hermes aurum, dicens. Seminate aurum, in terram albam foliatam, & hæc terra tingit, deinde recedit aqua spiritalis, & remanet anima, quæ est tinctura in corpore, in quo manifestauit pulchritudinem suam, hæc omnia dicit Senior. Ad istam quæstionē dicendum, quod aqua cum tinctura coagulatur, quod per experientia uidi. Vnde Kaled filius Ysidis, quoniam uidi aquam coagulare seipsam, tunc

tunc ratificatus sum quod uera est res,
quæ assignatur. Et alibi dicit, Est enim
lapis non lapis, quoniam in ipso est fer-
mentū, sine quo non coagularetur mas-
sa aquæ. Et Senior dicit aqua eorum est
aurum; & est fermentum corporum, ad
quæ reducunt ea, & de hoc lapide extra-
ctum est aurum, quod fugat paupertas-
tē, & post Deum non habes aliam me-
dicinam. De quo dixit Kaled, præteriti
nec præsentēs possunt tingere aurum,
nisi cum auro, & hoc quod aurum, sci-
licet lapis eorum tingens ex ipso gene-
ratum prodit. Et de isto auro, quod est
flores qui fiunt aër sublimatus, omnis
eorū intentio constituta est, unde quod
non diceretur, lapis non lapis, nisi quia
est aqua congelabilis in lapidem. Et in
quodam libro dicit Kaled filius Isidis,
Quod quatuor sunt signa demonstnan-
tia artem. Primum est siccitatis & humi-
ditatis coniunctio, & nigredinis appa-
ritio, eo quod oportet te coniungere hu-
midum cum sicco, & calidum cum fri-
gido. Secundum signum est ungentum
apparens in initio operis, & est similis

q

v

lique-

liquefactio, cum fuerit super ignem, & cum aëris frigiditas ei succedit, & accedit, coagulatur. Deinde in igne liquefcit, quemadmodum ungentum. Et est venenum occidens, quod dissolvitur, et fit ponderosum in inferiori parte instrumenti subsistens nigrum, & fit aqua, & tunc vocant ipsum spiritū, & argentum vivum, cui multa sunt nomina. Tertium signum est quod ipsum est minoris aquæ post præparationem, pro ut lac scilicet uirginis, id est sicut lac coagulatum, est minoris ponderis separatū à sero. Et huic signo tertio Pythagoras in Turba ponit simile. Dicit enim. Accipite Ethesiam, & more lactis coagulate, quia corpora sunt ei sicut coagulū lactis. Et iterum dicit. Id ipsumque suo uasi imponite, & coagulate, donec fiat pulvis, & coquite cum sputo Lunæ, & coagulate, & dirigite, & inuenietis lapidem fractum, & aqua imbibitum. Iste est lapis, quem cunctis nominibus nominamus, qui opus recipit, & bibit seipsum, & est lapis à quo procedit omnis color. Quartum signum est quod suam spissat naturam,

hæc

hæc igitur est uia præparationis. Huius autem operis fundamentum est patientia, suauitas, mora, et aptitudo instrumentorum, ad ea assanda. Ecce in istis quatuor signis patet eius coagulatio cum tinctura. Ex his ad rationes. Ad primam cum dicitur, sicut minera se diffundit in durissimos lapides &c. Dicendum quod est simile, & dissimile. Simile est in hoc, quod sicut metalla generantur in conscauo loci obuii & clausi in lapidibus duris, uel similibus taliter, quod à materia eleuatur fumus siue uapor ratione caloris, qui scilicet fumus diu in se reflexus, & uaporabiliter commixtus congelatur in metallum, illud quod est sibi congruum, & in talis metalli speciem terminatur, cuius est uapor, secundum proprietates coeli, que influunt à Stellis, & à materia. Qui si esset locus apertus, nullum ibi metallum generaretur, sed tota eius materia exspiraret, sicut in plantis, & in animalibus locum habet. Ita à simili, si uas in arte nostra non esset clausum ad inclusionem spiritus, tota uis eius exhalaret. Dissimile autem est in hoc, quod

quod lapides sunt materia inconuenientia ad commixtionē metallorum. Ideo ab ipsis separatur metallum, ab inconuerso et Hetherogeneo. Ignis enim hetherogenea separat, & homogenea congregat. Sed in huius artis mixtione omnia sunt homogenea, ideo fit uniuersalis cōmixtio, ita quod minimum illius elementi unius, est cum minimo alterius. Ideo ignis non separat inter ea, sed totum cōgelatur in talis metalli speciem, cuius uapor est. Quod autem coniugantur per minima, patet per Hermetem dicentem. Nisi lapis noster esset aëreus, non coniungeretur ei Anhaurit, ita quod ignis non separat inter ea. Et Gratianus dicit. Solaris splendor transit in aërem, & ubi transit splendor, transit & aër. Lapis igitur noster aëreus est, quia non obstat ei, nec uisui, odore tamen sentitur, nec tactu facit uestigium, & coagulat Mercurium dissolutum, ut ipsum est. Lapis igitur inuisibilis est, hæc omnia Gratianus dicit. Et dicitur lapis aëreus, quia per euaporationē suā in aërem transit, & spiritus efficitur potentiss.

tentissimus, unum extans cum Mercurio, ex quo fuit primo. Vnde Rosen. Si fuderitis corpus album, ut fiat argentū uiuum, extrahentur ab eo flores eius, non autem mutaretur in Mercurium, si non essent homogeneæ naturæ. Vnde Kaled filius Ysidis. Dixerunt sapientes huius artis, plures sunt res quibus adiuvatur opus, quæ non proximæ sunt, tamen sunt ex progenie generis sui. Et idem dicit, masculus & foemina, & quatuor naturæ, sunt unum, eò quod alterū generatū est ex altero, ex cauernis suis, & ex genere suo, sunt ergo unum, & ad unum reuertuntur. Igitur ignis non superat inter tincturā, & aquam, sed magis coagulat lac Virginis, id est Mercurium, ut ipsa sit coagulata. Ad secundam rationem dicendum, quod processit ex falso intellectu. Vnde triplicē habet expositionem, primo sit expositio, quatuor sunt Elementa lapidis optime proportionata Philosophicum constituentia hominē, id est elixir perfectum humanum, quia multas infirmitates & plurimos defectus humanos fugat ab homine,

homine, & lapis dicitur homo, quia nisi
 ratione, & scientia humana ad Deum
 peruenitur, unde in Allegorijs. Accipe
 hominē &c. Et Assiduus, Benedictus
 qui tendit ad hunc lapidem, gratiasque
 Deo aget, quia in nullo propinquorū
 uel extraneorum opera indiget. Et Mo-
 rienes. Sed hæc est scientia, quæ maxi-
 me inter alios inquiri debet, cum & per
 illam ad aliam magis admirabilem per-
 uenire possumus, scilicet medicinā. Phi-
 losophi enim utebantur hoc lapide, &
 uixerunt longo tempore. Nam ut dici-
 tur in Ethimologijs Philosophorum,
 quod in hoc conuenerunt omnes Phi-
 losophi, quod lapis noster æmathites,
 quando fuerit rubificatus, quod est cō-
 pletus, tunc facit diuersas operationes,
 nō solum in corporibus solidis, sed etiā
 in humanis, lapidibus præciolis, & gem-
 mis, & non est res mirabilior in hoc
 mundo, quā ipse est, in omnibus ope-
 rationibus suis. Ipse uero nō solum cur-
 rat metalla, sed etiā corpora humana
 cōseruat ab infirmitatibus suis. Et sub-
 dit ibidem, Recipe lapidem hēmatitem,
 & da

et da bibere cum aqua paralitico, hydro
pico, phrenetico, omnibus leprosis, &
præcipuis infirmitatibus, uidelicet in
ternis, & externis, maculas malas, qua-
cunq; fuerint in corpore, delet, & ualet
ad uisum proculdubio oculorum, &
quidquid tale est, maximè confortat na-
turam. Et scias qui utitur eo omni die,
hilaris erit ultra modum, & faciem luci-
dam reddit omnibus ipso utentibus. Et
Melancholiam, omnes malos humores
indifferenter à corpore expellit. Et quid
mirum. Nonne aurū curat multas egri-
tudines, si facies aurum, quod est nobis
lius auro, spirituatū, & attenuatum at-
tenuatione spirituum, curat solida cor-
pora, & humana. Est enim Theriaca
Philosophorum, ut dicitur in allegorijs
ipsorum. Iste igitur quatuor naturę la-
pidis cōstituunt Philosophicum homi-
nem, quorum tres naturę, id est terra in
qua sunt tria, scilicet duo argenta uiua,
cum sulphure suo, & quarta natura est
aqua lapidis, scilicet aurum uiscosum,
quod uocatur gummi rubicūdum, quo
inficiuntur illæ tres naturę terrestres,
inficiuntur

inficiuntur, id est tinguntur, & despon-
 santur tinctura perenni. Quia ista aqua
 omnia facit, scilicet per eam dissolvitur,
 coagulatur, calcinatur, terra, & inceras-
 tur, & per eam retinetur omne volatile.
 Tres igitur naturæ inficiuntur gummi
 rubicundo, id est aqua aurea superiactas-
 ta, quæ est aqua simplex in essentia. Et
 consimile huic dixit Moïses in Turba,
 de primo opere. Decoquite ipsum leui
 igne, donec appareat albū. Deinde ex-
 tinguite & uidebitis unū, id est aquā ui-
 tæ à tribus socijs diuisam, id est à cor-
 pore in quo sunt tres naturæ, quia duo
 masculi, scilicet Sol & Mercurius coa-
 gulatus & Luna, ista in terra inficiun-
 tur gummi rubicundo superiecto, nil ta-
 men ponderis, id est humiditatis metal-
 linæ accedit, præter quā in candido erat,
 & in aqua uiua rubicūda, & æri nostro
 rubificando, quia naturaliter æs nostrū,
 licet mortuum sit, est rubicundū. Et licet
 extrinsecus sit album, intrinsecus tamē
 rubicundū est, adijcias solummodo ar-
 gentum uiuum, id est substantiā metal-
 linam argenti uiui, tunc in ruborē, id est
 tinctu-

tingturam auream mirabiliter transfor-
mat. Est enim ut dicit Kaled, minoris
aquæ post præparationē, sicut lac, quasi
diceret, non plus ponderis adhiçiet aqua
corpori, quàm de humiditate metallina
in se habet. Quia licet humiditas aquea
transeat, sed metallina manet, dum so-
lummodo argentū, scilicet uiuum in ru-
borē mirabiliter transformatur. Vnde in
Moriene dicitur, quod Azoth nequit
substantialiter Latoni auferre suum
calorē, nisi quantum ad uisum. Sed La-
ton ab Azoth suam aufert albedinē, &
ei dominatur, & rubicundū reddit eum,
quoniam latoni inest naturalis fortitu-
do, quæ super omnes colores apparet.
Ergo bene dixi dummodo solū argen-
tum uiuum in ruborē mirabiliter trans-
format, est enim color latonis perpetu-
us. Quid autem perpetuum est, facit res
perpetuas, & quod seminas in Mercuriū
metes ex eo, unde Gratianus. Omne
metallum est in Mercurio, unde quale
seminas in eum, tale & metes ex eo, ha-
bet enim fixum incorruptibile semē, id
est humiditatem metallinā, incorrupti-
bilem,

bilem, quia aut totaliter incombustus
ab igne recedit, aut totus in eo manet.
Sicut dicit Geber, & habet in se humis-
dum aqueū super abundans, cum quo
transit fixum. Alia Glosa, Tres naturæ
gummi inficiuntur rubicundo, nihil tas-
men ponderis, id est augmenti præter
quā in candido erat, id est in lacte Vir-
ginis, quia mater eius uirgo est, & pater
nō concubuit, ut dicit Assiduius. Et Her-
mes, Cuius pater Sol et mater Luna etc.
Ideo benedicitur lac uirginis, & adiiciet
rubicundo et Soli, quia Sol nō augmen-
tatur, nō enim manet, sed corrumpitur
in melius. Augmentum enim est præ-
existentis quantitatis additamentū, sed
Sol effectus est Azyma, seu fermentum
corruptū. Diffinitio enim artis est, ani-
mæ à corpore separatio, & animæ cor-
pori mundo coniunctio, & hoc fit dum
gummi rubicundū solummodo argen-
tum terram albam argenteam, quia ar-
gentū in ruborem mirabiliter transfor-
mat, id est in colorem purpureum, & sic
Sol nō augmentatur, sed ipso corrupto,
Luna nostra uiua in tincturā Solarem
uirtute

uirtute aceti mirabiliter transformatur.
Vnde Morion sine stultos in omnibus
alijs errare, qui ad hoc propositum nun-
quā peruenient, donec Sol & Luna in
unum corpus coniungantur, quod nisi
Deus altissimus uoluerit, nunquā fiet.
Est enim donū Dei, & secretū altissimi.
Hæc autem coniunctio Solis & Lunæ,
non fiet nisi post ipsorū corruptionem.
Vnde in allegorijs, Oporter enim ut
truncq; occidi gladio proprio, imbiben-
do sibi animas permanentes, donec ani-
ma interius occultissima extinguatur,
quia ex homine nō exit, nisi homo, nec
ex brutis nisi similia eius. Similiter nul-
la erit uia ad rubedinem, & albedinem,
nisi si argētum uiuum ignem patiens,
Soli & Lunæ coniunxeris, nec aliter a-
nimā penetrantem & tingentem ei po-
teris extrahere, quæ in uentre corporis
occultatur, igitur nullum eorum manet
incorruptum corporum. Ideo nō fit ibi
augmentū, sed generatio tincturæ per-
ennis, quia corruptio unius, est genera-
tio alterius, secundū Philosophos. Sed
hæc dictio solummodo non excludit

coagulationem argenti uiui. Quia dicit Rosen. Et memoratus sum coagulationis corporis, quod uocatur corpus igneum, & de Cambar & argentum uiuum, & sulphur rubeum. Et his nominibus nominauerunt animam, ab ipso corpore egredientem. Aliter posset exponi, deinde multum ponderis &c. id est quantitate non augmentat tinctura in tingendo, dum solummodo argentum in aurum mirabiliter conuertit. Ita quod humiditas metallina, cum aqua sociatur, corpus metallinum, id est pinguedo Solaris, & humor Lunarís coagulatur, id est fixatur, Vnde Arsuberes in Turba, In urina puerorum, & aqua munda permanente, coquite ipsum lento igne, antequam tingat, donec tota nigredo ab eo recedat, postea de facili confringetur. Si autem recederent, sicut aqua tinctorum nostrorum, non dicerent aqua perpetua, aut permanens, nec dicerent quod de facili confringeretur, id est coagularetur. Hoc enim argentum uiuum est perfectio rei. Ideo non transit ut dicit Geber. Consideratio uero rei quæ perficit, est
 conside-

consideratio electionis, puræ substantiæ
argenti uiui, & est materia quæ ex ma-
teria illa sumpsit originem, & est ex illa
creata. Non est autem ista materia ar-
gentū uiuum in sua natura, nec in tota
substantia sui, sed fuit pars illius. Nec est
modo cum lapis noster factus est, sed
pars eius. Ipse enim illustrat et ab uisio-
ne conseruat, perfectionisq; significatio
est. Laudetur igitur Deus omnipotens,
qui creat carissimū, ex re uilissima, qui
est lapis noster, de quo fit opus istud,
habet in se omnes colores. Est enim al-
bus, rubeus, rubicundus, citrinus, citri-
nissimus celestinus, uiridis, grauis. In
lapide isto sunt quatuor Elementa, est
enim aquaticus, aëreus, igneus, & ter-
reus. In occulto eius est caliditas, & sic-
citas, & in manifesto frigiditas, & hu-
miditas, et est oleum, & istud est siccum,
& illa siccitas tingit Alchimice, quia sic-
citas tingit, & non aliud. Humiditas au-
tem aquosa, & adustiua corrumpit hoc
opus, & tingit in nigredinem. Ista igitur
infirmittates oportet destruere per
gradus ignis, de quibus hoc melius

censendum est, ut quod post coagulationem suam in tali gradu ignis teneatur, quod fugere non possit, donec maiorem possit sustinere gradum ignis, in quo teneatur iterum per dies, dummodo ipsum non effugiat, quo ad triplum maiorem possit sustinere ignem, & sic manu ducatur de gradu in gradū, donec ignitionem perfectam in corpore patiatur, et ignem non effugiat, et in ultimis tribus gradibus expedit uas lapideum, non porosum, ignem patiens, sicut præcessit sermo in fine primi libri. Nec credo in vitro mediante cinere hec fieri posse igne Philosophico, quod non agere possit actiones in gradibus ignis per tot media remouentia fixationem medicine, scilicet per testam, et cinerem, nisi pendeat lutatum in rota super ignem æqualem in gradibus suis. Vnde Gratianus in primo gradu, expediunt uasa metallica, scilicet in primo opere, In secundo gradu uitrea, scilicet ad coagulationem, et terræ dealbationem, et donec tota uis aquæ incineretur. In tertio gradu expediunt uasa testea, scilicet
 quo

SOLIS ET LVNAE. 263

quo ad fixationem eius plenariam etc.
Amen.

Explicit Studium consilij coniugij
de massa Solis et Lunæ ar-
tis completæ,
etc.

Laudes Deo.

FINIS.

Argentorati excudebat Samuel Emmel. Anno

M. D. LXVI.

Memoranda

5579 11. 26

 11. 26

